

ЗАКОН ЗА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА (консолидиран текст)*

I. Глава

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат системот и организацијата на социјалната заштита, правата од социјалната заштита, финансирањето и постапката на остварување на правата од социјалната заштита.

Член 2

Социјалната заштита е систем на мерки, активности и политики за спречување и надминување на основните социјални ризици на кои е изложен граѓанинот во текот на животот, за намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост и за јакнење на неговиот капацитет за сопствена заштита.

Под социјален ризик, во смисла на овој закон, се подразбира:

- ризичи по здравјето (болест, повреда и инвалидност),
- ризичи на старост и стареење,
- ризичи на еднородителско семејство,
- ризичи од невработеност, губење на приход за издржување врз основа на работа и слично,
- ризичи од сиромаштија и
- ризичи од друг вид на социјална исклученост.

Член 3

Републиката се грижи за социјалната заштита на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Републиката го воспоставува системот на социјалната заштита и го овозможува неговото функционирање, обезбедува услови и мерки за вршење на социјално-заштитната дејност и развива форми на самопомош.

---

* Консолидираниот текст на Законот за социјалната заштита ги опфаќа: Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 79/09); Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 36/11), Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 51/11), Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 166/12), Законот за изменување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 15/13), Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 79/13), Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 164/13), Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 187/13), Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 38/14), Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 44/14), Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 116/14) и Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 180/14) во кои е означено времето на нивното влегување во сила и примена. Одлука на Уставниот суд У.бр. 165/2009 („Службен весник на Република Македонија“ број 51/10).

Носители на социјалната заштита се Републиката, општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, во рамките на нивните надлежности, а во согласност со овој закон.

Член 4

Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата), донесува Национална програма за развој на социјалната заштита во која се утврдуваат целите, приоритетите и правците на развојот на социјалната заштита на граѓаните на Република Македонија, со мерки на активна социјална политика, на среден и долг рок.

Владата донесува годишна програма за остварување на социјалната заштита со која ги утврдува подрачјата на социјалната заштита, потребите на населението, социјалната превенција и начинот и средствата за остварување на социјалната заштита.

Член 5

Дејноста на социјалната заштита е од јавен интерес.

Член 6

Врз основа на правата од социјалната заштита, а под услови утврдени со овој закон, се преземаат мерки преку кои се остварува социјална превенција, вонинституционална и институционална заштита и парична помош од социјална заштита.

Член 7

Системот и организацијата на социјалната заштита го сочинуваат установите, институциите, мерките, активностите и формите коишто се остваруваат во рамките на реализирањето на правата на граѓаните од доменот на социјалната заштита.

Системот се остварува преку стручната работа во установите за социјална заштита, спроведувањето на развојни програми, стручното усовршување на работниците во зависност од потребите на корисниците и меѓународните стандарди, следењето на појавите и планирањето на работата, водењето на евиденцијата, како и преку спроведување на надзор и истражувачка работа во оваа област.

Член 8

Владата ја утврдува мрежата на јавните установи за социјална заштита.

При утврдување на мрежата на установи од ставот 1 на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на социјалната заштита (во натамошниот текст: Министерството) доставува до Владата преглед на приватни установи за социјална заштита.

Член 9

Покрај мерките за социјалната заштита на граѓаните што се утврдени со овој закон, грижата на Републиката за спречување на настанување на социјален ризик се остварува и преку преземање на мерки во даночната политика, вработувањето, политиката за стипендирањето, домувањето, заштита на семејството, здравството, воспитанието и образованието и во други подрачја во согласност со закон.

Член 10

Грижата на Републиката за спречување и намалување на социјален ризик за граѓаните може да се остварува и преку:

- мерки за субвенционирање на потрошувачката на енергија и други комунални услуги,
- условени парични давања,
- мерки за вработување на лица кои до 18-годишна возраст имале статус на дете без

родители и без родителска грижа,

- мерки за субвенционирање за вработување на невработени лица, корисници на социјална парична помош,

- мерки за располагање со имотот кој центарот за социјална работа го стекнал по основ на склучен договор за доживотно издржување

- и други мерки за спроведување на програмите од членот 4 на овој закон.

Владата може да донесува програми за спроведување на мерките од ставот 1 на овој член со кои подетално ќе ги утврди корисниците, мерките, носителите и изворите на средствата.

Член 11

Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје обезбедуваат спроведување на социјалната заштита во согласност со овој закон, донесуваат програми за потребите на граѓаните од областа на социјалната заштита, согласно со Националната програма од членот 4 став 1 на овој закон, ги обезбедуваат обврските утврдени со овој закон и донесуваат општи акти од областа на социјалната заштита.

Програмите од ставот 1 на овој член се доставуваат до Министерството на мислење.

Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје обезбедуваат остварување на социјалната заштита на лицата со инвалидност, децата без родители и децата без родителска грижа, децата со пречки во менталниот и телесниот развој, децата на улица, децата со воспитно-социјални проблеми, децата од еднородителски семејства, лицата изложени на социјален ризик, лицата кои злоупотребуваат дроги, други психотропни супстанции, прекурзори и алкохол, лицата жртви на семејно насилство, лицата жртви на трговија со луѓе, старите лица без семејна грижа, преку вонинституционални и институционални облици на социјална заштита, домување и подигање на свеста на населението за потребите од обезбедување на социјалната заштита, согласно со одредбите од овој закон.

Член 12

Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје можат со своја одлука, во согласност со материјалните можности, да утврдуваат и други права во областа на социјалната заштита, права во поголем обем од обемот на правата утврдени со овој закон и поповолни услови за нивно остварување, како и други облици на социјална заштита.

Член 13

Секој е должен да се грижи за задоволување на своите животни потреби и потребите на лицата кои според закон е должен да ги издржува.

Секој е должен со своите приходи да придонесува за спречување, ублажување или отстранување на социјалните ризици на кои е изложен тој и членовите на неговото семејство кои е должен да ги издржува, како и активно да дејствува во спречувањето и надминувањето на состојбата на изложеност на социјален ризик.

Како семејство, во смисла на овој закон, се смета семејство или заедница на маж и жена, на родители и деца и другите роднини кои живеат со нив и се должни согласно со Законот за семејството да се издржуваат.

Член 14

Установите за згрижување на деца - детските градинки, училиштата, здравствените установи, полицијата, правосудните и другите државни тела и органи, правни и физички лица и здруженија, соработуваат со установите за социјална заштита во остварување на дејноста утврдена со овој закон.

Член 15

Корисници на социјална заштита, според овој закон, се државјани на Република Македонија кои имаат постојано живеалиште во Република Македонија и странците кои имаат регулиран постојан престој во Република Македонија, согласно со закон.

Државјаните на Република Македонија кои немаат постојано живеалиште во Република Македонија и странците кои имаат регулиран привремен престој во Република Македонија, согласно со закон, ги користат правата од социјалната заштита под услови утврдени со овој или друг закон и меѓународни договори и конвенции.

Член 16

Право на социјална заштита има лице барател на право на азил, лице со статус на признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита, под услови и на начин утврдени со закон.

Член 17

Инвалидно лице, во смисла на овој закон, се смета лице со ментална или телесна попреченост.

Член 18

Здружение и физичко лице можат да вршат работи од областа на социјалната заштита, под услови, на начин и постапка утврдени со овој закон.

Член 19

Верските заедници, религиозните групи и нивните здруженија кои се регистрирани во Република Македонија, можат да им помагаат на лицата кои имаат потреба од одделни видови на социјална заштита, во согласност со овој закон.

Член 20

Се забранува директна или индиректна дискриминација врз основа на пол, раса, боја на кожата, национална, етничка, социјална, политичка, верска, културна, јазична, имотна и општествена припадност, онеспособеност и потекло во остарување на правата од социјалната заштита утврдени со овој закон.

Забраната од ставот 1 на овој член се однесува на јавни установи за социјална заштита основани од Владата, од општина, градот Скопје и општините во градот Скопје, на приватни установи за социјална заштита основани од правно или физичко лице и на здружение и физичко лице кои вршат работи од областа на социјалната заштита утврдени со овој закон.

Член 21

Директна дискриминација, во смисла на членот 20 од овој закон, е секое постапување со кое барател или корисник на социјална заштита бил ставен во неповолна положба од другите корисници во споредбени случаи.

Индиректна дискриминација, во смисла на овој закон, постои кога определена навидум неутрална одредба, критериум или пракса го става барателот или корисникот на социјална заштита поради пол, раса, боја на кожата, национална, етничка, социјална, политичка, верска, културна, јазична, имотна и општествена припадност, онеспособеност и потекло во неповолна положба во однос на другите корисници на права од социјалната заштита утврдени со овој закон, освен доколку се утврдени критериуми или практики кои се објективно оправдани со легитимна цел и средствата за постигнување на таа цел се соодветни и неопходни.

Член 22

Во случаите на дискриминација од членовите 20 и 21 на овој закон барателот или корисникот на социјална заштита има право да бара заштита од надлежен орган.

Доколку во судска постапка се утврди дека со барателот или корисникот на социјална заштита е постапувано спротивно на одредбите од членовите 20 и 21 на овој закон, барателот или корисникот на социјална заштита има право да бара надомест на штета од сторителот на дискриминацијата.

Член 23

Ако барателот или корисникот на социјална заштита, во случај на спор, изнесе факти дека е постапено спротивно на членовите 20 и 21 од овој закон, во тој случај обврската на докажувањето и произнесувањето по тие факти и наоди е на јавната установа за социјална заштита основана од Владата, од општина, градот Скопје и општините во градот Скопје, на приватната установа за социјална заштита основана од правно или физичко лице и на здружението и физичкото лице кои вршат одредени работи од областа на социјалната заштита.

II. Глава

УСЛУГИ И МЕРКИ ОД СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА

1. Социјална превенција

Член 24

Со мерки и активности на социјална превенција се спречува настанување на социјални ризици, се врши рано откривање и ран третман на граѓанинот изложен на социјален ризик, со цел за надминување или ублажување на штетните последици од изложеноста на социјален ризик.

Реализацијата на мерките и активностите од ставот 1 на овој член, Владата ги утврдува во програмата од членот 4 на овој закон, а општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, во рамките на нивните надлежности донесуваат соодветни програми и обезбедуваат средства.

Член 25

За остварување на социјалната превенција се преземаат мерки за спречување на настанување на социјален ризик за граѓанинот, семејството или група на луѓе, особено преку едукативно-советувалишна работа, развивање на формите на самопомош, волонтерска работа со лично ангажирање и примена на други методи кои соодветствуваат на потребите на корисниците на социјалната заштита.

Реализацијата на мерките и активностите од ставот 1 на овој член се остварува во центрите за социјална работа во соработка со општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, предучилишните, училишните, здравствените установи и другите државни тела и органи, правни и физички лица и здруженија.

2. Вонинституционална заштита

Член 26

Вонинституционалната заштита што се остварува во или преку центарот за социјална работа опфаќа право на:

- прва социјална услуга на корисници на социјална заштита,
- помош на поединец,
- помош на семејство,

- домашна нега и помош на поединец и на семејството,
- дневно и привремено прифаќање и згрижување како помош на поединец и семејство,
- сместување во згрижувачко семејство,
- сместување во мал групен дом и
- организирано живеење со поддршка.

Член 27

Правото на прва социјална услуга на корисниците на социјална заштита, опфаќа воочување на проблемот кој произлегува од состојба на социјален ризик, укажување на корисникот на можните решенија, услуги и средства за негова заштита, како и за мрежата на установи надлежни за давање на услуги.

Член 28

Правото на помош на поединецот, подразбира примена на форми на стручна, советодавна или советуваљшна работа, со која му се овозможува стекнување на потребни информации, оспособување за самостојно одлучување, зачувување и развој на социјалните потенцијали.

Член 29

Правото на помош на семејството опфаќа стручна помош на членовите на семејството да ја надминат семејната криза во брачните односи, а особено во односите родители - деца, како и оспособување на тоа семејство да ги остварува своите функции во секојдневниот живот.

Член 30

Правото на домашна нега и помош се обезбедува на старо, изнемоштено и лице со телесна попреченост и лице со умерена, тешка и длабока ментална попреченост, кое не е во состојба да се грижи за себе и поради тоа му е потребна нега и помош во задоволувањето на егзистенцијалните потреби.

Домашната нега и помош на лицето од ставот 1 на овој член се обезбедува и кога тоа живее во семејство.

Член 31

Правото на дневно згрижување во дневен центар се обезбедува на:

- старо, изнемоштено лице и друго возрастно лице,
- лице со умерена и тешка попреченост во менталниот развој и на лице со телесна попреченост кое не може само да се грижи за себе,
- дете со телесна попреченост,
- дете на улица,
- лице кое употребува, односно злоупотребува дроги и други психотропни супстанции и прекурзори и на членовите на неговото семејство и
- лице кое злоупотребува алкохол или се лекува од зависнот од алкохол и на членовите на неговото семејство.

Правото на згрижување во центар за дневно и привремено прифаќање и згрижување се обезбедува на лице:

- бездомник,
- лице кое употребува, односно злоупотребува дроги и други психотропни супстанции и прекурзори,
- жртва на семејно насилство и
- жртва на трговија со луѓе.

Помошта во дневно згрижување за лицата од ставот 1 на овој член, односно дневно и привремено прифаќање и згрижување за лицата од ставот 2 на овој член, се обезбедува и тогаш кога тие живеат во семејство.

Член 32

Право на сместување во згрижувачко семејство, според овој закон, има лице кое нема услови за живеење во своето семејство или од други причини му е потребно сместување во згрижувачко семејство.

Правото на сместување во згрижувачко семејство од ставот 1 на овој член се обезбедува на:

- дете без родители и дете без родителска грижа до оспособувањето за самостоен живот и работа, а најдоцна до завршување на средно образование односно шест месеци по завршување на средното образование, ако не постојат можности згрижувањето и воспитанието да се обезбеди на друг начин,

- дете со воспитно-социјални проблеми (злоставувано, занемарено и социјално необезбедено дете) и дете жртва на семејно насилство,

- малолетен сторител на кривично дело или прекршок,

- лице со умерени и тешки пречки во менталниот развој, лице со длабоки пречки во менталниот развој и лице со трајна телесна попреченост на кое му е потребно трајно згрижување и нега и

- старо лице, возрастно лице со телесна попреченост и лице со пречки во менталниот развој кое не е во состојба само да се грижи, а поради станбената и семејната положба нема можност да му се обезбеди заштита на друг начин.

Член 32-а

Згрижувач може да биде лице кое ги исполнува следниве критериуми:

- да е полнолетно,

- да е деловно способно,

- да има општа здравствена состојба,

- да не е постаро од 65 години,

- да постои разлика во возраста меѓу згрижувачот и сместеното лице од најмалку 18 години,

- да не му е одземено или ограничено родителското право,

- да не му е изречена осуда за кривично дело со казна затвор повеќе од шест месеци,

- да има материјални и станбени услови за вршење на оваа функција и

- да има завршено обука за згрижувач, спроведена од центарот врз основа на

Програма за обука на згрижувачки семејства изготвена од Заводот за социјални дејности.

Критериумите од ставот 1 алинеи 3, 6 и 7 на овој член важат и за полнолетните членови на семејството на згрижувачот, кои живеат во заедничко домаќинство.

По исклучок од ставот 1 алинеја 4 на овој член, доколку детето кое е згрижено во згрижувачкото семејство е постаро од 16 години, а згрижувачот наполнил 65 години старост, сместувањето во згрижувачкото семејство може да продолжи до полнолетството на детето, односно до завршување на средното образование, врз основа на наод и мислење на стручен тим во центарот за социјална работа (во натамошниот текст: центар).

Исполнетоста на критериумите од ставовите 1 и 2 на овој член ги утврдува центарот, согласно со Програмата за процена на згрижувачко семејство изготвена од Заводот за социјални дејности.

Член 33

Згрижувачко семејство обезбедува сместување и згрижување на лицата од членот 32 став 2 од овој закон, во вид на општо, специјализирано, интервентно и привремено згрижување.

Општо згрижувачко семејство обезбедува грижа за личноста, воспитанието, образованието, здравствената состојба и секојдневните потреби за сместеното лице, во зависност од неговата возраст и потреби.

Специјализирано згрижувачко семејство ги обезбедува работите од ставот 2 на овој член за дете жртва на семејно насилство, дете со воспитно-социјални проблеми, малолетен сторител на кривично дело или прекршок, дете или лице со попреченост и старо лице, доколку згрижувачот успешно заврши специјализирана обука спроведена од Заводот за социјални дејности.

Интервентно згрижувачко семејство ги обезбедува работите од ставот 2 на овој член во случај кога е потребно итно згрижување на лице или дете кое е грубо занемарено или злоупотребено или, пак, кога родителот/старателот е спречен да се грижи за детето поради болест или смрт. Згрижувањето трае најмногу до 30 дена во кој период центарот презема мерки за натамошната форма на заштита, согласно со најдобриот интерес на детето, односно лицето.

Привремено згрижувачко семејство обезбедува згрижување на дете или лице згрижено во општо или специјализирано згрижувачко семејство, како и за дете или лице со ментална или телесна попреченост кое живее со родител/старател заради одмор, терапија, лекување и завршување на домашни, семејни и професионални обврски на згрижувачот, односно родителот/старателот. По престанокот на потребата од привремено згрижување, згрижувачкото семејство, односно родителот/старателот, ја продолжува грижата за детето или лицето.

Центарот врши избор на згрижувачкото семејство и го определува видот на сместувањето, согласно со индивидуалните потреби на корисникот и неговата возраст.

Член 33-а

Згрижувачкото семејство од членот 33 од овој закон има право на надоместок на трошоците за сместување на лицето и надоместок за згрижување.

Сместување лице во згрижувачко семејство се врши врз основа на склучен договор меѓу центарот и подносителот на барањето (во натамошниот текст: згрижувач).

Со договорот од ставот 2 на овој член се уредуваат особено:

- начинот и условите за сместување и престанок на сместувањето на лице во семејството,
- видот и обемот на социјалната заштита која му се обезбедува на лицето кое се сместува во згрижувачкото семејство,
- висината на надоместокот за сместеното лице, која ги опфаќа трошоците на сместување и надоместокот за згрижување,
- времетраењето на договорот со можност за негово продолжување,
- условите за раскинување на договорот,
- отказниот рок за раскинување на договорот кој за згрижувачот не може да биде пократок од три месеци,
- случаите при кои престанува да важи договорот и
- други права, обврски и одговорности.

Центарот може еднострано да го раскине договорот и пред истекот на рокот утврден во договорот, секогаш кога тоа го бараат интересите на лицето кое се сместува во згрижувачкото семејство.

Член 34

Центарот ги следи и координира активностите поврзани со сместувањето и згрижувањето на лицето во згрижувачкото семејство.

Згрижувачкото семејство е должно да постапува по дадените насоки од центарот за згрижување на сместеното лице и навреме да го известува центарот за сите промени и потреби на згриженото лице.

Член 35

Центарот може да смести во едно згрижувачко семејство најмногу пет лица, имајќи ги предвид условите и можностите за сместување на семејството.

Функционерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на социјалната заштита (во натамошниот текст: министерот) поблиску ги определува критериумите за избор на згрижувачко семејство, видот и бројот на корисниците кои можат да се сместат во едно згрижувачко семејство, видот на згрижувањето и обемот на услугата што се обезбедува на згриженото лице.

Критериумите од ставот 2 на овој член кои ги пропишува министерот се јавен документ и се објавени на веб страницата на Министерството за труд и социјална политика.

Член 36

Згрижувачкото семејство добива месечен надоместок за трошоците за сместеното лице и надоместок за згрижување.

Надоместокот за трошоците за сместеното лице изнесува 5.000 денари, а надоместокот за згрижување изнесува 1.500 денари.

Надоместокот за трошоците за сместување од ставот 2 на овој член за дете без родители и родителска грижа и дете со воспитно-социјални проблеми на училишна возраст се зголемува за 500 денари, а надоместокот за згрижување од ставот 2 на овој член се зголемува за 500 денари.

Надоместокот за трошоците за сместување од ставот 2 на овој член за дете со нарушено општествено поведение, лице со умерени и тешки пречки во менталниот развој и лице упатено на оспособување за работно-производна активност, лице со најтешки пречки во менталниот развој, лице со трајна телесна попреченост, старо лице, возрасно лице со телесна попреченост, како и возрасно лице со пречки во менталниот развој, се зголемува за 1.000 денари, а надоместокот за згрижување од ставот 2 на овој член се зголемува за 1.000 денари.

Висината на надоместокот на трошоците за сместено лице и надоместокот за згрижување од ставовите 2, 3 и 4 на овој член се усогласува со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Член 37

Износот на придонесите за пензиско и инвалидско осигурување и здравствена заштита за згрижувачите кои вршат згрижување на лице во своето семејство како професионална дејност, се на товар на Буџетот на Република Македонија и се пресметуваат на износите дефинирани во членот 36 на овој закон.

Член 38

Надоместокот на трошоците за сместено лице и надоместокот за згрижување за привремено згрижување се пресметуваат согласно со членот 36 ставови 2, 3 и 4 од овој закон, а се наплатуваат од корисникот, родителот, односно старателот на сместеното лице во зависност од бројот на деновите на згрижувањето.

Во случај кога сместено лице во згрижувачко семејство користи згрижување во привремено згрижувачко семејство, надоместокот на трошоците за сместено лице и

надоместокот за згрижување за период на сместувањето во привременото згрижувачко семејство се исплаќа на тоа семејство.

Згрижувачкото семејство од ставот 1 на овој член добива месечен пашал од 2.000 денари, а надоместокот за трошоците за сместното лице и надоместокот за згрижување, се пресметува во зависност од времетраењето на сместувањето.

Член 39

Право на живеење во мал групен дом има дете без родители или без родителска грижа, со воспитно-социјални проблеми, со пречки во менталниот или телесниот развој, лице со ментална или телесна попреченост, кое нема соодветни услови за живеење во своето семејство, кое нема семејство или од други причини му е потребно сместувањето во мал групен дом.

Член 40

Право на организирано живеење со поддршка има лице со ментална или телесна попреченост, деца без родители и родителска грижа и деца со воспитно-социјални проблеми, преку самостојно и организирано живеење во посебна станбена единица со постојана или повремена помош од стручни или други лица во остварување на основните животни потреби, социјални, работни, културни, рекреативни и други потреби.

Нивото на поддршката се определува во согласност со потребите, видот и степенот на попреченоста на корисникот.

Поддршката за организирано живеење може да ја организира центарот, установата која сместува лица од ставот 1 на овој член и здружение, согласно со членот 157 на овој закон.

Поблиските услови за стандардите во поглед на потребен простор, опрема и стручен кадар, нивото на поддршка, начинот и програмата за остварување на поддршката ги утврдува министерот.

3. Институционална заштита

Член 41

Институционалната заштита опфаќа право на оспособување за работно-производна активност и право на сместување во установа за социјална заштита.

3.1. Право на оспособување за работно-производна активност

Член 42

Право на оспособување за работно-производна активност има лице со умерени и тешки пречки во менталниот развој.

Правото на оспособување за работно-производна активност опфаќа упатување во установа за социјална заштита или во друго правно лице кое ги исполнува потребните услови, надоместок на трошоци за сместување и исхрана, надоместок на трошоци за оспособување за работно-производна активност и надоместок на трошоци за превоз.

Наод и мислење за способноста за оспособување за работно-производна активност на децата и младинците со умерени и тешки пречки во менталниот развој, дава органот надлежен за оцена на посебните потреби на децата и младинците со пречки во развојот, во согласност со актот за оцена на видот и степенот на попреченоста на лицата во менталниот или телесниот развој од членот 203 ставови 2 и 3 на овој закон.

3.2. Право на сместување во установа за социјална заштита

Член 43

Право на сместување во установа за социјална заштита, има лице кое нема соодветни услови за живеење во своето семејство или од други причини му е потребно сместување во установа за социјална заштита, а не може да се примени друг облик на социјална заштита.

Право на сместување во установа за социјална заштита, се обезбедува на:

- дете без родители и дете без родителска грижа до оспособувањето за самостоен живот и работа, а најдоцна до завршувањето на средното образование, ако не постојат можности згрижувањето и воспитанието да се обезбеди на друг начин,

- дете со воспитно-социјални проблеми, занемарено, запоставено, злоставувано и материјално необезбедено дете и дете жртва на семејно насилство,

- дете со нарушено поведење,

- бремена жена еден месец пред породувањето и самохран родител со дете до тримесечна возраст,

- лице со умерени и тешки пречки во менталниот развој упатено на оспособување за работно-производна активност, лице со длабоки пречки во менталниот развој и лице со трајна телесна попреченост на кое му е потребно трајно згрижување и нега,

- старо лице, возрастна лице со телесна попреченост и лице со пречки во менталниот развој кое не е во состојба само да се грижи, а поради станбената и семејната положба нема можност да му се обезбеди заштита на друг начин и

- лице барател на право на азил.

Децата од ставот 2 алинеи 1, 2 и 3 на овој член можат да се сместат во ученички дом или друга установа за која центарот ќе оцени дека установата може да обезбеди чување, згрижување, воспитание, образование и нормален развој на детето.

4. Права на парична помош од социјална заштита

Член 44

Права на парична помош од социјална заштита се:

- социјална парична помош,

- постојана парична помош,

- парична помош на лице кое до 18 години возраст имало статус на дете без родители и родителска грижа,

- парична помош на мајка која родила четврто дете,

- парична помош на згрижувач,

- паричен надоместок за помош и нега од друго лице,

- еднократна парична помош и помош во натура,

- надоместок на плата за скратено работно време поради нега на дете со телесни или ментални пречки во развојот,

- додаток за глувост,

- парична помош на самохран родител кој има дете со пречки во развојот,

- парична помош за социјално домување,

- право на здравствена заштита и

- додаток за слепило и мобилност.

4.1. Социјална парична помош

Член 45

Право на социјална парична помош има лице способно за работа и домаќинство, материјално необезбедено и кое според други прописи не може да обезбеди средства за егзистенција.

Како домаќинство во смисла на ставот 1 од овој член се подразбира заедница на членови на семејството и други роднини меѓу кои не постои законска обврска за меѓусебно издржување, кои заеднички придонесуваат, стопанисуваат и трошат.

Подносител, односно носител на правото на социјална парична помош е невработено лице, кое активно бара работа согласно со Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност.

Агенцијата за вработување на Република Македонија - надлежниот центар за вработување е должен по службена должност да доставува еднаш месечно до центарот список на корисници на социјална парична помош кои активно бараат работа.

Лице кое е на издржување на казна затвор подолго од 30 дена или е сместено во згрижувачко семејство, во установа за социјална заштита или друга установа со решение на центарот за социјална работа, не се смета за член на домаќинството за тој период.

Член 46

За материјално необезбедено се смета лице и домаќинство кое остварува приходи по сите основи пониски од износот на социјалната парична помош, утврден со овој закон и кое не поседува имот и имотни права од кои може да се издржува.

Месечниот приход на лицето или домаќинството се определува според просечниот месечен приход на сите членови, остварен по сите основи во последните три месеца пред поднесување на барањето за остварување на право за социјална парична помош.

Член 47

Висината на социјалната парична помош за носителот на правото изнесува 2.334 денари (во натамошниот текст: основица).

За секој следен член на домаќинството основицата се зголемува за коефициент 0,37, а најмногу до пет члена.

Висината на социјалната парична помош од ставот 1 на овој член, се усогласува со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година и претставува основица за висината за социјална парична помош за наредната година.

Во случај кога порастот на трошоците на живот за претходната година се со негативен предзнак, не се врши усогласување на основицата.

Правото на социјална парична помош се исплатува како разлика меѓу утврдениот износ на социјалната парична помош и вкупните приходи по сите основи на сите членови на домаќинството.

Член 48

Висината на социјалната парична помош се утврдува во зависност од периодот на користење на правото, и тоа:

- во првите три години, во висина утврдена во членот 47 на овој закон и
- по истекот на третата година, во висина од 50% од утврдената висина, согласно со членот 47 на овој закон.

По исклучок од ставот 1 на овој член, домаќинство во кое има невработено лице инвалид на трудот кој не користи надоместок од центарот за вработување или од Фондот за пензиско и инвалидско осигурување или носителот на правото е невработено лице на кое му недостасуваат најмногу пет години до остварувањето на правото на пензија, правото на социјална парична помош го остварува согласно со членот 47 на овој закон.

Член 49

Во случај на прекин во користењето на правото на социјална парична помош до 60 месеца, корисникот има право да го доискористи преостанатото право на социјална парична помош, согласно со членот 48 на овој закон.

Ако прекилот на користењето на правото на социјална парична помош е подолг од 60 месеца корисникот има повторно право на социјална парична помош, согласно со членот 47 на овој закон.

Член 49-а

Корисник - плодотројивател на земјоделско земјиште во државна сопственост, доколку по истекот на две години на користење на земјоделското земјиште го раскине договорот за давање на земјоделско земјиште во државна сопственост на плодотројивање поради нерентабилно и неекономично работење, може да поднесе барање за остварување на право на социјална парична помош.

Член 50

Центарот го определува носителот на правото на социјална парична помош.

Носителот на правото на социјална парична помош е должен да ја потврди состојбата на месечните приходи за себе и сите членови во домаќинството, при поднесувањето на барањето и во текот на користењето на правото.

Носителот на правото на социјална парична помош е должен еднаш годишно да поднесе документација за материјалната и бројната состојба на домаќинството.

Ако носителот на правото на социјална парична помош не постапи согласно со ставовите 2 и 3 на овој член, правото на социјална парична помош престанува и не може да се оствари во наредните шест месеца.

Член 51

Центарот врши непосреден увид заради утврдување на фактичката состојба на лицето и домаќинството.

Врз основа на увидот од ставот 1 на овој член, центарот ќе го одбие барање за остварување на право на социјална парична помош, односно ќе одлучи истото да престане, доколку утврди дека барателот, односно корисникот не е изложен на социјален ризик.

Непосредниот увид од ставот 1 на овој член се врши по оценка на надлежниот центар, а најмалку еднаш во текот на годината.

Увидот од ставот 1 на овој член надлежниот центар го врши без претходно најавување. Ако на овластениот работник од центарот не му се дозволи да направи увид во домот на домаќинството, правото на социјална парична помош не може да се оствари, односно престанува и истото не може да се оствари во наредните 12 месеца.

Член 52

Право на социјална парична помош не може да оствари лице кое:

- може само да се издржува, ако може да остварува приходи со продажба или со давање под закуп на имот кој тој и членовите на неговото домаќинство не го користат, за задоволување на минимална егзистенција,

- не побарало издржување од лицето кое е должно да го издржува согласно со Законот за семејството, освен ако центарот за социјална работа утврди дека лицето кое според Законот е должно да го издржува би останало без минимум средства за егзистенција, пониски од 5.000 денари,

- ако има склучен договор за доживотна издршка, а не покренало постапка за раскинување на тој договор и

- може да обезбеди издржување по друга основа.

Член 53

Право на социјална парична помош не може да оствари, односно му престанува правото на лицето или домаќинството кое дало нецелосни или невестинити податоци за семејната, материјалната состојба и состојбата со имотот и имотните права.

Ако носителот на правото даде невестинити или нецелосни податоци, односно не извести за настанатата промена во материјалната, семејната и имотната состојба за себе и членовите на домаќинството, правото на социјална парична помош престанува и не може да се оствари во наредните 12 месеца.

Член 54

Право на социјална парична помош не може да користи:

- лице кое два пати одбило понуда за вработување, обука, преквалификација или доквалификација заради вработување, согласно со Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност ;

- носителот на правото на социјална парична помош кој не е лице кое активно бара работа

- лице на кое му престанал работниот однос по негова вина или на негово барање.

Центарот е должен на лицето кое еднаш одбило понуда за вработување, обука, преквалификација или доквалификација заради вработување, да му достави писмено известување со опомена за последиците доколку по втор пат одбие понуда за вработување, обука, преквалификација или доквалификација

Лицето од ставот 1 на овој член не може да користи социјална парична помош во период од шест месеца.

Лицата од ставот 1 на овој член се сметаат за членови на домаќинството при пресметување на вкупните приходи на домаќинството, а се исклучуваат од користење на правото на социјална парична помош.

Агенцијата за вработување на Република Македонија - надлежниот центар за вработување веднаш по евидентирање на податоците од ставот 1 на овој член по електронски пат го известува надлежниот центар.

Член 55

Корисниците на социјална парична помош можат да бидат работно ангажирани за извршување на јавни работи, најмногу до 90 дена во календарската година, како и за извршување на сезонски работи и други повремени работи согласно со Законот за работните односи, од градоначалникот на единицата на локалната самоуправа, од јавните претпријатија, јавните установи и кај работодавачи од приватниот сектор, освен пензионер, жена за време на бременоста и млади мајки до девет месеци на породилно отсуство, лице неспособно за работа поради старост, инвалидност или болест, лице во работен однос, ученик и студент.

Работното ангажирање од ставот 1 на овој член се врши во соработка меѓу градоначалникот на единицата на локалната самоуправа, јавните претпријатија, јавните установи и работодавачи од приватниот сектор со надлежниот центар за социјална работа, односно надлежниот центар за вработување.

За време на работното ангажирање корисниците од ставот 1 на овој член мора да бидат осигурани од организаторот на работата по основ на инвалидност и телесно оштетување, за повреда на работа или професионална болест.

На корисниците на социјална парична помош кои работно се ангажирани, правото на социјална парична помош им мирува за времето на работното ангажирање, а по

престанувањето на работното ангажирање користењето на правото на социјална парична помош продолжува.

Организаторот на работата од ставот 1 на овој член со корисникот на социјална парична помош склучува договор за вработување.

Ако корисникот на социјална парична помош од ставот 1 на овој член неоправдано го одбие работното ангажирање, се смета за член на домаќинството при пресметување на вкупните приходи на домаќинството, а се исклучува од користење на правото на социјална парична помош во наредните 12 месеци.

Член 55-а

Корисник на социјална парична помош може да се вработи кај работодавач во приватниот сектор со субвенционирано вработување, согласно со Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност.

Центарот за социјална работа е должен по службена должност да доставува еднаш месечно, како и на барање на Агенцијата за вработување на Република Македонија - надлежниот центар за вработување, список на корисници на социјална парична помош за субвенционирано вработување од ставот 1 на овој член.

Центарот за социјална работа до надлежниот центар за вработување доставува податок за висината на социјалната парична помош за корисникот кој е вработен со субвенционирано вработување, исплатена за последниот месец од месецот во кој лицето е вработено.

Центарот за вработување го известува надлежниот центар за социјална работа веднаш штом корисник на социјална парична помош ќе го одбие вработувањето од ставот 1 на овој член или ќе му престане работниот однос по негова вина или на негово барање, како и кога работодавачот неосновано ќе го откаже договорот за вработување.

Член 56

Министерот со општ акт го пропишува начинот на утврдување на состојбата на приходите, имотот и имотните права на домаќинството, определувањето на носителот на правото, образецот на барањето и потребната документација.

4.2. Постојана парична помош

Член 57

Право на постојана парична помош има лице неспособно за работа и материјално необезбедено, кое не може да обезбеди средства за својата егзистенција врз основа на други прописи.

Член 58

Неспособно за работа, во смисла на овој закон, се смета лице:

- со умерени, тешки и длабоки пречки во менталниот развој и лице со комбинирани и други пречки во развојот, кое заради степенот на попреченоста не може да се стекне со образование, како и лице со телесна попреченост, поради која е неспособно за работа,
- лице душевно заболено и лице со трајни промени во здравствената состојба, поради која е неспособно за работа,
- самохрана жена за време на бременоста еден месец пред породувањето и самохран родител согласно со Законот за семејството до три години возраст на детето,
- дете без родители и без родителска грижа кое не се штити врз основа на правото на сместување, кое нема приходи врз основа на имот и имотни права и не остварува средства

врз основа на други прописи, но најмногу до 18-годишна возраст и

- лице постаро од 65 години.

Неспособноста за работа за лицата над 26-годишна возраст од ставот 1 алинеи 1 и 2 на овој член со свој наод, оценка и мислење ја утврдува стручна комисија која може да биде при јавна установа која во рамките на својата дејност третира проблеми од областа на психофизичкиот развој на лица со одреден вид на попреченост или во друго правно лице.

По исклучок од ставот 2 на овој член, неспособноста за работа се смета за утврдена за лице над 26 години возраст со умерени, тешки и длабоки пречки во менталниот развој, лице со потешка и најтешка телесна попреченост, како и потполно слепо лице чиј вид и степен на попреченост е утврдена со наод, оценка и мислење на стручен орган, издаден во постапка согласно со општиот акт од членот 203 ставови 2 и 3 на овој закон и решение на центарот за социјална работа.

Министерот со решение формира комисија за изготвување на наод, оценка и мислење, за решавање по изјавена жалба против првостепено решение за правото на постојана парична помош.

Член 59

Материјално необезбедено лице во смисла на членот 57 од овој закон се смета лице кое нема приходи или чии приходи по сите основи по член на семејство се помали од 5.000 денари, усогласени со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година и не поседува имот и имотни права од кои може да се издржува.

Член 60

Постојаната парична помош се обезбедува за носителот на правото и друг член на семејството како соуживател на помошта, неспособен за работа.

Право на постојана парична помош како соуживател има и дете до навршени 18 години живот или до 26 години живот, ако е на редовно школување.

Член 61

Висината на постојаната парична помош изнесува:

- за носителот на правото 3.502 денари,
- за еден соуживател висината на правото за носителот се зголемува за коефициент 0,40 и
- за два и повеќе соуживатели висината на правото за носителот се зголемува за коефициент 1,0.

Висината на правото од ставот 1 алинеја 1 на овој член се усогласува со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година и претставува висина на правото на постојана парична помош за носителот за наредната година.

Во случај кога порастот на трошоците на живот за претходната година се со негативен предзнак, не се врши усогласување на висината на постојаната парична помош.

Член 61-а

Центарот врши непосреден увид заради утврдување на фактичката состојба на лицето и семејството.

Непосредниот увид се врши по оценка на надлежниот центар, а најмалку еднаш во текот на годината.

Член 62

Право на постојана парична помош не може да оствари лице кое:

- може само да се издржува, ако може да остварува приходи со продажба или со давање во закуп на имот кој тој и членовите на неговото семејство не го користат, за задоволување на минимална егзистенција,
- не побарало издржување од лицето кое е должно да го издржува врз основа на Законот за семејството, освен ако центарот за социјална работа утврди дека лицето кое според Законот е должно да го издржува би останало без минимум средства за егзистенција, пониски од 5.000 денари,
- ако има склучен договор за доживотна издршка, а не покренало постапка за раскинување на тој договор и
- може да обезбеди издржување по друга основа.

Член 63

Право на постојана парична помош не може да оствари, односно му престанува правото на лице кое дало нецелосни или неистинити податоци за семејната, материјалната состојба и состојбата со имотот и имотните права.

Правото на постојана парична помош му мирува на лицето кое е на издржување на казна затвор подолго од 30 дена или е сместено во згрижувачко семејство, во установа за социјална заштита или друга установа со решение на центарот за социјална работа за тој период.

Член 64

Центарот е должен да го извести корисникот или неговиот старател за потребата од повторен преглед два месеца пред истекот на рокот определен за повторна оценка за неспособноста за работа.

Ако корисникот или неговиот старател наоправдано не се јави во рокот определен за повторна оценка за неспособноста за работа, правото на постојана парична помош му престанува.

Член 65

Право на постојана парична помош може да оствари и лице неспособно за работа, кое има имот и кое склучило договор за доживотно издржување со центарот.

Висината на постојаната парична помош од ставот 1 на овој член ја утврдува центарот и корисникот во зависност од вредноста на имотот што е предмет на договорот за доживотно издржување, а по претходна согласност на Министерството.

Член 66

Самохрана бремена жена и самохраниот родител од членот 58 алинеја 3 на овој закон остваруваат право на постојана парична помош заклучно до третото дете по ред на раѓање.

Член 67

Министерот со општ акт го пропишува начинот на утврдување на состојбата на приходите, имотот и имотните права, образецот на барањето и потребната документација за остварување на правото, составот и начинот на работата на стручната комисија и второстепената комисија, легитимацијата на стручните лица, начинот на водење на евиденција на издадените наоди и формата и содржината на образецот за давање на наод, оценка и мислење за неспособноста за работа.

4.3. Парична помош на лице кое до 18 години возраст имало статус на дете без родители и родителска грижа

Член 68

Право на парична помош на лице кое до 18 години возраст имало статус на дете без родители и родителска грижа има лице кое нема приходи и имот од кој може да се издржува, до наполнување на 26 години возраст.

Министерот со општ акт ги пропишува начинот на утврдување на состојбата на приходите, имотот, имотни права, образецот на барањето и потребната документацијата за остварување на правото.

Член 69

Висината на паричната помош на лицето од членот 68 на овој закон изнесува 4.000 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Висината на паричната помош на лицето од членот 68 на овој закон, кое се наоѓа на редовно школување, изнесува 5.600 денари усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Член 69-а

Лице кое до 18 години возраст имало статус на дете без родители и родителска грижа, кое е запишано по прв пат на студиска година од прв и втор циклус на студии како редовен или вонреден студент на јавните високообразовни установи има право на парична помош за студирање во висина од 12.000 денари месечно, ако користи социјален стан под закуп, односно 24.000 денари месечно, ако не користи социјален стан под закуп, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Доколку лицето од ставот 1 на овој член ја повтори студиската година, правото на парична помош за студирање му мирува се до запишување на следната студиска година по прв пат.

Лице од ставот 1 на овој член кое е запишано на трет циклус докторски студии има право на парична помош за студирање од ставот 1 на овој член за времетраењето на докторските студии на јавните високообразовни установи, но најмногу до пет години од датата на запишувањето. Лицето, еднаш годишно до центарот доставува потврда за редовно извршување на обврските од докторските студии, согласно со статутот на високообразовната институција, а најдоцна до септември за тековната година.

Лице кое користи право на парична помош за студирање од ставовите 1 и 3 на овој член, се исклучува од користење на правото на парична помош од членот 69 на овој закон.

4.4. Право на парична помош на мајка која родила четврто дете

Член 70

Право на парична помош има мајка која родила четврто живородено дете од 1 јануари 2009 година.

Правото од ставот 1 на овој член го остварува мајка која се грижела за децата до нивната 18 годишна возраст, која е невработена и не користи право на пензија, по наполнување на 62 години живот.

Правото од ставот 1 на овој член не може да се оствари доколку на мајката и било одземено родителското право над едно од децата.

Член 71

Висината на паричната помош од членот 70 на овој закон изнесува 8.000 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Министерот со општ акт го пропишува начинот на остварување на правото на парична помош на мајка која родила четврто дете, образецот на барањето и потребната документација за остварување на ова право.

Парична помош за згрижувач

Член 71-а

Право на парична помош за згрижувач има згрижувач кој згрижувал лице во своето семејство најмалку пет години, по наполнување на 62 годишна возраст, кој е невработен и не користи право на пензија по која било основа.

Правото од ставот 1 на овој член не може да се оствари доколку центарот еднострано го раскинал договорот за сместување согласно со членот 33 став 6 од овој закон.

Висината на паричната помош за згрижувачот изнесува 8.000 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година.

Министерот го пропишува начинот на остварување на правото на парична помош за згрижувач, образецот на барањето и потребната документација за остварување на ова право.

4.5. Паричен надоместок за помош и нега од друго лице

Член 72

Право на паричен надоместок за помош и нега од друго лице има лице над 26-годишна возраст, со умерени, тешки и длабоки пречки во менталниот развој, лице со потешка и најтешка телесна попреченост, потполно слепо лице, како и лице со трајни промени во здравствената состојба, на кое му е неопходна помош и нега од друго лице заради тоа што не може само да ги задоволува основните животни потреби, доколку ова право не може да го оствари врз основа на други прописи.

Право на паричен надоместок за помош и нега од друго лице може да оствари лице чиј годишен нето приход по сите основи изнесува најмногу до вкупниот годишен износ на просечни нето месечни плати исплатени за секој месец за претходната година.

Центарот врши задолжителен увид во домот на подносителот на барањето заради утврдување на фактичката состојба и изготвува записник за основаноста на барањето за остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, кој има влијание врз остварувањето на правото.

Висината на паричниот надоместок за помош и нега од друго лице се утврдува во зависност од обемот на потребата за помош и нега од друго лице.

Член 73

Потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем има лице со тешки и длабоки пречки во менталниот развој, лице со потешка и најтешка телесна попреченост, потполно слепо лице, како и лице со трајни промени во здравствената состојба, поради што не може само да ги задоволува основните животни потреби, не може ниту со помош на ортопедски помагала самостојно да се движи во станот или надвор од станот, самостојно да

се храни, облекува, да ја одржува личната хигиена, ниту да ги врши основните физиолошки потреби.

Потреба од помош и нега од друго лице во помал обем има лице со умерени пречки во менталниот развој и лице кое поради трајни промени во здравствената состојба не може без помош од друго лице во потполност да ги задоволува основните животни потреби.

Потреба од помош и нега од друго лице од ставовите 1 и 2 на овој член, има и лице кое поради привремени промени во здравствената состојба без помош на ортопедски помагала не може да ги задоволи основните животни потреби.

При утврдување на обемот на потребата за помош и нега од друго лице се зема во предвид и бартеловиот индекс, кој е составен дел на мислењето издадено од матичниот лекар на подносителот на барањето.

Член 74

Висината на паричниот надоместок за помош и нега од друго лице во поголем обем изнесува 4.185 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Висината на паричниот надоместок за помош и нега од друго лице во помал обем изнесува 3.702 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Правото на паричниот надоместок за помош и нега од друго лице мирува за време додека лицето е згрижено подолго од 30 дена во здравствена или друга установа со решение на центарот.

Член 75

Потребата за помош и нега од друго лице со наод, оценка и мислење, ја утврдува стручна комисија која може да биде при јавна установа која во рамките на својата дејност третира проблеми од областа на психофизичкиот развој на лица со одреден вид на попреченост или во друго правно лице.

Право на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, по исклучок од ставот 1 на овој член, има лице над 26 години возраст со тешки и длабоки пречки во менталниот развој, лице со потешка и најтешка телесна попреченост, како и потполно слепо лице чиј вид и степен на попреченост е утврдена со наод, оценка и мислење на стручен орган, издаден во постапка согласно со општиот акт од членот 203 ставови 2 и 3 на овој закон и решение на центарот за социјална работа.

За потребата за помош и нега од друго лице се доставува конзилијарно мислење и наод од најмалку тројца лекари специјалисти од соодветни специјалности, издадено од клиничките болници, Градска општа болница „8 ми Септември“-Скопје, ЈЗУ-Универзитетска клиника по хируршки болести „Св.Наум Охридски“-Скопје и Универзитетски клиници.

По исклучок на став 3 од овој член се доставува отпусно писмо со специјалистички извештај и/или друга медицинска документација.

Формата и содржината на конзилијарното мислење со наод, медицинската документација, како и надоместокот за издавање на конзилијарно мислење со наод поблиску го пропишуваат министерот за здравство во соработка со министерот за труд и социјална политика.

Член 76

Центарот е должен да го извести корисникот за потребата од повторен преглед два месеца пред истекот на рокот определен за повторна оценка за утврдување на потребата од помош и нега од друго лице.

Ако корисникот или неговиот старател неоправдано не се јави во рокот определен за повторна оценка за утврдување на потребата од помош и нега од друго лице, правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице му престанува.

Член 77

Министерот со решение го определува правното лице од членот 75 став 1 на овој закон, при кое стручната комисија го дава наодот, оцената и мислењето за неспособноста за работа и за потребата од помош и нега од друго лице.

Министерот со решение формира комисија за изготвување на наод, оцена и мислење, за решавање по изјавена жалба против првостепено решение за правото на помош и нега од друго лице.

Член 78

Министерот со акт го пропишува начинот за остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, образецот на барањето и потребната документација, образецот за дадено мислење од страна на матичниот лекар за потребата од помош и нега од друго лице, составот и начинот на работата на стручната комисија и второстепената комисија, легитимацијата на стручните лица, начинот на водење евиденција за издадените наоди и формата и содржината на образецот за давање на наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице.

4.6. Еднократна парична помош и помош во натура

Член 79

Еднократна парична помош или помош во натура се доделува на лице или семејство кое се нашле во положба на социјален ризик, како и на лице и семејство заради претрпена природна непогода или епидемија и подолго лекување во здравствена установа.

Под помош во натура, во смисла на овој закон, се подразбира обезбедување на облека, исхрана и други средства за кои центарот за социјална работа ќе утврди дека се неопходни за минимална егзистенција на граѓанинот и семејството.

Правото од ставот 1 на овој член, по исклучок во несреќни случаи, акутна болест која бара болничко лекување и слично, може да го користат и државјани на Република Македонија кои немаат постојано живеалиште, како и странци со привремен престој и регулиран влез во Република Македонија, согласно со закон.

Во Буџетот на Републиката се обезбедуваат средства за доделување на еднократна помош во случаи на вонредно загрозување на населението од поголеми размери.

Член 79-а

Правото на еднократна парична помош се определува за секој центар поодделно во зависност од вкупниот број на жители на подрачјето за кое е надлежен центарот.

Во зависност од вкупниот број на жители се определува износот на еднократната парична помош и на годишно ниво изнесува:

- до 10.000 жители, 300.000 денари годишно,
- од 10.001-20.000 жители, 360.000 денари годишно,
- од 20.001-30.000 жители, 420.000 денари годишно,
- од 30.001-40.000 жители, 480.000 денари годишно,
- од 40.001-50.000 жители, 540.000 денари годишно,
- од 50.001-60.000 жители, 600.000 денари годишно,
- од 60.001-70.000 жители, 660.000 денари годишно,
- од 70.001-80.000 жители, 720.000 денари годишно,
- од 80.001-90.000 жители, 780.000 денари годишно,
- од 90.001-100.000 жители, 840.000 денари годишно,

- над 100.001 жители, 900.000 денари годишно.

Износот на еднократна парична помош определен на годишно ниво од ставот 2 на овој член може да се зголеми со одлука на Владата на Република Македонија по предлог на министерот за труд и социјална политика.

Во годишно определениот износ од ставот 2 не влегуваат еднократната парична помош за дете или младинец без родители и без родителска грижа, кој по наполнување на 18-годишна возраст ја напушта установата или згрижувачкото семејство, заради негово адаптирање во социјалната средина и за лице и семејство заради претрпена природна непогода или епидемија.

Член 80

Износот на еднократната парична помош може да изнесува до 30.000 денари, и тоа:

- за задоволување на потребите на лице или семејство кое се нашло во положба на социјален ризик, а која може да остави трајни последици, заради претрпена природна непогода (земјотрес, поплава, пожар), епидемија и смрт на член на семејството,

- на семејство чиј член е корисник на земјоделско земјиште на плодоуживање во сопственост на државата, во моментот на склучување на договорот за плодоуживање согласно со прописите,

- лице кое има потреба од оперативен зафат или подолго лекување во здравствена установа во странство и

- станбено необезбедено лице - корисник на постојана парична помош, како помош во обезбедување на нужно сместување.

Износот на еднократната парична помош може да изнесува до 15.000 денари за потребите на членот на семејството кое е лице со пречки во менталниот развој или лице со трајна телесна попреченост, кое согласно со овој закон би можело да оствари право на сместување во установа за социјална заштита, како и за потребите на лице - жртва на семејно насилство за обезбедување на итна заштита и згрижување.

Износот на еднократната парична помош може да изнесува до 12.000 денари за задоволување на потребите на лице или семејство кое се нашло во положба на социјален ризик во случај на подолго лекување во здравствена установа, како и за лице - жртва на семејно насилство за остварување на право на здравствена заштита и медицински третман.

Износот на еднократната парична помош може да изнесува до 4.500 денари за задоволување на потребите на лице или семејство кое се нашло во положба на социјален ризик кој не остава трајни последици, а е неопходно социјално и материјално обезбедување на лицето.

Износот на еднократната парична помош изнесува 180.000 денари за дете или младинец без родители и без родителска грижа, кој по наполнување на 18-годишна возраст ја напушта установата или згрижувачкото семејство, заради негово адаптирање во социјалната средина.

Висината на правото на еднократна парична помош од ставовите 1, 2, 3 и 4 на овој член се усогласува со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Еднократната парична помош се остварува во центарот за социјална работа, а во итни и неодложни случаи министерот може да донесе решение за доделување еднократна парична помош.

Против решението на министерот од ставот 7 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 81

Министерот со општ акт го пропишува начинот на остварување на правото на еднократна парична помош, образецот на барањето и потребната документација за остварување на ова право.

4.7. Надоместок на плата за скратено работно време поради нега на дете со телесни или ментални пречки во развојот

Член 82

Правото на надоместок на плата за скратено работно време поради нега на дете со телесни или ментални пречки во развојот и со најтешки облици на хронични заболувања, утврдено со Законот за работните односи, се оставрува во центарот.

Висината на надоместокот на плата од ставот 1 на овој член изнесува 4.800 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Придонесите и другите обврски ќе се пресметуваат и наплатуваат согласно со Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Социјалните придонеси ќе се пресметуваат и плаќаат согласно со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување.

Министерот со општ акт го определува начинот, образецот на барањето и документацијата за остварување на правото од ставот 1 на овој член.

4.8. Парична помош за социјално домување

Член 83

Правото на парична помош за социјално домување, се обезбедува на социјално загрозени лица - станбено необезбедени.

Социјално загрозени лица во смисла на ставот 1 од овој член се:
- корисници на постојана парична помош и
- лице кое до 18-годишна возраст имало статус на дете без родители и без родителска грижа, односно и по престанување на старателството, а најмногу до 26-годишна возраст.

Начинот на остварување на правото на парична помош за социјално домување за лицата од ставот 2 алинеја 1 на овој член, со акт ги определува советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Образецот на барањето, потребната документација и начинот на остварување на правото на парична помош за социјално домување за лицата од ставот 2 алинеја 2 на овој член ги пропишува министерот.

Средствата за остварување на правото на парична помош за социјално домување на лицата од ставот 2 алинеја 1 на овој член се обезбедуваат од буџетот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, а за лицата од ставот 2 алинеја 2 на овој член се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Средствата за остварување на правото на парична помош за социјално домување може да се обезбедат и преку донации, фондации, кредити и друго.

4.9. Здравствена заштита

Член 84

Право на здравствена заштита имаат корисниците на:

- постојана парична помош,
- лица сместени во згрижувачко семејство,

- лица сместени во установа за социјална заштита (за институционална и вонинституционална заштита),
- корисници на паричен надоместок за помош и нега од друго лице,
- лице кое до 18-годишна возраст имало статус на дете без родители и без родителска грижа, најмногу до 26 години, а користи социјална парична помош,
- лице - жртва на семејно насилство за кое се презема мерка на заштита согласно со Законот за семејството и
- лице - жртва на трговија со луѓе,
- лице опфатено со организирано живеење со поддршка.

Корисниците од ставот 1 на овој член остваруваат право на здравствена заштита, ако не можат да се осигураат по друга основа.

4.10. Додаток за слепило и мобилност

Член 84-а

Правото на додаток за слепило се обезбедува за потполно слепо лице со навршени 26 години, а правото на додаток за мобилност се обезбедува за лице со навршени 26 години, со 100% телесен инвалидитет кое самостојно користи инвалидска количка или лице со квадриплегија или со умерени, тешки и длабоки пречки во менталниот развој кое користи инвалидска количка со придружник, поради создавање на услови за изедначување на нивните можности за вклучување во секојдневниот живот во заедницата на овие лица.

Месечниот износ на додатокот од ставот 1 на овој член изнесува 7.000 денари, усогласен со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година и истиот се обезбедува од Буџетот на Република Македонија.

Лицата од ставот 1 на овој член не можат да остварат право на додаток за слепило или мобилност, ако користат право на цивилна или воена инвалиднина, согласно со закон.

Ставот 4 е избришан со член 2 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 187/13),

Правото на додаток на слепило и мобилност се остварува врз основа на конзилијарно мислење и наод од најмалку тројца лекари специјалисти од соодветните специјалности од терцијарна здравствена установа (Универзитетски клиници во Скопје).

Во постапка по жалба против решението на центарот одлучуваат тројца лекари специјалисти од соодветните специјалности од терцијарна здравствена установа (Универзитетски клиници во Скопје) кои не го донеле конзилијарното мислење во прв степен.

Доколку лицата од ставот 1 на овој член се наоѓаат на болничко лекување во јавна здравствена установа имаат право на придружник, при што средставата за сместување и исхрана на придружникот во установата се на товар на Министерството.

Министерот за труд и социјална политика во соработка со министерот за здравство го пропишува начинот за остварување на правото на слепило и мобилност, потребната документација, составот на лекарите специјалисти од став 5 и 6 на овој член, формата и содржината на конзилијарното мислење како и надоместокот за издавање на конзилијарно мислење

Право на додаток на слепило и мобилност може да оствари лице чиј годишен нето приход по сите основи изнесува најмногу до вкупниот годишен износ на просечни нето месечни плати исплатени за секој месец за претходната година.

4.11. Додаток за глувост

Член 84-б

Правото на додаток за глувост се обезбедува за тотално глуво лице со навршени 26 години коешто има потполно згасната слушна перцепција и истото не може да ги задоволи своите животни потреби без толкувач на знаковен јазик.

Правото на додаток за глувост се остварува врз основа на конзилијарно мислење и наод од најмалку тројца лекари специјалисти од соодветните специјалности од терцијарна здравствена установа (Универзитетски клиника во Скопје).

Во постапка по жалба против решението на центарот одлучуваат тројца лекари специјалисти од соодветните специјалности од терцијарна здравствена установа (Универзитетските клиника во Скопје) кои не го донеле конзилијарното мислење во прв степен.

Право на додаток за глувост може да оствари лице чиј годишен нето приход по сите основи изнесува најмногу до вкупниот годишен износ на просечни нето месечни плати исплатени за секој месец за претходната година.

Месечниот износ на додатокот од ставот 1 на овој член изнесува 4.000 денари, усогласен со порастот на трошоците на живот за претходната година објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година и истиот се обезбедува од Буџетот на Република Македонија.

Министерот за труд и социјална политика во соработка со министерот за здравство го пропишува начинот за остварување на правото на глувост, потребната документација, составот на лекарите специјалисти од став 2 и 3 на овој член, формата и содржината на конзилијарното мислење како и надоместокот за издавање на конзилијарно мислење.

4.12. Право на парична помош на самохран родител кој има дете со пречки во развојот

Член 84-в

Право на парична помош има самохран родител кој има дете со пречки во развојот.

Правото на парична помош го остварува самохран родител кој се грижел за детето до неговата 26 годишна возраст, во континуитет од наредните 15 години, без истото да биде сместено во установа за социјална заштита, кој е невработен и не користи право на пензија, по наполнување на 62 години на живот за жена, односно 64 години на живот за маж.

Правото од ставот 1 на овој член не може да се оствари доколку на самохраниот родител му било одземено родителското право над детето.

Висината на паричната помош од ставот 1 на овој член изнесува 8.000 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година.

Министерот го пропишува начинот на остварување на правото на парична помош на самохран родител кој има дете со пречки во развојот и потребната документација за остварување на ова право.

III. Глава

УСТАНОВИ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

1. Основање и престанок на установите за социјална заштита

Член 85

За остварување на системот на социјалната заштита се основаат јавни и приватни установи за социјална заштита.

Член 86

Јавна установа за социјална заштита (во натамошниот текст: јавна установа) основа Владата во согласност со потребите на дејноста за социјална заштита и со мрежата на јавни установи.

Член 87

Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје можат да основаат јавна установа за вонинституционална и институционална заштита врз основа на одобрение согласно со овој закон, освен центар за социјална работа и јавна установа за сместување на деца и младинци со нарушено поведење.

Советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје може да донесе одлука за основање на установа од ставот 1 на овој член, по претходно мислење од Министерството.

Член 88

Приватна установа за социјална заштита (во натамошниот текст: приватна установа) може да основа домашно и странско правно или физичко лице, врз основа на одобрение, во согласност со овој закон.

Домашно и странско правно или физичко лице не можат да бидат основач ниту соосновач на центар за социјална работа, јавна установа за сместување на деца и младинци со воспитно социјални проблеми и јавна установа за сместување на деца и младинци со нарушено поведење.

Член 89

Установа за социјална заштита може да се основа и да започне со работа, ако е обезбеден простор, опрема, стручни кадри и средства потребни за работа, во зависност од видот на дејноста и ако ги исполнува условите утврдени со овој закон.

Условите предвидени во ставот 1 на овој член се однесуваат и за јавни и приватни установи за социјална заштита.

Основачот со елаборатот за основање на установата го определува видот и обемот на социјалната заштита, просторните услови, опремата, потребниот број стручни кадри, обемот на средства и начин на обезбедување на оджрливо ниво на финансирање на дејноста за период од шест месеца, заштита при работа на вработените и заштита на корисниците на јавната услуга.

Основачот на приватна установа покрај исполнување на условите од ставовите 1 и 3 на овој член кон елаборатот приложува квалитетна финансиска гаранција за континуирано вршење на услугите од доменот на установата најмалку за период од шест месеца и за надоместување на штетата што може да им биде предизвикана на корисниците на услугите, ако установата престане со работа.

Барањето за основање на установа со пропишаната документација од ставовите 3 и 4 на овој член се поднесува до Министерството.

Министерот ги пропишува нормативите и стандардите за простор, опрема, стручни кадри и средства потребни за основање и започнување со работа на установа за социјална заштита.

Член 90

Владата, по претходно мислење од Министерството, издава одобрение за основање на установа за социјална заштита.

Со одобрението од ставот 1 на овој член се утврдува видот и обемот на социјалната заштита, потребната опрема, простор, средства и кадри, согласно со стандардите и нормативите, почетокот на работа и слично.

Член 91

Установа за социјална заштита се основа со акт за основање.

Со актот за основање на установата за социјална заштита се утврдува:

- 1) назив, односно името на основачот;
- 2) назив, односно име на фирмата на установата и нејзиното седиште;
- 3) дејноста на установата за социјална заштита;
- 4) средствата за основање и почеток со работа на установата за социјална заштита и начинот на обезбедувањето на средствата и гаранцијата;
- 5) права и обврски на основачот во поглед на вршењето на дејноста, односно вршењето на работите за кои се основа установата;
- 6) одговорностите на установата за обврските во правниот промет;
- 7) вршител на должноста директор;
- 8) рок за донесување на статутот и
- 9) други прашања.

Член 92

Установата за социјална заштита може да започне со работа откако министерот со решение ќе утврди дека се исполнети условите за почеток со работа од членот 89 став 1 на овој закон.

Решението од ставот 1 на овој член се донесува по претходно мислење на тричлена комисија, формирана со решение на министерот.

Комисијата од ставот 2 на овој член врши непосреден увид со цел да утврди дали се исполнети условите од членот 89 став 1 на овој закон, врз основа на што изготвува мислење.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 93

Установата за социјална заштита стекнува својство на правно лице од денот на уписот во Централниот регистар на Република Македонија.

Министерството води регистар на установите за социјална заштита.

Формата, содржината и начинот на водење на регистарот ги пропишува министерот.

Член 94

Министерот и основачот на приватна установа и јавна установа за социјална заштита основана од општината, градот Скопје и на општините во градот Скопје, склучуваат управен договор во кој поблиску се уредуваат начинот на вршење на дејноста и меѓусебните права и обврски, а особено:

- правата и обврските кои ги има основачот,
- правата и обврските кои ги презема Министерството,
- видот и бројот на корисниците и подрачјето на кое се врши дејноста,
- условите за континуирано вршење на дејноста,
- условите за квалитетно вршење на дејноста и
- други посебни услови во зависност од дејноста на установата.

Управниот договор од ставот 1 на овој член престанува да важи по истекот на рокот за кој е склучен и во случај на одземање на дозволата за вршење на дејноста.

Член 95

Установата за социјална заштита не може да ја прошири или да ја промени дејноста за која е основана без согласност на основачот, а приватната установа и јавната установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје и без одобрение на Владата.

Член 96

Установата за социјална заштита престанува, ако:

- со правосилна одлука се утврди ништавност на уписот на установата за социјална заштита во Централниот регистар на Република Македонија,
- е изречена санкција за забрана за вршење на дејноста заради неисполнување на условите за вршење на дејноста,
- основачот донесе акт за престанување на установата за социјална заштита, ако престанала потребата, односно условите за вршење на дејноста за која установата за социјална заштита била основана,
- се спои со друга установа за социјална заштита или се подели на две или повеќе установи и
- се исполнети други услови за престанок на установата за социјална заштита предвидени со закон или актот за основање.

Член 97

Приватната установа е должна најмалку шест месеца пред престанокот со работа да го извести Министерството, центарот и корисниците, односно нивните законски застапници.

Член 98

Владата може да го одземе одобрението, ако основачот основа установа за социјална заштита спротивно на актот за одобрение од членот 90 став 1 на овој закон и ако се утврди дека приватната установа и јавната установа, основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, повеќе не ги исполнува условите од членот 89 став 1 на овој закон или не ги спроведува одредбите на овој закон и другите акти донесени врз основа на овој закон.

Со денот на донесување на актот за одземање на одобрението, приватната установа и јавната установа, основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, престанува со работа.

Врз основа на актот за одземање на одобрението, установата од ставот 1 на овој член се брише од Централниот регистар на Република Македонија.

Последиците кои ќе произлезат од одземањето на одобрението, ќе паднат на товар на основачот.

2. Организација на установите за социјална заштита

Член 99

Установата за социјалната заштита донесува статут со кој се уредува нејзината организација, управувањето и раководењето, општите акти и постапката за нивно донесување и други работи од значење за работата на установата за социјална заштита.

Во установата за социјална заштита за вршење на одделни дејности или дел на дејности или за вршење на дејности на определено подрачје можат да се основаат организациони единици со права и обврски утврдени во статутот на установата за социјална заштита и во рамките на дејноста.

Со статутот на установата за социјална заштита на организационите единици од ставот 2 на овој член можат да им се утврдат одделни овластувања во правниот промет во рамките на дејноста, без својство на правно лице, кои ги вршат во име и за сметка на установата за социјална заштита.

На статутот на јавна установа основана од Владата согласност дава министерот.

На статутот на јавна установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје и на приватни установи согласност дава основачот, по претходно добиено мислење од Министерството.

На статутот на приватна установа согласност дава градоначалникот на општината на чие подрачје се наоѓа установата, по претходно добиено мислење од Министерството.

3. Управување и раководење со установа за социјална заштита

Орган на управување

Член 100

Орган на управување во јавната установа и во јавната установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје е управниот одбор.

Управниот одбор го сочинуваат пет члена именувани од основачот од кои двајца члена се од редот на стручните работници во установата за социјална заштита.

Управниот одбор на центарот за социјална работа го сочинуваат пет члена именувани од основачот, од кои еден член предложен од советот на општината на чие подрачје е седиштето на центарот за социјална работа, еден член од редот на стручните работници во центарот за социјална работа и тројца претставници на основачот.

Претставникот во управниот одбор на центарот за социјална работа кој дава социјална заштита на подрачјето на градот Скопје го предлага Советот на градот Скопје.

Членовите на управните одбори во установите за социјалната заштита треба да имаат соодветно образование согласно со членот 110 на овој закон и најмалку две години работно искуство по дипломирањето.

Членовите на управниот одбор се избираат со мандат во траење од четири години.

Управниот одбор го свикнува и со неговата работа раководи претседателот на управниот одбор, кој го избираат членовите на управниот одбор од своите редови.

Управниот одбор своите одлуки ги донесува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

Во работата на управниот одбор учествува директорот на установата за социјална заштита, без право на одлучување.

Член 101

Управниот одбор на јавната установа и на јавната установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје:

- донесува статут,
- донесува акт за организација и работа на установата и систематизација на работните места,
- донесува годишна програма за работа и го следи нејзиното извршување,
- усвојува извештај за работа,
- утврдува финансиски план и ја усвојува годишната сметка,
- предлага на основачот измена или проширување на дејноста,
- распишува јавен оглас за избор на директор и е должен да го распише јавниот оглас најмалку три месеца пред истекот на мандатот на директорот и
- врши и други работи утврдени со овој закон и статутот на установата за социјална заштита.

На актот за внатрешна организација и систематизација на работни места на јавната установа основана од Владата, согласност дава министерот, а актот за внатрешна организација и систематизација на работни места на јавната установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје согласност дава градоначалникот.

Член 102

Управувањето во приватна установа за социјална заштита го уредува основачот, согласно со статутот на установата.

Орган на раководење

Член 103

Со јавната установа за социјална заштита раководи директор.

За директор на јавна установа за социјална заштита се избира лице кое:

- 1) е државјанин на Република Македонија;
- 2) со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност;
- 3) има високо образование утврдено со статутот на установата во зависност од природата на дејноста на јавната установа;
- 4) минимум пет години работно искуство по дипломирањето;
- 5) поседува еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години: 8
  - ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 74 бода,
  - ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,
  - ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку B2 (B2) ниво,
  - ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,
  - БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или
  - АПТИС (APTIS) - најмалку ниво B2 (B2),
- 6) има положено психолошки тест и тест за интегритет и
- 7) поднесе подготвена програма за раководење со установата.

Директорот на јавната установа, основана од Владата, го избира и разрешува министерот.

За избор на директорот се објавува јавен оглас, во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

Против решението од ставот 3 на овој член кандидатот кој не е избран, во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето за извршен избор за директор, може да изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Министерот со директорот од ставот 3 на овој член склучува менаџерски договор со кој се утврдуваат правата, обврските и одговорностите при вршењето на раководната функција во јавната установа за социјална заштита.

Мандатот на директорот на установата трае четири години, со можност повторно да биде избран.

Директорот на јавната установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, го избира и разрешува градоначалникот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 104

Ако навреме не се избере директор во јавната установа основана од Владата, министерот назначува вршител на должноста директор најмногу за шест месеца со можност за продолжување за уште шест месеца, а за јавната установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје вршител на должноста директор назначува градоначалникот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 105

Директорот на јавната установа основана од Владата и јавната установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, ја организира работата и раководи со установата, ја застапува и ја претставува установата и е одговорен за законитоста во работењето.

Директорот непосредно раководи со установата и се грижи за нејзиното унапредување.

Директорот на установата е должен да постапува по задолжителните писмени инструкции донесени од министерот со цел за унапредување и усовршување на работата на установата.

Во зависност од природата и сложеноста на работата, директорот може да назначи раководители на одделенија, кои за својата работа одговараат пред него.

Директорот поднесува годишен извештај за работата и за материјално-финансиското работење до управниот одбор на установата и до министерот, односно до градоначалникот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Директорот донесува одлука за избор на работник, врши распоредување на работниците, одлучува за годишни одмори и платени и неплатени отсуства за работниците, донесува решение за престанок на работен однос и покренува одговорност за материјална штета и врши други работи согласно со закон.

Член 106

Директорот на јавната установа основана од Владата и на јавната установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, може да биде разрешен пред истекот на времето за кое бил именуван:

- на негово барање,
- ако настане некоја од причините, поради кои според прописите за работните односи престанува работниот однос по сила на законот,
- ако не постапува според прописите и општите акти на установата или неоправдано не ги спроведува одлуките на управниот одбор или постапува во спротивност со нив,
- ако не достави извештај од членот 105 став 4 на овој закон, односно ако извештајот биде негативно оценет,
- ако со својата несовесна и незаконска работа ќе предизвика на јавната установа значителна штета, или ако ги занемарува или намерно не ги извршува своите обврски и поради тоа ќе настанат или би можеле да настанат тешки нарушувања во извршувањето на дејноста на јавната установа и
- ако по инспекцискиот надзор не ги отстрани констатираните недостатоци и неправилности во рокот определен со решението.

Ако директорот е разрешен врз основа на постапувањата наведени во ставот 1 алинеи 3, 4, 5 и 6 на овој член, на директорот му престанува работниот однос.

Орган за внатрешна контрола

Член 107

За вршење на внатрешна контрола на работењето на установите за социјална заштита основачот формира орган за надзор.

Органот за надзор го сочинуваат три члена именувани од основачот.

Членовите на орган за надзор се избираат со мандат во траење од четири години.

За членови на орган за надзор можат да бидат именувани лица кои немаат засновано работен однос во установата, имаат високо образование и поседуваат знаење и искуство од дејноста на установата.

Органот за надзор го свикува и со неговата работа раководи претседателот, кој го избираат членовите на органот за надзор од своите редови.

Органот за надзор своите одлуки ги донесува со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

Член 108

Органот за надзор врши контрола на материјално-финансиското работењето на установата, користењето и располагањето на средствата на установата и за наодите доставува извештај до основачот, Министерството, управниот одбор и директорот на установата.

Бројот на членовите на органот за надзор, начинот на работа, условите и начинот на престанок на мандатот на членовите на органот за надзор се утврдуваат со статутот на установата.

Член 109

Раководењето во приватна установа го уредува основачот, согласно со статутот и овој закон.

IV. Глава

ВИДОВИ И ДЕЈНОСТ НА УСТАНОВИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

1. Кадри во установите за социјална заштита

Член 110

Стручните работи во установата за социјална заштита, во зависност од видот на работата, ги вршат стручните работници со високо образование: дипломиран социјален работник, психолог, андрагог, педагог, правник, економист, лекар, дефектолог, логопед, специјален педагог за превенција и ресоцијализација и социолог; вишо образование: социјален работник, здравствен работник и други работници зависно од потребата на дејноста; средно образование: здравствен работник, како и други работници за извршување на други работи во зависност од дејноста, видот и обемот на услугите, доколку со овој закон поинаку не е утврдено.

Стручните работници со високо образование можат да вршат стручна работа во установа за социјална заштита, доколку имаат лиценца за работа, согласно со овој закон.

Член 110-а

Во јавните установи за социјална заштита работните места на вработените се групираат во групи и подгрупи согласно со Законот за вработените во јавниот сектор и тоа:

- административни службеници;,,

- даватели на јавни услуги во јавните установи за социјална заштита и
- помошно-технички лица.

Член 110-б

Вработените во јавните установи за социјална заштита кои вршат работи од административна природа за спроведување на дејноста на социјалната заштита, остварување на правата утврдени со Законот за заштита на децата, и тоа: детски додаток, посебен додаток, еднократна парична помош за новороденче и родителски додаток за дете, остварување на парична помош на лица со признаен статус на бегалец и под супсидијарна заштита, утврдени со Законот за азил и привремена заштита, работите утврдени со семејно-правните прописи и кривично-правните прописи, утврдени со закон и статут на јавна установа за социјална заштита, основана од Владата на Република Македонија или општината, градот Скопје и општините во градот Скопје имаат статус на административни службеници.

За вработените од ставот 1 на овој член категориите, нивоата и звањата се утврдуваат согласно со Законот за административните службеници.

За прашањата кои се однесуваат на класификацијата, евиденцијата, вработувањето, унапредувањето, стручното усовршување и оспособување, мерењето на ефектот и други прашања во врска со работниот однос на административните службеници во јавните установи за социјална заштита се применуваат одредбите од Законот за административните службеници.

Член 110-в

Вработените во јавните установи за социјална заштита кои вршат работи од дејноста социјална заштита, имаат статус на даватели на јавни услуги во дејноста социјална заштита и за нив се применуваат одредбите од овој закон, одредбите од Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

За вработените од ставот 1 на овој член се утврдуваат следниве категории на работни места:

- категорија А стручни (социјален работник, психолог, андрагог, педагог, правник, економист, лекар, дефектолог, логопед, специјален педагог за превенција и ресоцијализација и социолог, здравствен работник и други).

- ниво А1 раководител на одделение во Заводот за социјални дејности,
- ниво А2 раководител на одделение во јавна установа за социјална заштита,
- ниво А3 виш стручен службеник во Заводот за социјални дејности,
- ниво А4 самостоен стручен службеник во Заводот за социјални дејности,
- ниво А5 самостоен стручен службеник во установа за социјална заштита и
- ниво А6 стручен службеник во установа за социјална заштита и

- категорија Б помошно-стручни (воспитувач, главна медицинска сестра, физиотерапевт, работен терапевт, систем оператори за внес, административен техничар, негователи, болничар, физиотерапевт, медицински сестри, геронто-домаќин болничар, воспитувач, инструктор и други)

- ниво Б1 помошно-стручен од прво ниво,
- ниво Б2 помошно-стручен од второ ниво и
- ниво Б3 помошно-стручен од трето ниво.

Вработените од ставот 2 на овој член треба да ги исполнат следниве посебни услови:

- за ниво А1 стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку три години работно искуство во областа на социјалната заштита,
- за ниво А2 со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку три години работно искуство во областа на социјалната заштита,
- за ниво А3 стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку

- три години работно искуство во областа на социјалната заштита,
- за ниво А4 стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен, без или со работно искуство од најмалку една година во областа на социјалната заштита,
- за ниво А5 стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку две години работно искуство во областа на социјалната заштита,
- за ниво А6 стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен, без или со работно искуство од најмалку една година во областа на социјалната заштита
- за ниво Б1 стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС или најмалку ниво на квалификации VI Б,
- за ниво Б2 најмалку ниво на квалификации IV, 240 кредити според ЕЦВЕТ или МКСОО или четиригодишно средно образование и
- за ниво Б3 најмалку ниво на квалификации IV, 240 кредити според ЕЦВЕТ или МКСОО или четиригодишно средно образование.

За сите нивоа од категоријата А посебни услови за вработување се и активно познавање на компјутерски програми за канцелариско работење, други посебни работни компетенции утврдени во актот за систематизација на работни места за соодветното работно место, како и активно познавање на еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија (англиски, француски, германски), преку поседување на меѓународно признат сертификат издаден од официјален европски тестатор, член на Здружението ALTE на европски тестатори, или уверение од меѓународна институција, на А1 (А1) нивото на ЦЕФР (CEFR), односно БУЛАТС или Аптис; или ТОЕФЕЛ ПБТ најмалку 310 бода, ТОЕФЕЛ ЦБТ најмалку 35 бода или ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 10 бода, или ДЕЛФ, ТЦФ, ТЕФ или Гете сертификат.

За прашањата кои се однесуваат на класификацијата, евиденцијата, вработувањето, унапредувањето, стручното усовршување и оспособување, мерењето на ефектот и други прашања во врска со работниот однос на давателите на јавни услуги во областа на социјалните работи во јавните установи за социјална заштита, се применуваат одредбите од овој закон и Законот за вработените во јавниот сектор.

Член 110-г

Вработените во јавните установи за социјална заштита, кои вршат помошно-технички работи, имаат статус на помошно-технички лица од Групата IV и за нив се утврдуваат следниве подгрупи, категории и нивоа:

- подгрупа 1 категорија А хауз-мајстор, водоинсталатерски и електричарски работи, хигиеничар, градинар и други, категорија Б ложач на парен котел, домаќин-економ, автомеханичар и други,
- подгрупа 2 категорија А чувар и други,
- подгрупа 3 категорија А возач и други,
- подгрупа 4 категорија А готвач и други и
- подгрупа 5 категорија А шивач, бербер и други, категорија Б курир и други.

За секоја категорија во подгрупите 1, 2, 3 и 4 се утврдуваат следниве нивоа:

- помошно-технички лица од прво ниво, со најмалку ниво на квалификации IV, 240 кредити според ЕЦВЕТ или МКСОО или четиригодишно средно образование,
- помошно-технички лица од второ ниво, со најмалку ниво на квалификации III, 180 кредити според ЕЦВЕТ или тригодишно средно образование и
- помошно-технички лица од трето ниво со најмалку ниво на квалификации I или основно образование.

За прашањата кои се однесуваат на класификацијата, евиденцијата, вработувањето и други прашања во врска со работниот однос на помошно-техничките лица во јавните установи за социјална заштита, се применуваат одредбите од овој закон, Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

Член 110-д

Директорот на јавна установа за социјална заштита, подготвува годишен план за вработување во јавната установа за следната година, согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

Член 110-ѓ

За пополнување на работни места на даватели на јавни услуги во областа на социјалните работи од членот 110-в од овој закон, кандидатот треба да ги исполни следниве општи услови:

- да е државјанин на Република Македонија,
- да е полнолетен,
- да има општа здравствена способност за работното место и
- со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност.

Покрај општите услови за пополнување на работно место на даватели на јавни услуги во областа на социјалните работи, кандидатот треба да ги исполни и посебните услови согласно со класификацијата на работните места утврдени во членот 110-в од овој закон.

Како дополнителен услов за пополнување на работно место може да се утврди и статус на дете без родители и без родителска грижа, кое до својата осумнаесетгодишна возраст имало ваков статус, согласно со закон, статус на лице со посебни потреби, согласно со закон, или статус на корисник на државна стипендија, согласно со закон.

Лицата кои за прв пат се вработуваат во јавна установа за социјална заштита како даватели на јавни услуги и лицата кои се вработуваат на повисоко работно место од претходното во установата, задолжително извршуваат пробна работа. Пробната работа за избраниот кандидат од категоријата А трае шест месеци, под менторство на давател на јавна услуга на исто или повисоко ниво, назначен од директорот, заради пренесување на знаења и вештини за развој на општите и посебните компетенции на вработениот преку конкретни совети на менторот.

По завршување на пробната работа, избраниот кандидат од ставот 5 на овој член, е потребно да се стекне со лиценца за работа во установа за социјална заштита, согласно со овој закон.

Член 110-е

Директорот на установа за социјална заштита донесува одлука за потреба од вработување на даватели на јавни услуги, за пополнување на слободно работно место во установата.

Со одлуката од ставот 1 на овој член се определува дали пополнувањето на слободното работно место во установата за социјална заштита се врши преку вработување на лице по пат на објавување на јавен оглас, објавување на интерен оглас, распоредување од вработените во установата или со преземање на работник од друга институција.

Во јавната установа за социјална заштита, при вработувањето се применува начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во Република Македонија, односно во единиците на локалната самоуправа, без да се нарушат критериумите на стручност и компетентност.

Во јавна установа за социјална заштита, потреба од давател на јавни услуги се обезбедува со објавување на јавен оглас во најмалку два дневни весника од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и во весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

По исклучок од ставот 4 на овој член, за итни и неодложни работи, работен однос може да се заснова и без јавно огласување, но најмногу до 30 дена со посредување на службата надлежна за посредување при вработување.

Давател на јавна услуга кој има соодветно образование, потребно работно искуство во струката и ги исполнува и другите услови утврдени во актот за систематизација на работните места на установата, по потреба на установата или по негово барање, може да се распореди на друго работно место согласно со актот за внатрешна организација и систематизација на работните места.

Давател на јавна услуга, може да се преземе со спогодба за преземање на работник од една во друга јавна установа за социјална заштита без огласување, со согласност на раководните лица на институциите од двете установи и претходна согласност на давателот на јавна услуга.

Во случаи кога пополнувањето на слободно работно место се врши по пат на објавување на интерен оглас, истиот се објавува на огласната табла на установата и на веб страницата на установата. Огласот содржи податоци за работното место кое треба да се пополни и за потребните услови кои треба да ги исполни давателот на јавната услуга согласно со овој закон и актот за внатрешна организација и систематизација на работните места на установата и рок за пријавување на интерниот оглас, кој не може да биде пократок од пет работни дена од денот на неговото објавување.

Кога директорот вработува даватели на јавни услуги по пат на јавен оглас, е должен во јавниот оглас да ги наведе условите што се бараат за вршење на работата, почетокот и завршетокот на дневното и неделното работно време, распоредот на работното време и паричниот износ на основната плата за работното место за кое се бара давател на јавни услуги и рокот за пријавување, кој не смее да биде пократок од пет работни дена.

За времетраењето на јавниот оглас, директорот не може да објавува нов оглас за истото работно место.

Директорот формира комисија за селекција на кандидат за давател на јавни услуги, составена од председател и два члена од редот на вработените даватели на јавни услуги, заради проверка на веродостојноста на доказите и спроведување на интервју.

Комисијата изготвува ранг-листа на кандидати, врз основа на проверка на исполнетоста на условите од јавниот или интерниот оглас и извршеното интервју и истата ја доставува до директорот во рок од пет дена од денот на завршување на интервјуто со сите кандидати.

Директорот донесува одлука за вршење избор или неизбор на кандидат, во рок од осум дена по приемот на ранг-листата од комисијата за селекција, која се објавува на огласната табла на установата и на веб страницата на установата.

Против одлуката од ставот 13 на овој член, може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

По конечност на одлуката за избор на кандидат, директорот склучува договор за вработување со избраниот кандидат.

Член 110-ж

Вработените во јавна установа за социјална заштита како даватели на јавни услуги, лично се одговорни за вршењето на работите и работните задачи од работното место.

За повреда на службената должност, вработениот од ставот 1 на овој член одговара дисциплински, за дисциплинска неуредност и дисциплински престап.

Одговорноста за сторено кривично дело, односно прекршок не ја исклучува дисциплинската одговорност на вработениот.

Член 110-з

Секој давател на јавна услуга и друго лице, согласно со закон има право да поднесе иницијатива за поведување на дисциплинска постапка против давател на јавна услуга во јавна установа за социјална заштита, која треба да биде образложена.

Предлог за поведување на дисциплинска постапка против давателот на јавна услуга поднесува непосредно претпоставениот давател на јавна услуга, односно раководниот службеник или директорот на јавната установа за социјална заштита.

Член 110-с

Предлог за поведување на постапка за утврдување на дисциплинска одговорност по правило ги содржи следниве елементи:

- лично име на давателот на јавна услуга за кого се поднесува предлогот за поведување на постапка за утврдување на дисциплинска одговорност,
- работно место на кое е распореден давателот на јавна услуга за кого се поднесува предлогот,
- опис на дејствието/та со кое е извршено кршење на работниот ред и дисциплина или не исполнување на работните обврски,
- наведување на квалификација на дејствието од ставот 1 алинеја 3 на овој член со конкретно наведување дали тоа претставува полесно, односно потешко кршење на работниот ред и дисциплина или не исполнување на работните обврски,
- време, начин и место на вршење на дејствието со кое е извршено кршењето на работниот ред и дисциплина или не исполнување на работните обврски,
- последици што настанале од извршеното кршење на работниот ред и дисциплина или не исполнувањето на работните обврски,
- наведување на доказ/и од кои се потврдува таквото однесување, односно доказ што е во прилог на фактот дека е извршено дејствие (службена белешка, писмен извештај, информација, пријави, изјави од сведоци),
- наведување на лично име на лице кое може да биде повикано во својство на сведок,
- податок дали давателот на јавна услуга за кого се поднесува предлогот дотогаш одговарал за кршење на работниот ред и дисциплина или не исполнување на работните обврски во јавната установа за социјална заштита и
- податок во врска со претходни наградувања на давателот на јавна услуга.

Во прилог на предлогот од ставот 1 на овој член се доставуваат доказите што се наведени во истиот и други документи што според оценка на предлагачот се од значење за конкретниот случај.

Член 110-и

Директорот на јавната установа за социјална заштита формира комисија за водење на дисциплинска постапка за дисциплински престап во рок од осум дена од денот на поднесувањето на предлогот за поведување на дисциплинска постапка.

Комисијата од ставот 1 на овој член е составена од три члена и тоа еден раководен давател на јавна услуга и двајца даватели на јавна услуга од кои еден со исто или повисоко звање со давателот на јавна услуга против кого се води дисциплинската постапка.

Претседателот на комисијата е од редот на раководните даватели на јавна услуга. Претседателот и членовите на комисијата имаат заменици.

Комисијата од ставот 1 на овој член, по спроведената дисциплинска постапка, му предлага соодветна дисциплинска мерка на директорот на јавната установа за социјална заштита.

Ако комисијата од ставот 1 на овој член утврди дека давател на јавна услуга не е одговорен или не се исполнети условите за донесување на решенија за изрекување на

дисциплинска мерка му предлага на директорот да го отфрли предлогот, односно да ја запре постапката. 21

Директорот на јавна установа за социјална заштита во рок од 60 дена од денот на започнувањето на постапката, врз основа на предлогот на комисијата од ставот 1 на овој член донесува решение за изрекување на дисциплинска мерка за дисциплински престап.

Член 110-ј

Дисциплинските мерки за дисциплинска неуредност на давателот на јавна услуга во јавната установа за социјална заштита ги изрекува директорот на јавната установа, а по претходен писмен извештај од непосредно претпоставениот давателот на јавна услуга.

Пред изрекување на дисциплинската мерка давателот на јавна услуга се известува писмено за наводите на извештајот од ставот 1 на овој член што постојат против него и истиот има право да даде устен или писмен одговор во рок кој не може да биде пократок од осум дена.

Доколку давателот на јавна услуга не сака да го прими известувањето за наводите во извештајот од ставот 1 на овој член во рок од три дена, истото ќе биде објавено на огласната табла во седиштето на јавната установа за социјална заштита.

Директорот на јавната установа за социјална заштита во рок од 60 дена од денот на започнувањето на постапката донесува решение за изрекување на дисциплинска мерка.

Член 110-к

Против решението за изрекување на дисциплинска мерка од членовите 110-с став 6 и 110-и став 4 од овој закон, давателот на јавна услуга во јавната установа за социјална заштита има право на жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до Агенцијата за администрација.

Член 110-л

Давателот на јавна услуга во јавната установа за социјална заштита е одговорен за штетата која на работа или во врска со работата намерно или од крајна небрежност ја предизвикал на јавната установа за социјална заштита.

Директорот на јавната установа за социјална заштита формира комисија за утврдување на материјалната одговорност на давателот на јавна услуга.

Комисијата од ставот 2 на овој член е составена од претседател, кој е раководен давател на јавна услуга или давател на јавна услуга кој не е со пониско звање од звањето на давателот на јавна услуга против кој се води постапка за материјалната одговорност и два члена од кои еден е давател на јавна услуга, а еден е претставник на синдикатот. Претседателот и членовите на комисијата имаат заменици.

Комисијата од ставот 2 на овој член ја утврдува материјалната одговорност за постоење на сторена материјална штета, нејзината висина и начинот на сторување, кој ја предизвикал штетата и кој ќе ја надомести.

Комисијата од ставот 2 на овој член за утврдената фактичка состојба поднесува извештај врз основа на кој директорот на јавната установа за социјална заштита донесува решение за надоместок на штета.

Член 110-љ

Предлог за поведување на постапка за утврдување на материјална одговорност против давателот на јавна услуга во јавната установа за социјална заштита поднесува непосредно претпоставениот давател на јавна услуга, односно раководниот службеник или директорот на установата.

Член 110-м

Против решението од членот 110-к став 5 од овој закон давател на јавна услуга во јавната установа за социјална заштита има право да изјави жалба до Агенцијата за администрација во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

Член 110-н

Вработените во јавна установа за социјална заштита како даватели на јавни услуги, имаат право на стручно усовршување, за што директорот донесува план за континуиран професионален развој во согласност со програмата за континуирана едукација на стручните лица, изготвена од Заводот за социјални дејности.

Член 110-њ

Установите за социјална заштита воспоставуваат систем за управување со ефектот на давателите на јавни услуги.

Системот од ставот 1 на овој член го сочинуваат: утврдување на работните цели и задачи, утврдување на индивидуалниот план за стручно усовршување, како и постапка за оценување на ефектот на давателот на јавни услуги.

Член 110-о

Работните цели и задачи на вработениот од групата на даватели на јавни услуги во социјална заштита од овој закон, се утврдуваат врз основа на годишната програма за работа на јавната установа за социјална заштита.

Работните цели и задачи на давателите на јавни услуги треба да бидат јасни, прецизни, мерливи и со утврдена временска рамка за извршување.

Работните цели и задачи се утврдуваат од страна на раководителот на одделение, а во случај кога нема непосредно претпоставен раководител, од директорот на јавната установа за социјална заштита во соработка со давателот на јавни услуги на крајот на постапката на оценување на работните достигнувања, во декември во тековната година за наредната.

Член 110-п

Во индивидуалниот план за стручно усовршување се утврдува потребата за стручно усовршување на давателот на јавни услуги, заради ефикасно извршување на утврдените работни цели и задачи и потребата од развој и унапредување на работните компетенции.

Индивидуалниот план за стручно усовршување се утврдува од страна на непосредно претпоставениот раководител на одделение, а во случај кога нема непосредно претпоставен раководител, од директорот на установата, во соработка со давателот на јавни услуги, во поставувањето на работните цели и задачи.

Член 110-р

Непосредно претпоставениот раководител на одделение, а во случај кога нема непосредно претпоставен раководител на одделение, директорот на установата е должен континуирано да го следи ефектот на давателот на јавни услуги во текот на целата година и по потреба да предлага мерки за подобрување на истиот.

Како дел од процесот на континуирано следење на ефектот на давателот на јавни услуги, најдоцна до 31 јуни во годината, се спроведува полугодишно интервју.

По спроведување на полугодишното интервју се пополнува извештајот за полугодишно интервју, кој го потпишуваат давателот на јавни услуги и неговиот непосредно претпоставен раководител на одделение, а во случај кога нема раководител на одделение, директорот на установата.

Копија од извештајот од ставот 3 на овој член му се доставува на давателот на јавни услуги.

Доколку во извештајот за полугодишното интервју, непосредно претпоставен раководител на одделение, а во случај кога нема раководител на одделение, директорот на установата утврди дека давателот на јавни услуги не ги исполнил поставените цели односно покажува незадоволителни резултати за време на полугодишниот период, не покажува потребна стручност и компетентност, има значителни грешки во работата и постапувањето, работните задачи ги извршува ненавремено односно не покажува интерес за квалитетот на извршување на работните задачи, истиот ќе започне постапка за подобрување на ефектот.

Во постапката за подобрување на ефектот се предлагаат дополнителни обуки или менторство и се изрекува писмена опомена во која давателот на јавни услуги се предупредува на можноста да биде оценет со негативна оценка доколку и покрај укажувањата и предложените мерки, до истекот на годината за која се врши оценувањето, не го подобри својот ефект.

Член 110-с

Давателите на јавни услуги, задолжително се оценуваат еднаш годишно, и тоа најдоцна до 1 декември за тековната година.

Оценувањето на давателот на јавни услуги го врши непосредно претпоставен раководител на одделение, а во случај кога нема раководител на одделение, директорот на установата (во натамошниот текст: оценувач).

Оценувачот со оценка "1", "2", "3", "4" или "5" ја оценува работата на давателот на јавни услуги во однос на квалитетот, ефективноста и ефикасноста на работењето, почитувањето на роковите и нивото на исполнување на утврдените работни цели и задачи, нивото на вклученост и посветеност на работата, придонесот во реализацијата на програмата за работа на установата, реализацијата на индивидуалниот план за стручно усовршување и однесувањето на давателот на јавни услуги, а го зема предвид и извештајот од полугодишното интервју.

Годишната оценка на давателот на јавни услуги се добива врз основа на оценката на оценувачот, со тежински фактор од 60%, како и од просечната оценка од двајца други даватели на јавни услуги во установата со кои оценуваниот непосредно работи (во натамошниот текст: други оценувачи), со тежински фактор од 40%.

Другите оценувачи ги бира давателот на јавни услуги во договор со неговиот оценувач и истите со оценки "1", "2", "3", "4" или "5" ги оценуваат општите работни компетенции на давателот на јавни услуги, и предлагаат начини на подобрување на работата на давателот на јавни услуги.

Оценувачите од ставот 5 на овој член се должни на пропишан образец во координација со директорот на јавната установа за социјална заштита, да ги оценат давателите на јавни услуги и најдоцна до 1 ноември да му ги достават обрасците за оценување.

За спроведување на оценувањето од страна на други оценувачи, директорот на јавната установа за социјална заштита, најдоцна до 1 октомври е должен да донесе решение во кое ќе го назначи времето и местото на спроведување на оценувањето и ќе формира комисија за спроведување на оценувањето.

По завршувањето на оценувањето, копија од образецот за оценување, освен делот кој се однесува на поединечните оценки на другите оценувачи, се доставува и до давателот на јавни услуги.

Против оценката на ефектот, незадоволниот давател на јавни услуги има право да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од осум дена по приемот на копијата на образецот за оценување.

Директорот на јавна установа за социјална заштита е должен да подготви и најдоцна до 31 декември до Министерството за труд и социјална политика да достави извештај со

ранг-листа на годишни оценки за сите оценети даватели на јавни услуги во установата за тековната година.

Начинот на спроведување на полугодишното интервју и оценувањето на давателите на јавни услуги во јавните установи за социјална заштита, како и образецот на извештајот за полугодишното интервју и образецот за оценување, ги пропишува министерот.

Член 110-г

Давател на јавни услуги кој во текот на годината за која се врши оценувањето, бил отсутен од работа подолго од шест месеци (боледување, неплатено отсуство и друго), како и давателот на јавни услуги кој за првпат се вработил во јавната установа за социјална заштита и работел пократко од шест месеци во периодот за кој се врши оценувањето, нема да биде оценуван.

Оценувањето на давателот на јавни услуги, кој во текот на годината за која се врши оценувањето, преку постапка на мобилност се распоредени, односно преземени на друго работно место, го врши новиот оценувач, врз основа на писмен извештај од претходниот оценувач.

Доколку оценувачот во текот на годината за која се врши оценувањето, го промени работното место, или му престане работниот однос, оценувањето на давателот на јавни услуги со кои раководел, го врши новиот оценувач, врз основа на писмен извештај од претходниот оценувач.

Член 110-ќ

Годишната оценка на давателот на јавни услуги може да биде:

- „особено се истакнува“, доколку има вредност од 4,51 до 5,00,
- „се истакнува“, доколку има вредност од 3,51 до 4,50,
- „задоволува“, доколку има вредност од 2,51 до 3,50,
- „делумно задоволува“, доколку има вредност од 1,51 до 2,50 и
- „не задоволува“, доколку има вредност од 1,00 до 1,50.

Член 110-у

Давателите на јавни услуги за кои годишната оценка е „особено се истакнува“, ќе бидат наградени со три слободни денови.

На давателот на јавни услуги кој е оценет со оценка „не задоволува“ ќе му биде намалена платата во износ од најмногу 20% во период од шест месеци.

Доколку давателот на јавни услуги е оценет со оценка „не задоволува“ во две последователни оценувања, ќе му престане работниот однос.

Член 111

Одредени работи во социјалната заштита, по овластување на директорот на установата за социјална заштита, без надоместок можат да ги вршат волонтери, кои се квалификувани за тој вид на работа или поминале низ обука за вршење на таа работа.

Волонтерот не може да решава за правата од социјална заштита.

Работите кои можат да се вршат со волонтерска работа, начинот на нивното вршење, како и потребните квалификации или обука, ги утврдува со акт установата за социјална заштита, согласно со закон.

2. Работно време во установите за социјална заштита

Член 112

Распоредот, почетокот и завршувањето на работното време во јавната установа, зависно од видот и обемот на социјалната заштита и услугите од социјална заштита, го утврдува со акт министерот.

3. Евиденција во установите за социјална заштита

Член 113

Установата за социјална заштита води евиденција за корисниците на правата од социјална заштита и документација за стручната работа.

Евиденцијата за корисниците содржи податоци за единствен матичен број, пол, возраст, адреса на живеење и други податоци за корисникот и членовите на неговото семејство, односно домаќинство, а кои се однесуваат за утврдување на личниот статус и состојбата на социјален ризик.

Во прибирањето, обработката, користењето, размената и чувањето на податоците за корисниците од социјална заштита се применуваат одредбите од законот кој ја уредува заштитата на личните податоци.

Министерот го пропишува начинот на водење и содржината на евиденцијата и документацијата од ставот 1 на овој член и поблиску ги определува корисниците на социјалната заштита.

Член 114

Установата за социјална заштита која врши сместување на корисници на социјална заштита за својата работа поднесува тримесечен извештај до Министерството.

4. Видови на установи за институционална заштита

Член 115

Институционалната заштита ја вршат:

- а) установа за сместување на доенчиња и мали деца без родители и без родителска грижа до три годишна возраст;
- б) установа за сместување на деца без родители и без родителска грижа над тригодишна возраст и на младинци;
- в) установа за сместување на деца и младинци со воспитно-социјални проблеми;
- г) установа за сместување на деца и младинци со нарушено поведење;
- д) установа за сместување на деца и младинци со умерени и тешки пречки во менталниот развој;
- ѓ) установа за сместување на деца и младинци со пречки во телесниот развој;
- е) установа за сместување на стари лица;
- ж) установа за сместување на возрасни лица со телесна попреченост;
- з) установа за сместување на лица со пречки во менталниот развој и
- с) установа за сместување на лица баратели на право на азил.

а) Установа за сместување на доенчиња и мали деца без родители и без родителска грижа до тригодишна возраст

Член 116

Установата за сместување на доенчиња и деца без родители и без родителска грижа до тригодишна возраст обезбедува згрижување (домување, исхрана, облекување, нега и грижа) и здравствена заштита на децата.

Во установата за сместување на доенчиња и деца без родители и без родителска грижа до тригодишна возраст може да се организира привремено сместување и престој на самохрана невработена бремена жена еден месец пред породувањето и самохран родител до тримесечна возраст на детето.

Самохран невработен родител под условите утврдени во ставот 1 на овој член може да се смести и во згрижувачко семејство.

б) Установа за сместување на деца без родители и без родителска грижа над тригодишна возраст и младинци

Член 117

Установа за сместување на деца без родители и без родителска грижа над тригодишна возраст и младинци, обезбедува згрижување (домување, исхрана, облекување, нега и грижа) и воспитание на децата до обезбедувањето на услови за нивно враќање во семејството, односно до оспособување за самостоен живот и работа, а најдолго до шест месеца по завршувањето на средното образование, ако не постојат можности згрижувањето да се обезбеди на друг начин.

Установата од ставот 1 на овој член е должна на децата и младинците да им обезбеди посетување на основно и средно образование во соодветна установа, организирање стручна помош за успешно совладување на воспитно-образовните програми, да организира различни облици на работа и живот, како и да се грижи за нивното здравје.

в) Установа за сместување на деца и младинци со воспитно-социјални проблеми

Член 118

Установата за сместување на деца и младинци со воспитно-социјални проблеми, на возраст од 7 до 18 години или до завршување на средното училиште, врши прифаќање и краткотрајно згрижување на малолетни лица, опсервација и дијагностика на малолетни лица, сместување, воспитание, образование и корективен третман на малолетно лице во зависност од нивните потреби во траење до три години.

Установата од ставот 1 на овој член обезбедува основно и средно образование на децата и младинците во соодветните установи за образование.

г) Установа за сместување на деца и младинци со нарушено поведење

Член 119

Установата за деца и младинци со нарушено поведење, на возраст од 10 до 18 години, врши згрижување, воспитание и основно образование на малолетни лица, а средното образование го обезбедува во соодветни установи за образование.

Установата од ставот 1 на овој член извршува воспитна мерка упатување во воспитна установа, во согласност со прописите за извршување на санкциите и упатување во соодветна установа, поради нарушување во поведението, согласно со закон.

Член 120

Установите за деца и младинци од членовите 118 и 119 на овој закон се должни да обезбедат за лицата соодветни услови за сместување, исхрана, планирано и организирано спроведување на содржини, мерки и активности во процесот на нивното воспитание и образование, слободни активности и културно-забавен живот, како и да се грижат за животот и здравјето на децата и младинците сместени во установите.

д) Установа за сместување на деца и младинци со умерени и тешки пречки во менталниот развој

Член 121

Установата за сместување на деца и младинци со умерени и тешки пречки во менталниот развој, обезбедува опсервација, рехабилитационо-корекционен третман, воспитание, образование и оспособување за работно-производна активност, сместување, згрижување и здравствена заштита.

Установата од ставот 1 на овој член организира културно-забавни, спортски и други активности во зависност од потребите и психофизичките способности и можности на лицата со умерени и тешки пречки во менталниот развој.

Установата од ставот 1 на овој член за возрасните лица со умерени и тешки пречки во менталниот развој може да организира дневен и полудневен престој, згрижување и работно-производна активност и работна терапија.

Установата издава сертификат за оспособеноста на лицата за работно-производна активност и работна терапија.

г) Установа за сместување на деца и младинци со пречки во телесниот развој

Член 122

Установата за сместување на деца и младинци со пречки во телесниот развој обезбедува згрижување (домување, исхрана, нега и грижа) до оспособување за самостоен живот и работа.

Установата од ставот 1 на овој член е должна на децата и младинците да им обезбеди основно и средно образование, да организира стручна помош за успешно совладување на воспитно-образовните програми, да организира различни облици на работа и живот и да се грижи за нивното здравје.

Установата од ставот 1 на овој член обезбедува кадри оспособени за помагање и едукација на лицата со пречки во телесниот развој, зависно од видот на телесната попреченост, утврдени со нормативите и стандардите од членот 89 став 6 на овој закон.

Установата може да организира и одделение за возрасни лица со телесна попреченост, доколку за тоа има можност.

е) Установа за сместување на стари лица

Член 123

Установата за стари лица обезбедува сместување, исхрана, помош и нега, здравствена заштита, културно-забавни, работно-рекреативни активности, услуги на социјална работа и други услуги зависно од потребите, способностите и барањата на корисникот.

Покрај услугите утврдени во ставот 1 на овој член, установата за стари лица може да организира и вонинституционални облици на заштита во вид на давање помош дома и дневен престој на стари лица.

Член 124

Установата од членот 123 на овој закон обезбедува прифаќање и привремено сместување на возрасни и стари лица, кои заради разни околности се нашле надвор од местото на живеење, без средства за живот или се без постојано сместување, се до нивното враќање во сопственото семејство или сместување во установа за социјална заштита.

ж) Установа за сместување на возрасни лица со телесна попреченост

Член 125

Установата за возрасни лица со телесна попреченост, на лицата целосно и трајно неспособни за работа поради телесна попреченост, обезбедува сместување, здравствена заштита, рекреативни и културно-забавни активности, во согласност со нивните способности.

з) Установа за сместување на лица со пречки во менталниот развој

Член 126

Установата за сместување на лица со пречки во менталниот развој обезбедува сместување, згрижување, здравствена заштита, рехабилитација, работна и окупациона терапија, во согласност со нивните способности и здравствената состојба.

Установата од ставот 1 на овој член може да организира дневен и полудневен престој, згрижување, работно-производна активност и работна терапија.

Член 127

Установата од членот 123 на овој закон може да ги врши и работите од членовите 125 и 126 на овој закон.

с) Установа за сместување на лица баратели на право на азил

Член 128

Установата за сместување на лица баратели на право на азил обезбедува сместување, исхрана, културно-забавни и рекреативни активности, услуги на социјална работа и други услуги, согласно со минимумот на стандардите за прифат на баратели на азил, утврдени со меѓународни акти, ратификувани согласно со Уставот на Република Македонија.

Член 128-а

Установите за социјална заштита кои обезбедуваат институционална заштита од членот 115 од овој закон, должни се да обезбедат правилна исхрана на корисниците, во согласност со нормативите за целодневна исхрана на корисниците, а кои се однесуваат за задоволување на дневните потреби од енергетски, хранливи и заштитни материји и сезонските листи на јадење, изготвени од Министерството за труд и социјална политика за четири годишни сезони.

Нормативите за целодневна исхрана на корисниците во установите за институционална социјална заштита ги пропишува министерот.

Установа за проучување на социјалните појави и проблеми и унапредување на социјалните дејности

Член 129

Установата за проучување на социјалните појави и проблеми и унапредување на социјалните дејности, ги следи и проучува социјалните појави и проблеми во областа на социјалната заштита и социјалната работа; предлага и спроведува мерки за унапредувањето на социјалната заштита и социјалната работа; укажува стручна помош на установите за социјална заштита и на работниците во нив; организира и спроведува облици на едукација на стручните работници во областа на социјалната заштита; соработува со Бирото за развој на образованието и Центарот за стручно образование и обука за изготвување на програми за воспитание и оспособување за работно-производна активност на лица со умерени, тешки и длабоки пречки во менталниот развој; дава стручно мислење при изготвување програми за развој на социјалната заштита; ги изготвува стандардите и нормативите за работа и кадрите на установите за социјална заштита; изготвува методолошки упатства за работа на стручните лица во установите за социјална заштита; врши надзор над стручната работа на установите за социјална заштита и вработените во нив; врши статистичка обработка на податоците од евиденцијата што ја водат установите за социјална заштита; остварува стручно-научна соработка со поединци и институции во земјата и странство и спроведува издавачка дејност.

Установата од ставот 1 на овој член донесува Програма за својата работа, усогласена со приоритетите содржани во Програмата на Министерството.

Установата од ставот 1 на овој член за својата работа и за спроведувањето на Програмата од ставот 2 на овој член поднесува годишен извештај до Министерството.

Установата од ставот 1 на овој член ја основа Владата како Завод за социјални дејности со статус на јавна установа.

Одредбите од овој закон кои се однесуваат на основањето, организирањето, управувањето, раководењето и престанокот на јавната установа се применуваат и на Заводот за социјални дејности.

Член 130

Заводот за социјални дејности дава, обновува, продолжува и одзема лиценци за работа на стручните работници во јавна и приватна установа за социјална заштита, води регистар за издадени, обновени, продолжени и одземени лиценци, спроведува континуирана едукација на стручните работници и проверка на примената на стручното знаење во постапката за издавање на лиценци.

Лиценцата за работа на стручниот работник во установите за социјална заштита претставува јавна исправа за работа и се истакнува во просторијата за работа на стручниот работник.

За издавањето, обновувањето, продолжувањето и одземањето на лиценци за работа на стручните работници во установите за социјална заштита, проверка на примената на стручното знаење и водењето на регистар за издадени, обновени, продолжени и одземени лиценци, Заводот за социјални дејности формира Комисија за лиценцирање, по претходна согласност на министерот.

Комисијата од ставот 3 на овој член е составена од 11 члена, претставници на Заводот за социјални дејности, Министерството и од факултети и институти за општествено хуманистички науки, по претходна согласност на министерот.

Против одлуката на Комисијата за лиценцирање од ставот 3 на овој член за издадена, продолжена, обновена и одземена лиценца за работа може да се изјави жалба до министерот.

Член 130-а

Стручен работник во установа за социјална заштита со високо образование може да се стекне со лиценца за работа, ако:

- има високо образование со стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен,
- е државјанин на Република Македонија,
- има живеалиште во Република Македонија,
- со правосилна одлука не му е изречна забрана за вршење на професија, дејност или должност се додека траат последиците од забраната,
- има најмалку 40 часа едукација спроведена согласно со Програмата за континуирана едукација на стручните работници во установите за социјална заштита донесена од Заводот за социјални дејности и
- го положи стручниот испит.

Стручен работник во установата за социјална заштита со високо образование до стекнувањето на лиценца за работа, а најдоцна во рок од шест месеци од неговото вработување, задолжително треба да ја помине едукацијата од ставот 1 алинеја 5 на овој член.

По исклучок од ставот 1 алинеја 5 на овој член стручните работници кои работат во установите за социјална заштита, пред конституирање на Комисијата за лиценцирање, се

стекнуваат со лиценца за работа врз основа на проверка на примената на стручното знаење од Комисијата за лиценцирање.

Лиценцата од ставот 1 на овој член се издава за период од пет години.

Стручниот работник најмалку три месеци пред истекот на важноста на лиценцата поднесува барање до Комисијата за лиценцирање за обновување, односно продолжување на лиценцата за работа.

Член 130-б

На стручен работник со високо образование може да му се обнови лиценцата за работа ако во периодот на важноста на лиценцата посетил најмалку 20 часа континуирана едукација во текот на една календарска година и доколку Комисијата за лиценцирање по извршената проверка констатира дека стручниот работник успешно го применува стручното знаење.

Континуираната едукација ја спроведува Заводот за социјални дејности врз основа на Програмата за континуирана едукација на стручни работници во системот на социјалната заштита.

Член 130-в

На стручен работник со високо образование кој од оправдани причини (болест, породилно отсуство, платено или неплатено отсуство и слично) не ги исполнил условите од членот 130-б од овој закон, Комисијата за лиценцирање може привремено да му ја продолжи лиценцата за работа за наредните шест месеци по враќање на работа, во кој период треба успешно да ја заврши задолжителната едукација и проверката на успешноста на примената на стручното знаење.

По истекот на рокот од шест месеци, доколку стручниот работник успешно не ја заврши задолжителната едукација и проверката на успешноста на примената на стручното знаење, му се одзема лиценцата за работа.

Член 130-г

На стручен работник со високо образование му се одзема лиценцата за работа во установа за социјална заштита, доколку:

- по истекот на рокот за продолжување на лиценцата не ги исполни условите за обновување на лиценцата, односно нема посетено 20 часа континуирана едукација годишно, согласно со членот 130-б од овој закон или
- Комисијата за лиценцирање по извршената проверка констатира дека стручниот работник не го применува стручното знаење.

Заводот за социјални дејности може до Комисијата за лиценцирање да достави предлог за одземање на лиценца за работа, доколку при вршење на стручниот надзор констатира дека стручен работник во пракса не го применува стручното знаење или постапува спротивно на Кодексот за стручните работници во установите за социјална заштита.

За одземената лиценца Комисијата веднаш го известува директорот на јавната установа за социјална заштита.

Член 130-д

На стручниот работник од членот 130-а став 2 од овој закон, кој по истекот на шест месеци од неговото вработување не обезбеди лиценца за работа, му престанува работниот однос во установата за социјална заштита.

Член 131

Комисијата за лиценцирање донесува програма за проверка на примената на стручното знаења во постапката за издавање и обновување на лиценца за работа на стручен работник во установите за социјална заштита.

Комисијата за лиценцирање донесува деловник за својата работа.

Комисијата за лиценцирање донесува Кодекс за стручните работници во установите за социјална заштита.

Трошоците за издавање, обновување и продолжување на лиценцата за работа и за водење на евиденција се на товар на стручниот работник, во висина од 2.000 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година.

Министерот ги пропишува начинот за издавање, продолжување, обновување и одземање на лиценцата за работа на стручните работници во установите за социјална заштита, формата, содржината и образецот на лиценцата за работа.

Член 131-а

Лиценцата за работа на стручен работник во установа за социјална заштита со високо образование се издава и се обновува со полагање на стручен испит заради проверка на потребното стручно знаење за вршење на работи од областа на социјалната заштита.

Член 131-б

Стручниот испит се состои од два дела, и тоа:
- прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретското знаење на кандидатите и
- втор дел (практичен пример), со кој се проверува практичната способност на кандидатите.

Првиот дел од испитот од ставот 1 на овој член се полага писмено по електронски пат со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

Вториот дел на испитот се состои од практичен пример за примена на стручното знаење.

Член 131-в

Стручниот испит се полага според програма во која се содржани материјалите, прописите и литературата.

Програмата за полагање на испитот ја донесува Комисијата за лиценцирање.

Член 131-г

Базите на прашања за првиот и базите на практични примери за вториот дел на испитот од членот 131-с од овој закон ги подготвува Комисијата за лиценцирање.

Прашањата од првиот дел од испитот и прашањата и практичните примери од вториот дел од испитот ги верификува Комисија за верификација на прашања составена од тројца претставници од кои по еден од Заводот за социјални дејности, Министерството и професор од факултет или институт за општествено хуманистички науки, именувани од министерот.

Комисијата од ставот 2 на овој член врши и ревизија и ажурирање на базите на прашања и базите на практични примери од членот 131-с од овој закон најмалку еднаш годишно.

При ревизијата Комисијата од ставот 2 на овој член особено ги има предвид измените на прописите на кои е засновано прашањето, односно практичниот пример, бројот на кандидати кои го одговарале, успешноста во одговарањето на истите, како и други критериуми кои можат да влијаат врз подобрувањето на квалитетот на базите од членот 131-с од овој закон.

Врз основа на извршената ревизија и ажурирање на базите на прашања и базите на практични примери, Комисијата од ставот 2 на овој член одлучува кои прашања и практични примери да бидат изменети или целосно отстранети од базите од членот 131-с од овој закон.

Членовите на Комисијата за лиценцирање и Комисијата од ставот 2 на овој член имаат право на паричен надоместок што го определува министерот.

Износот на паричниот надоместок од ставот 6 на овој член се определува врз основа на бројот на изготвени прашања и практични примери, како и сложеноста на материјата.

Годишниот паричен надоместок од ставот 6 на овој член не го надминува нивото на две просечни плати во Република Македонија за претходната година објавена од Државниот завод за статистика.

Стручните и административните работи за потребите на спроведување на стручниот испит ги врши Заводот за социјални дејности, а испитот технички го спроведува правно лице регистрирано во Централниот регистар.

Член 131-д

Стручниот испит се спроведува најмалку два пати годишно.

Барањето за полагање на испит стручниот работник во установа за социјална заштита го поднесува до Комисијата за лиценцирање, преку Заводот за социјални дејности заедно со докази за исполнување на условите за полагање на испитот пропишани со овој закон.

Комисијата за лиценцирање утврдува дали кандидатот ги исполнува условите за полагање на испитот.

За одобрените барања за полагање на испитот Комисијата за лиценцирање го определува времето и местото за полагање на испитот, а стручниот работник го известува најдоцна во рок од осум дена пред полагање на испитот.

На кандидатот му се овозможува да започне да го полага испитот во првиот нареден термин од денот на одобреното барање за полагање на испитот.

Доколку кандидатот не ги исполнува условите за полагање на испит Заводот за социјални дејности, врз основа на мислење на Комисијата за лиценцирање, донесува решение за одбивање на барањето за полагање на испитот против кое може да се поднесе жалба до министерот.

Член 131-ѓ

Стручниот испит се полага во просторија за полагање на испит, посебно опремена за полагање на стручен испит со материјално-техничка и информатичка опрема, интернет врска и опрема за снимање на полагањето.

Јавноста се информира за датумот и времето на полагањето на испитот најмалку три дена пред одржувањето на испитот.

Полагањето на испитот се снима и во живо се емитува на веб страницата на Министерството за труд и социјална политика, а ако поради технички причини снимањето се прекине, снимката од целиот испит се поставува на веб страницата на Министерството за труд и социјална политика.

Во просторијата за полагање на испитот, за време на полагање на испитот се присутни тројца претставници од Комисијата за лиценцирање и еден информатичар.

Член 131-е

Пред почетокот на полагањето на испитот претставник од Комисијата за лиценцирање го утврдува идентитетот на кандидатот со увид во лична карта.

На кандидатот за време на полагањето на првиот дел од испитот не му се дозволува користење на закони, закони со коментар и објаснување, мобилен телефон, преносни

компјутерски уреди и други технички и информатички средства, претходно подготвени предмети и слично.

На кандидатот за време на полагањето на вториот дел од испитот му се дозволува користење единствено на закони (без коментари и објаснувања) кои во електронска верзија се наоѓаат на компјутерот на кој кандидатот го полага испитот.

На кандидатот за време на полагањето на првиот и вториот дел од испитот не му се дозволува да контактира со други кандидати или лица, освен со информатичарите од членот 131-е став 5 од овој закон, доколку има технички проблем со компјутерот.

Ако техничките проблеми со компјутерот ќе бидат отстранети за пет минути испитот продолжува, а доколку не бидат отстранети во овој рок испитот само за тој кандидат се прекинува и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

Ако има проблеми со повеќе од пет компјутери и ако тие не бидат отстранети во рок од пет минути испитот се прекинува за сите кандидати кои го полагаат испитот и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

Доколку кандидатот при полагањето на првиот и вториот дел од испитот постапува спротивно од ставовите 2, 3 и 4 на овој член, нема да му се дозволи натамошно полагање на испитот во тој утврден термин.

Во случаите од ставот 7 на овој член се смета дека кандидатот не го положил испитот и истото се констатира во записник за полагање на испит.

Овластените претставници од членот 131-ѓ став 5 од овој закон за време на полагањето на испитот не смеат да се задржуваат подолго од пет секунди во непосредна близина на кандидатот кој го полага испитот, освен во случај на отстранување на технички проблем кога не смеат да се задржат подолго од пет минути.

Член 131-ж

Ако во текот на полагањето на испитот настанат оправдани причини поради кои кандидатот не може да го продолжи полагањето на испитот (болест, породилно отсуство и слично), ќе се прекине испитот за определено време, кое не може да биде подолго од шест месеци.

Решение за продолжување на испитот донесува директорот на Заводот за социјални дејности по барање на стручен работник во установа за социјална заштита, а врз основа на мислење од Комисијата за лиценцирање. Барањето се поднесува во рок од осум дена од престанокот на причините за одлагање на испитот, но најдоцна во рок од шест месеци.

Ако стручниот работник не поднесе барање за продолжување на полагање на испитот во рокот определен во ставот 2 на овој член ќе се смета дека испитот не е положен.

Против решението од ставот 2 на овој член може да се поднесе жалба до министерот во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Во продолжувањето на испитот кандидатот не го полага оној дел од испитот што претходно веќе го има положено.

Член 131-з

Испитот започнува со полагање на првиот дел (теоретскиот дел), а потоа на вториот дел (практичен пример).

Вториот дел се полага во рок од најмалку пет дена по успешното полагање на првиот дел.

Министерот поблиску го пропишува начинот на бодирање на првиот и вториот дел од испитот.

Првиот дел од испитот се полага за секоја соодветна област и содржи најмногу 50 прашања со пет опции за заокружување од кои една е точна, две се слични, една не е точна

во мал обем (на неа се губат мал број поени) и една не е точна во голем обем (на неа се губат поголем број поени).

Услов за полагање на вториот дел од испитот е кандидатот да го положи првиот дел од испитот.

Доколку кандидатот не го положил првиот дел од испитот согласно со ставот 5 на овој член ќе се смета дека испитот не го положил.

Вториот дел од испитот се состои од практичен пример за проверка на примената на стручното знаење.

Прашањата кои се составен дел од практичниот пример се од соодветната област и имаат пет можни опции на одговори од кои една е точна, три се слични и две се различни.

Доколку кандидатот не го положил вториот дел од испитот ќе се смета дека испитот не го положил.

Член 131-s

Полагањето на првиот дел од стручниот испит се врши со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

Прашањата од тестот, зависно од тежината, се вреднуваат со поени определени во тестот.

Полагањето на вториот дел од стручниот испит се врши со практичен пример за проверка на стручното знаење и одговарање на определен број прашања кои произлегуваат од практичниот пример, во вид на електронско софтверско решение (во натамошниот текст: електронски практичен пример).

Прашањата од практичниот пример, зависно од тежината, се вреднуваат со поени определени во практичниот пример.

Прашањата содржани во тестовите за полагање на првиот дел на испитот и нивните одговори, како и практичниот пример и прашањата кои произлегуваат од практичните примери и нивните одговори се чуваат во единствениот електронски систем за полагање на испитот.

Електронскиот систем од ставот 5 на овој член содржи и јавно достапна база од најмалку 100 прашања за секоја област, како и јавно достапна база од најмалку 30 практични примери за секоја област за потребите на вториот дел од испитот.

Во електронскиот систем е содржано и посочување на прописите и литературата во кои се содржани одговорите на прашањата од првиот дел од испитот и прописите за вториот дел од испитот.

Резултатите од полагањето на првиот и вториот дел од испитот му се достапни на кандидатот на компјутерот на кој го полагал испитот веднаш по неговото завршување.

Член 131-и

На денот на полагањето на првиот, односно вториот дел од испитот, претставник на Комисијата за лиценцирање му дава на кандидатот пристапен код, односно лозинка со кој му се одобрува пристап во електронскиот систем од членот 131-s од овој закон.

По одобрувањето на пристапот кандидатот добива електронски тест за првиот дел од испитот, односно електронски практичен пример за вториот дел од испитот, компјутерски генерирани, чија содржина по случаен избор ја одредува софтверот на електронскиот систем од членот 131-s став 5 од овој закон, од базите од членот 131-s став 6 од овој закон.

Првиот и вториот дел од испитот содржат упатство за начинот на решавање на истиот за кое претставник на Комисијата за лиценцирање дава појаснување пред да започне полагањето на испитот.

Електронскиот систем за полагање на испитот не може да дозволи постоење на идентична содржина на електронски тест за првиот дел од испитот, односно електронски практичен пример за вториот дел од испитот во еден термин за повеќе од еден кандидат.

Во случај на спреченост на спроведување на првиот или вториот дел од испитот, поради причини што доведуваат до техничка неможност на функционирање на електронскиот систем од членот 131-с од овој закон, полагањето на испитот се прекинува.

Доколку причините од ставот 5 на овој член ќе се отстранат во рок од 60 минути од прекинувањето на испитот истиот продолжува веднаш по нивното отстранување.

Доколку причините од ставот 5 на овој член не се отстранат во рокот од ставот 6 на овој член испитот се презакажува за друг термин.

Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата од првиот дел од тестот за полагање на испитот изнесува 120 минути.

Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој со точни одговори на прашањата од тестот постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата од секоја од практичниот пример од вториот дел изнесува 120 минути.

Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој со точни одговори на прашањата од практичниот пример постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Член 131-ј

На кандидатите кои го положиле стручниот испит им се издава лиценца за работа во рок од 15 дена од денот на завршувањето на испитот.

На барање на кандидатот Комисијата за лиценцирање го информира за направените грешки во тестот за полагање на стручниот испит со овозможување непосреден увид во тестот.

Тестовите и практичните примери се користат и се даваат на кандидатот само за време на полагањето на стручниот испит.

Материјалите од одржаните испити, особено хартиените верзии од тестовите и практичните примери за полагање на стручниот испит и специмените за проверка на точноста на одговорите на тестот и практичниот пример, како и снимките од одржаните испити се чуваат во Заводот за социјални дејности.

Министерот формира Комисија за ревизија на одржаните испити која во својата работа ги користи материјалите од ставот 2 на овој член и во која, покрај претставник од Заводот за социјални дејности, членуваат и претставник од Комисија за хартии од вредност и Министерството.

Комисијата од ставот 5 на овој член се состанува најмалку еднаш годишно и врши ревизија на начинот на спроведување на најмалку два испити одржани во тековната година.

Комисијата од ставот 5 на овој член има право да изврши ревизија и на начинот на спроведување на испитите одржани во последните две години до денот на одржувањето на состанокот на комисијата, но не порано од денот на примената на овој закон.

Доколку Комисијата од ставот 5 на овој член утврди нерегуларности во спроведувањето на испитот од страна на поединци во смисла на членот 131-е став 5 од овој закон, предлага одземање на лиценцата од ставот 1 на овој член.

Заводот за социјални дејности донесува решение за одземање на лиценцата врз основа на предлогот на Комисијата од ставот 5 на овој член во рок од три дена од приемот на предлогот.

Против решението од ставот 9 на овој член може да се поднесе жалба до министерот во рок од 15 дена од приемот на решението.

Член 131-к

Заводот за социјални дејности воспоставува единствен електронски систем за полагање на стручен испит.

6. Видови на установи за социјална заштита за вонинституционална заштита

Член 132

Установи за социјална заштита за вонинституционална заштита се:

- центар за социјална работа,
- дневен центар и клубови за стари и возрасни лица,
- дневен центар за улични деца - деца на улица,
- дневен центар за лица кои употребуваат, односно злоупотребуваат дроги и други психотропни супстанции и прекурзори,
- дневен центар за лица кои злоупотребуваат алкохол или се лекуваат од зависност од алкохол,
- центар за лица бездомници,
- центар за лица - жртви на семејно насилство,
- центар за лица - жртви на трговија со луѓе,
- дневен центар за лица со ментална или телесна попреченост,
- центар за давање помош во домашни услови,
- Центар за социјална рехабилитација на лица кои употребуваат, односно злоупотребуваат дрога и други психотропни супстанции и прекурзори (во натамошниот текст: терапевтска заедница),
- мал групен дом и
- советувалиште.

Центар за социјална работа

Член 133

Центарот се основа како јавна установа за социјална заштита со јавни овластувања заради вршење на работите од социјалната заштита.

Центарот може да се основа, ако се исполнети општите услови за основање на јавна установа за социјална заштита од членот 89 став 1 на овој закон и задолжително ги има најмалку следниве основни образовни профили: социјален работник, психолог, педагог и правник.

Лицата со образовен профил од ставот 2 на овој член треба да имаат најмалку високо образование и лиценца за работа согласно со овој закон.

Центарот може да се основа за подрачјето на една или повеќе општини.

Член 134

Од делокругот на јавните овластувања центарот ги врши следниве работи:

- решава за правата од социјална заштита, утврдени со овој закон;
- решава за правата утврдени со Законот за заштита на децата, и тоа: детски додаток, посебен додаток, еднократна парична помош за новороденче и родителски додаток за дете,
- решава за парична помош на лица со признаен статус на бегалец и под супсидијарна заштита, утврдени со Законот за азил и привремена заштита,
- решава за работите утврдени со семејно-правните прописи,
- постапува по работите од својата надлежност утврдени со кривично-правните прописи,
- води евиденција и прибира документација за корисниците на социјалната и семејно-правната заштита за применетите облици на социјална заштита и
- врши и други работи утврдени со закон.

Член 135

При спроведувањето на социјалната заштита, како и стручната работа, центарот:

- открива, следи и проучува социјални појави и проблеми,

- врши непосреден увид заради утврдување на фактичката состојба на лицето или семејството,
- поттикнува и презема превентивни дејствија од членовите 24 и 25 на овој закон во спречување и отстранување на причините за настанување на положба од социјален ризик,
- изготвува планови и програми за социјална заштита,
- применува и спроведува соодветни облици и форми на социјална заштита и непосредно помага на граѓанин или семејство,
- развива и спроведува вонинституционални облици на социјална заштита,
- поднесува извештај до Министерството за работите утврдени со членот 134 на овој закон,
- применува и спроведува програми и други општи акти од областа на социјалната заштита, донесени и финансирани од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје,
- поттикнува, организира и координира волонтерски активности на граѓани, нивни здруженија, хуманитарни организации, организации во спроведување на програми за социјална заштита на подрачјето на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје и
- врши и други работи утврдени со закон.

Член 136

Во остварувањето на функциите утврдени со овој закон и со другите прописи центарот работи со граѓанин (дете, адолесцент, возрасно лице) и семејство и група на граѓани.

Работејќи со граѓанинот и семејството, центарот помага во разрешувањето на животните тешкотии и проблеми во индивидуалното живеење, партнерските односи, предбрачните и брачните односи, односите родители и деца, укажува помош на семејството во остварувањето на неговата заштитна, воспитна и репродуктивна функција, поттикнува сакано и одговорно родителство и планирање на семејството, заштита на лица - жртви на семејно насилство и жртви на трговија со луѓе и дава други советодавни и советувајќи услуги за прашања од значење за развојот и социјализацијата на личноста и остварувањето и унапредувањето на односите во семејството.

Во услови на елементарни непогоди и други вонредни околности, центарот се ангажира во спроведувањето на социјалната заштита и стручната работа за заштита на лица или групи на граѓани кои имаат потреба од тоа.

Член 137

Функциите утврдени во овој закон и други прописи, центарот ги врши со формите на стручна, советодавна, советувајќи и интердисциплинарна тимска работа.

Член 138

На стручниот работник од центарот му се издава легитимација како службена исправа со која го докажува службеното својство, идентитетот и овластувањето за преземање работи од областа на социјалната заштита утврдени со овој и друг закон.

Легитимацијата од ставот 1 на овој член ја издава центарот.

Центарот води евиденција за издадените легитимации на стручните работници.

Министерот ги пропишува формата и содржината на образецот на легитимацијата од ставот 1 на овој член, начинот на нејзиното издавање и одземање, употребата и водењето на евиденција на издадените легитимации.

Дневен центар и клубови за стари и возрасни лица

Член 139

Дневниот центар и клубот за стари и возрасни лица вршат услуги од социјална заштита во вид на дневен престој, исхрана, лична хигиена, како и организирање на работни, културни, забавни и други активности.

Установата од ставот 1 на овој член може одделни услуги од својата дејност да ги врши во домот на корисникот.

Дневен центар за улични деца - деца на улица

Член 140

Дневниот центар за улични деца - деца на улица на овие деца и на членовите на нивните семејства им обезбедува лична хигиена, исхрана, воспитно-едукативни услуги, советуваљшна работа, културно-забавни и рекреативни активности.

Во дневниот центар за улични деца - деца на улица може да се организира интервентно згрижување на децата заради преземање мерки на нивна заштита, најмногу до 24 часа.

Дневен центар за лица кои употребуваат, односно злоупотребуваат дроги и други психотропни супстанции и прекурзори

Член 141

Дневниот центар за лица кои употребуваат, односно злоупотребуваат дроги и други психотропни супстанции и прекурзори на овие лица и на членовите на нивните семејства им обезбедува советодавни услуги, услуги на информирање и едукација, работно ангажирање, културно-забавни и рекреативни активности.

Дневен центар за лица кои злоупотребуваат алкохол или се лекуваат од зависност од алкохол

Член 142

Дневниот центар за лица кои злоупотребуваат алкохол или се лекуваат од зависност од алкохол на овие лица и на членовите на нивните семејства им обезбедува услуги преку едукација, советување, работно ангажирање и културно-забавни активности.

Центар за лица бездомници

Член 143

Центарот за лица бездомници, обезбедува дневно и привремено прифаќање и згрижување на овие лица преку давање советодавни услуги, услуги во врска со исхрана, дневен престој, одржување на хигиената и културно-забавни активности.

Центар за лица - жртви на семејно насилство

Член 144

Центарот за лица - жртви на семејно насилство, обезбедува дневно и привремено прифаќање и згрижување на овие лица, кое може да трае најмногу три месеца со можност за продолжување за уште три месеца, давање советодавни услуги, услуги во врска со исхрана, дневен престој, згрижување, одржување на хигиената и културно-забавни активности.

По исклучок од ставот 1 на овој член, за специфични случаи по процена на центарот за социјална работа, сместувањето во центарот за лица - жртви на семејно насилство може да продолжи најмногу за уште шест месеца.

Центар за лица - жртви на трговија со луѓе

Член 145

Центарот за лица - жртви на трговија со луѓе обезбедува привремено прифаќање и згрижување на овие лица, кое може да трае најмногу шест месеца, давање советодавни услуги, услуги во врска со исхрана, дневен престој, згрижување, одржување на хигиената и културно-забавни активности.

Обезбедувањето на центарот за лица - жртви на трговија со луѓе го врши Министерството за внатрешни работи.

Дневен центар за лица со ментална или телесна попреченост

Член 146

Дневниот центар за лицата со умерени и тешки пречки во менталниот развој и на лицата со тешки пречки во телесниот развој им обезбедува дневно згрижување, работно-производна активност, работна терапија и други активности на овие лица и може да врши оспособување за работно-производна активност, заради нивно вклучување во секојдневниот живот.

Центар за давање помош во домашни услови

Член 147

Центарот за давање помош во домашни услови обезбедува на лица со умерена, тешка и длабока ментална попреченост, изнемоштени стари и други возрасни лица услуги во вид на исхрана, лична хигиена, хигиена на станот и други работи во домот на корисникот.

Терапевтска заедница

Член 147-а

Терапевтската заедница обезбедува привремено прифаќање и згрижување на лицата кои употребуваат, односно злоупотребуваат дрога и други психотропни супстанции и прекурзори, спроведување на социјална ресоцијализација преку организиран психосоцијален третман во текот на одреден временски период, преку програма и метод на самопочитување и активно вклучување на корисникот во терапевтската програма, услуги во врска со исхрана, престој, згрижување, одржување на хигиена и културно-забавни активности.

Поблиските услови за начинот на остварување и спроведувањето на програмата за социјална ресоцијализација во терапевтска заедница ги пропишува министерот.

Член 148

Дневен центар од членовите 139, 140, 141, 142 и 146 на овој закон и центар од членовите 143, 144, 145, 147 и 147-а на овој закон може да се основа како јавна или приватна установа за социјална заштита, а може да се основа и како организационен дел на установа за социјална заштита или на друго правно лице.

Мал групен дом

Член 149

Мал групен дом обезбедува грижа за лицата од членот 39 на овој закон, а најмногу до десет лица, од двата пола.

Грижата од ставот 1 на овој член се обезбедува на начин најблизок до семејното живеење и опфаќа помош за оспособување за самостојно живеење на корисниците, нивно вклучување во општествената заедница, одржување на контакти со блиски сродници, во зависност од потребите на лицата кои се сместени во малиот групен дом.

Член 150

Мал групен дом може да се основа во еден станбен објект во населено место.

Мал групен дом може да се основа како установа за социјална заштита, организационен дел на установа за социјална заштита или друго правно лице.

Начинот, видот и бројот на стручните лице за давање на грижата за сместените лица, просторните услови и опремата за живеење во мал групен дом, со акт ги утврдува министерот.

Советувалиште

Член 151

Советувалиште обезбедува психо-социјални услуги и психо-социјален третман за секоја одделна група на корисници, и тоа:

- жртви на семејно насилство,
- извршители на семејно насилство,
- со нарушени партнерски, семејни и односи родители - деца,
- деца и младинци со воспитно-социјални проблеми,
- идни родители и
- лица со ментална попреченост и нивните родители.

Поради специфичноста на потребата за обезбедување на психо-социјални услуги и психо-социјален третман за корисниците на советувалиштата од ставот 1 на овој член, за секое одделено советувалиште се подготвува посебна програма.

Програмата за советувалиштна работа ја подготвуваат стручни лица кои имаат најмалку стручни знаења и искуство од соодветната област, предвидени со нормативите и стандардите за работа за секое од советувалиштата од ставот 1 на овој член.

Советувалиште може да се основа како посебна установа за социјална заштита или како организациона единица на установа или друго правно лице.

Советувалишни услуги можат да обезбедуваат и физичко лице и здружение.

V. Глава

ВРШЕЊЕ РАБОТИ ОД ОБЛАСТА НА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА ОД ДРУГИ ПРАВНИ И ФИЗИЧКИ ЛИЦА

1. Здружение

Член 152

Здружение (во натамошниот текст: здружение) може да врши одредени работи од социјална заштита утврдени со овој закон, доколку е регистрирано за остварување на цели и задачи од областа на социјалната заштита.

Како цели и задачи од областа на социјалната заштита се сметаат:

- социјална превенција,
- развој и обезбедување на услуги од социјалната заштита на лица, семејства и групи на граѓани изложени на социјален ризик,
- развој и унапредување на социјалната заштита и
- развој и унапредување на волонтерската работа во општината.

Член 153

Министерството води регистар на здруженијата од областа на социјалната заштита (во натамошниот текст: регистар) од членот 152 на овој закон.

Министерот ја пропишува формата и содржината на регистарот, како и начинот на водење на регистарот од ставот 1 на овој член.

Здружението поднесува барање до Министерството за впишување во регистарот од ставот 1 на овој член и ги доставува следниве документи:

- решение за упис во Централниот регистар,
- статут на здружението,
- програма за работа и
- други документи утврдени со членот 154 од овој закон.

Член 154

Во регистарот се впишува здружението, кое покрај условите предвидени со Законот за здруженијата и фондацииите и членот 153 на овој закон, ги исполнува и следниве услови:

- да има активно работење во областа на социјалната заштита или социјална политика најмалку три години од денот на основањето,
- да има реализирано најмалку три проекти од областа на социјалната заштита или социјална политика,
- да има соодветен простор за работа и кадровски услови, согласно со овој закон,
- да има доказ за економско и финансиско работење врз основа на скратен сметководствен исказ од годишна сметка и

- алинеја 5 од член 154 е укината со Одлука на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.165/2009 од 7 април 2010 година, објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр.51/10).

Член 155

Министерот формира Комисија за соработка со здруженија, составена од три члена, која го разгледува барањето на здружението за упис во регистарот, врши увид заради утврдување на исполнување на пропишаните услови и изготвува мислење.

Членовите на Комисијата од ставот 1 на овој член треба да се афирмирани стручни лица и да имаат најмалку три години работно искуство од областа на социјалната заштита.

Комисијата за начинот на својата работа донесува деловник.

Министерот врз основа на мислењето на Комисијата од ставот 1 на овој член донесува решение за впишување на здружението во регистарот.

Против решението од ставот 4 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Конечното решение за впишување во регистарот се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Член 156

Здружението се брише од регистарот:

- на барање на здружението,
- во случај здружението да престане со работа,
- во случај здружението да не ги исполнува условите пропишани со овој закон и
- во случај да не ги користи или ги злоупотреби доделените финансиски средства од

Министерството за вршење на одредени работи на социјална заштита, согласно со овој закон.

Министерот донесува решение за бришење на здружението од регистарот во случаите утврдени во ставот 1 на овој член.

Против решението од ставот 2 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Конечното решение од ставот 2 на овој член се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Член 157

Здружението од членот 152 на овој закон, на начин и под услови утврдени со овој закон, може да ги врши следниве работи од социјална заштита, освен работите кои како јавно овластување со закон се доверени на центарот:

- истражување на социјални појави,
- социјална превенција,
- едукација, советување и стручна подготовка за лица изложени на социјален ризик,
- социјални услуги на лица, семејства и групи на граѓани изложени на социјален ризик,
- советување и обука на волонтери,
- домашна нега и помош на поединец и семејство,
- дневно и привремено прифаќање и згрижување на корисници на социјална заштита во дневниот центар од членовите 139, 140, 141, 142 и 146 на овој закон и центарот од членовите 143, 144, 145, 147 и 147-а на овој закон,
- развој и унапредување на волонтерската работа во општината,
- развој и унапредување на социјалната заштита во доменот на своето работење,
- организирано живеење со поддршка и
- обезбедување на мерки за заштита на лица - жртви на семејно насилство, согласно со Законот за семејството.

Член 158

Министерството учествува во обезбедувањето на дел од средствата за вршење на одредени работи од социјална заштита на здружението, на начин и под услови утврдени со овој закон.

Средствата од ставот 1 на овој член се доделуваат врз основа на објавен јавен конкурс.

Во јавниот конкурс се наведува видот на одредените работи од социјална заштита од членот 157 на овој закон за кои се доделуваат средствата, висината на средствата кои се доделуваат, потребните документи кои се поднесуваат, роковите за спроведување на постапката по јавниот конкурс и временскиот период во кој ќе се извршуваат работите од социјалната заштита.

Член 159

Постапката околу распишувањето и спроведувањето на јавниот конкурс од членот 158 на овој закон ја врши Комисија за соработка со здруженија.

Комисијата од ставот 1 на овој член ги разгледува пријавите по јавниот конкурс и во рок од 30 дена по истекот на рокот за поднесување на пријавите изготвува мислење до министерот, врз основа на начин и по постапка утврдени во актот од членот 162 на овој закон.

Врз основа на мислењето на Комисијата од ставот 2 на овој член, министерот донесува решение за доделување на средства.

Против решението од ставот 3 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 160

Министерот склучува договор со здружението во рок од 15 дена по конечност на решението од членот 159 став 3 на овој закон, со кој се уредуваат меѓусебните права, обврски и одговорности во реализацијата на доделените средства и обврската на здружението да го известува Министерството за реализацијата на работата од областа на социјалната заштита и трошењето на доделените средства.

Член 161

Министерството врши контрола над здружението во реализацијата на одредената работа од областа на социјалната заштита за која доделило средства.

Ако се утврди дека здружението добиените средства за реализација на работата од областа на социјалната заштита ги троши ненаменски или одредената работа од социјална заштита не ја врши согласно со јавниот конкурс од членот 158 на овој закон или не започнало со реализацијата на одредената работа во предвидениот рок, Министерството го прекинува натамошното обезбедување на средства на здружението, го раскинува договорот од членот 160 на овој закон и покренува постапка за враќање на веќе доделените средства и надоместок на штета.

Член 162

Министерот го пропишува начинот и постапката за доделување на средства на здружението за вршење на одредени работи од областа на социјалната заштита.

2. Хуманитарни здруженија, здруженија, верски заедници и нивни здруженија, религиозни групи и други непрофитни организации

Член 163

Хуманитарни здруженија, здруженија, верски заедници и нивни здруженија, религиозни групи и други непрофитни организации, можат да даваат одредени услуги на лица кои се наоѓаат во социјален ризик и на кои им е потребна помош, доколку имаат претходна согласност.

Член 164

Согласноста за давање на услуги од доменот на социјалната заштита од членот 163 на овој закон, на барање на хуманитарни здруженија, здруженија, верски заедници и религиозни групи и други непрофитни организации, ја дава министерот по дадено мислење на Комисијата од членот 159 на овој закон.

Во согласноста министерот поблиску ги определува видот и обемот на услугите за кои ќе се даваат на граѓаните, кои имаат потреба од помош и поддршка, како и времето за кое се дава согласноста.

3. Физичко лице

Член 165

Физичко лице може самостојно да врши работи од социјална заштита како професионална дејност, кои се однесуваат на советуваљшна работа, домашна нега и помош на поединец и семејство и сместување лице во згрижувачко семејство, доколку ги исполнува следниве услови:

- да има соодветно стручно образование,
- да не му е одземена или ограничена деловната способност,
- да не му е одземено вршењето на родителското право,
- да има здравствена способност за вршење на дејноста и
- да располага со соодветен простор и опрема за работа.

Член 166

Физичкото лице може да врши советуваљшни работи утврдени со овој закон и Законот за семејството, освен работите кои како јавно овластување се доверени на центарот, доколку има високо образование од следниве образовни профили: социјален

работник, психолог, педагог, правник, лекар и дефектолог и најмалку пет години работно искуство на исти или слични работи.

Советувалиште може да основаат едно или повеќе физички лица како соосновачи, кои ги исполнуваат условите од ставот 1 на овој член.

Член 167

Физичко лице може да врши работи на домашна нега и помош на поединец и семејство, доколку има најмалку средно образование, а за таа намена може да вработи до три лица.

Член 168

Физичко лице може да врши работи на згрижување лице во згрижувачко семејство, доколку ги исполнува условите од членот 33 став 2 на овој закон и да има најмалку средно образование.

Член 169

Барањето за вршење на работите од членот 165 на овој закон се поднесува до месно надлежниот центар.

Центарот во соработка со Заводот за социјални дејности, во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето од ставот 1 на овој член, изготвува мислење за можностите и просторот за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност и го доставува до Министерството заедно со барањето и приложените докази од членот 165 на овој закон.

Министерот врз основа на мислењето на центарот и приложената документација, на подносителот на барањето со решение му издава дозвола за вршење на работите од членот 165 на овој закон.

Против решението од ставот 3 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Во случај на проширување или промена на дејноста на работата се применуваат ставовите 1, 2, 3 и 4 од овој член.

Член 170

Врз основа на решението донесено од министерот, месно надлежниот центар склучува договор со физичкото лице кое самостојно врши работи од социјална заштита како професионална дејност, со кој поблиску се уредуваат начинот, видот и обемот на услугите кои им се обезбедуваат на корисниците на социјална заштита, упатени преку центарот.

Со договорот од ставот 1 на овој член се уредува начинот и висината на средствата за дадените услуги на корисниците, упатени со решение на центарот.

Член 171

Физичко лице кое самостојно врши советувајќни работи, работи на домашна нега и помош на поединец и семејство и сместување во згрижувачко семејство како професионална дејност, е должно за почетокот на работата да го извести надлежниот центар на чие подрачје работи.

Лицето од ставот 1 на овој член во своето име под кое работи ги наведува податоците за личното име, адресата и видот на дејноста.

Член 172

Министерството води евиденција на физичките лица на кои им е издадена дозвола за самостојно вршење на професионална дејност од членот 165 на овој закон.

Содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот.

Член 173

Физичкото лице кое самостојно врши работа од социјална заштита како професионална дејност е должно:

- да ги дава услугите на корисникот согласно со решението на центарот,
- во вршењето на работите од социјална заштита согласно со членот 165 од овој закон да применува методи на стручна работа, да ја почитува личноста на корисникот, неговото достоинство и неповредливоста на личниот и семејниот живот и да ја чува службената и професионалната тајна,
- да води евиденција на корисниците и дадените услуги и
- да доставува шестмесечен и годишен извештај за својата работа до

Министерството.

Министерот ги пропишува содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот 1 алинеја 3 на овој член.

Член 174

Дозволата за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност престанува да важи:

- по барање на физичкото лице,
- ако престане да ги исполнува условите утврдени со закон и
- со решение на министерот.

Член 175

Министерот, на барање на физичкото лице, донесува решение за престанок на важењето на дозволата за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност.

Барањето од ставот 1 на овој член се поднесува во рок од два месеца пред престанокот на вршење на самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Конечното решение од ставот 1 на овој член се доставува до Централниот регистар на Република Македонија заради бришење од соодветниот регистар.

Член 176

Дозволата на физичкото лице за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност престанува да важи по сила на закон, ако:

- лицето почине,
- со правосилно решение на надлежен суд му е одземена или ограничена деловната способност,
- со правосилно решение на надлежен суд му е одземено вршењето на родителското право,
- со правосилна судска пресуда е осуден за кривично дело на казна затвор над шест месеца или му е изречена санкција за забрана за вршење на професија, дејност или должност и
- ја загуби општата здравствена состојба или посебната здравствена состојба за вршење на дејноста.

Министерот донесува решение за престанокот на важењето на дозволата на физичко лице за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност во случаите наведени во ставот 1 на овој член.

Против решението од ставот 2 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Конечното решение од ставот 2 на овој член се доставува до Централниот регистар на Република Македонија заради бришење од соодветниот регистар.

Член 177

Министерот донесува решение за престанок на важењето на дозволата за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност, ако:

- физичкото лице во определениот рок не ги отстрани констатираните недостатоци во вршењето на работата, утврдени со надзорот над законитоста на работата и надзорот над стручната работа,

- физичкото лице на кое му е издадена дозволата за вршење на работи од социјалната заштита истите не ги извршува лично или ако користи работа на други лица спротивно на дозволата и

- физичкото лице на кое му е издадена дозволата престане со работа без претходно да го извести Министерството и центарот, во рок од осум дена по престанокот со работа.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Конечното решение од ставот 1 на овој член се доставува до Централниот регистар на Република Македонија заради бришење од соодветниот регистар.

Член 178

Физичкото лице кое самостојно врши работи од социјална заштита како професионална дејност може привремено да престане да ги врши работите поради болест или други оправдани причини.

За привремениот престанок на вршењето на работите, лицето мора веднаш по настанување на причината за престанокот на вршењето на работи од социјална заштита како професионална дејност да го извести Министерството и центарот.

Член 179

Физичко лице кое самостојно врши работи од социјална заштита како професионална дејност од членот 165 на овој закон согласно со одредбите на овој закон остварува приходи:

- од наплата на услуги од корисниците,
- врз основа на склучен договор со центарот и
- од подароци, наследство и легати.

Центарот за социјална работа на почетокот на годината објавува јавен повик за склучување договори со физички лица кои самостојно вршат работи од социјалната заштита на територијата на која е месно надлежен.

Член 180

Министерот може да го овласти центарот да склучи договор со соодветно советувашиште основано по друг закон, кое врши советувашишни работи од областа на социјалната заштита.

VI. Глава

ПОСТАПКА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

1. Постапка за социјална заштита

Член 181

По барањето за остварување на право од социјална заштита во прв степен решава центарот надлежен за подрачјето на кое подносителот на барањето има живеалиште или престојувалиште.

По жалбата против решението на центарот решава министерот.
Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

Член 182

Постапката за остварување на право од социјална заштита се поведува по барање на граѓанинот, односно неговиот законски застапник, старател или по службена должност.

Центарот постапката по службена должност ја поведува по сопствена иницијатива, по иницијатива на граѓанин, надлежен орган или други органи и организации, кога тоа е во интерес на граѓанинот или кога постои интерес на трети лица.

Член 183

Центарот во текот на постапката за остварување на правата од социјална заштита изготвува план за индивидуална работа со корисникот.

Во планот за индивидуална работа со корисникот од ставот 1 на овој член се определуваат целите што се планира да се постигнат и мерките и активностите што се преземаат за помош на корисникот и членовите на неговото семејство, носителите на мерките и времето за нивно спроведување.

При изготвувањето на планот за индивидуална работа со корисникот од ставот 1 на овој член, центарот соработува со корисникот и членовите на неговото семејство, а по потреба и со други лица и институции.

План за индивидуална работа со корисникот од ставот 1 на овој член не се изготвува за корисници на парична помош, утврдени со овој закон.

Член 184

Центарот постапката за остварување на правата од социјална заштита ја спроведува со интердисциплинарна тимска работа, освен во постапката за остварување на право на парични права од социјална заштита.

Член 185

Како службена документација која во текот на постапката ја изготвува и по која одлучува центарот, покрај документацијата утврдена со закон, се смета и план за индивидуална работа со корисникот, листа на корисникот, наод и мислење на стручен работник и на стручен тим.

Центарот за социјална работа е должен да ја изготви службената документација од ставот 1 на овој член во рок од 60 дена од денот на започнувањето на постапката.

Наод и мислење на стручен работник и лист на корисник не се изготвува за корисници на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице.

Член 186

По барање на центарот правните и физичките лица се должни да достават податоци и документација што претставуваат докази за остварување на правата на корисниците утврдени со овој закон.

Член 187

Пред да одлучува за правата од социјална заштита центарот на граѓанинот му укажува стручна помош при поднесувањето на барањето и за можноста да остварува права врз основа на други прописи.

Член 188

Во постапката за остварување на правата од социјална заштита се применуваат одредбите на Законот за општа управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е определено.

Член 189

Право на парична помош од социјална заштита се остварува од денот на поднесувањето на барањето.

Правото на парична помош од социјална заштита престанува со денот на престанокот на условите за користење на правото.

Член 190

Подносителот на барањето е одговорен за вистинитоста на податоците во барањето.

Подносителот на барањето, односно неговиот законски застапник или старател е должен надлежниот центар да го извести за секоја промена на фактите или околностите кои биле основа за признавање на правото од социјална заштита, најдоцна во рок од 15 дена од денот кога настанале тие промени.

Ако подносителот на барањето, односно неговиот законски застапник или старател не постапи согласно со ставовите 1 и 2 на овој член, му престанува правото.

Член 191

Центарот по службена должност повремено, а најмалку еднаш годишно го преиспитува постоењето на фактите и условите за стекнување и користење на правото од социјална заштита и доколку утврди дека истите се променети, донесува ново решение.

Член 192

На подносителот на барањето кој се нашол во положба од социјален ризик надвор од подрачјето на кое има живеалиште, центарот надлежен за тоа подрачје ќе му обезбеди соодветно право на социјална заштита.

За подносителот на барањето кој на територијата на Република Македонија нема живеалиште, месната надлежност се утврдува според престојувалиштето.

За подносителот на барањето со непознато место на живеење, надлежен е центарот на подрачјето на кое лицето се затекнало.

Член 193

Ако подносителот на барањето е малолетно лице, месната надлежност се одредува според живеалиштето, односно престојувалиштето на родителите или старателот.

За малолетното лице чии родители не живеат заедно, месната надлежност се одредува според местото на живеење на родителот на кого детето му е доверено на чување и воспитание.

За малолетното лице чии родители не живеат заедно, а постапката за доверување на детето на чување и воспитување кај еден од родителите не е спроведена, надлежен е центарот на подрачјето на кое детето се нашло во положба од социјален ризик.

Ако родителите на малолетното лице не се познати, односно ако го напуштиле детето или се со непознато живеалиште, односно престојувалиште, надлежен е центарот на подрачјето на кое детето се нашло во положба од социјален ризик.

Член 194

Ако околностите врз основа на кои била одредена месната надлежност согласно со овој закон се изменат, постапката ќе ја продолжи месно надлежниот центар.

Ако во текот на постапката или во текот на користење на правото, барателот, односно корисникот на правото од социјална заштита го промени живеалиштето, центарот е

должен целокупниот предмет да го достави до надлежниот центар во новото живеалиште, кој има обврска во рок од 15 дена да одлучи за правата на корисникот.

Член 195

Во случај на судир за месната надлежност, центарот кој ја започнал постапката, е должен до завршувањето на судирот да ги преземе неодложните работи заради непосредна заштита на корисникот.

Судирот од ставот 1 на овој член го решава Министерството.

Член 196

Центарот издава потврда или уверение за статусот на корисникот на социјална заштита согласно со службената евиденција во рок од десет дена од денот на поднесувањето на барањето.

Член 197

Центарот во постапката за остварување на право на социјална парична помош, постојана парична помош, парична помош на лице кое до 18 години возраст имало статус на дете без родители и родителска грижа, парична помош на мајка која родила четврто дете, паричен надоместок за помош и нега од друго лице, еднократна парична помош и помош во натура, надоместок на плата за скратено работно време поради нега на дете со телесни или ментални пречки во развојот, парична помош за социјално домување, право на додаток за слепило и мобилност, сместување во згрижувачко семејство, мал групен дом, организирано живеење со поддршка, установа за социјална заштита е должен да донесе решение во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето со потребната документација.

Член 198

Доколку центарот не донесе решение, односно не донесе решение за одбивање на барањето во рокот од членот 197 на овој закон, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена да поднесе барање до писарницата на директорот на центарот и директорот да донесе решение.

Формата и содржината на образецот на барањето од ставот 1 на овој член го пропишува министерот.

Кон барањето за донесување на решение од ставот 1 на овој член, подносителот на барањето поднесува копија од барањето од членот 197 на овој закон.

Директорот на центарот е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесувањето на барањето од ставот 1 на овој член до писарницата на центарот да донесе решение од членот 197 на овој закон со кое ќе го уважи или одбие барањето. Доколку директорот нема писарница барањето се поднесува во писарницата на седиштето на центарот.

Доколку директорот на центарот не донесе решение во рокот од ставот 4 на овој член, подносителот на барањето може да го известат Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот 5 на овој член да изврши надзор во центарот за социјална работа дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето.

Инспекторот од Државниот управен инспекторат по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува директорот на центарот во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го уважи или одбие барањето и да го

извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

Доколку директорот на центарот не одлучи во рокот од ставот 7 на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена, во кој директорот на центарот ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку директорот на центарот не одлучи и во дополнителниот рок од ставот 8 на овој член инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот 5 на овој член, подносителот на барањето во рок од пет дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, приговорот се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена од денот на приемот да го разгледа приговорот од ставот 10 на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето од ставот 5 на овој член или не поднесе пријава согласно со ставот 9 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршокот утврден во Законот за управната инспекција на инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во центарот дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот 11 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Во случајот од ставот 12 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

Во случајот од ставот 13 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот 11 од овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

Доколку директорот на центарот не одлучи во рок од ставот 8 на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Постапката пред Управниот суд е итна.

Подзаконскиот акт од ставот 2 на овој член се донесува во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

По донесувањето на подзаконскиот акт истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на Министерството за труд и социјална политика.

Член 198-а

Министерот во постапката за утврдување на исполнетост на условите за почеток со работа на установа за социјална заштита, впишување на здружение во регистарот на здруженија од областа на социјалната заштита и издавање дозвола за самостојно вршење на

работи од социјална заштита како професионална дејност од физичко лице, е должен да донесе решение во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето со потребната документација.

Министерот во постапката по жалба против решението на центарот од членот 197 на овој закон, е должен да донесе решение во рок од 60 дена од денот на поднесување на жалбата.

Член 198-б

Доколку министерот не донесе решение, односно не донесе решение за одбивање на барањето во рокот од членот 198-а став 1 на овој закон, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена да поднесе барање до писарницата на министерот и министерот да донесе решение.

Формата и содржината на образецот на барањето од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот.

Кон барањето за донесување на решение од ставот 1 на овој член, подносителот на барањето поднесува копија од барањето на членот 198-а став 1 од овој закон.

Министерот е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесувањето на барањето од ставот 1 на овој член до писарницата на министерот, да донесе решение со кое барањето од членот 198-а став 1 на овој закон е уважено или одбиено. Доколку министерот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на Министерството.

Доколку министерот не донесе решение во рокот од ставот 4 на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот 5 на овој член да изврши надзор во Министерството дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето.

Инспекторот од Државниот управен инспекторат по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува министерот во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го уважи или одбие барањето и да го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

Доколку министерот не одлучи во рокот од ставот 7 на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена, во кој министерот ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена го информира подносителот на барањето.

Доколку министерот не одлучи и во дополнителниот рок од ставот 8 на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок го информира подносителот на барањето.

Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот 5 на овој член, подносителот на барањето во рок од пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, приговорот се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена од денот на приемот да го разгледа приговорот од ставот 10 на овој член и доколку утврди дека инспекторот на постапил по известувањето од подносителот на барањето од ставот 5 на овој член или не поднесе пријава согласно со ставот 9 на овој член, директорот на

Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција на инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во Министерството дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот 11 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето.

Во случајот од ставот 12 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

Во случајот од ставот 13 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето.

Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот 11 од овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

Доколку министерот не одлучи во рок од ставот 8 на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Постапката пред Управниот суд е итна.

Подзаконскиот акт од ставот 2 на овој член се донесува во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

По донесувањето на подзаконскиот акт истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на Министерството за труд и социјална политика.

Член 198-в

Доколку министерот не донесе решение во рокот од членот 198-а став 2 на овој закон, подносителот на жалбата може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

Државниот управен инспекторат е доложен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот 1 на овој член да изврши надзор во Министерството дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на жалбата.

Инспекторот од Државниот управен инспекторат по извршениот надзор согласно закон донесува решение со кое го задолжува министерот во рок од десет дена да одлучи по жалбата, односно да ја уважи или одбие жалбата и да го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесената жалба.

Доколку министерот не одлучи во рокот од ставот 3 на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена, во кој министерот ќе одлучи по поднесената жалба за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесената жалба. Инспекторот во рок од три работни дена го информира подносителот на жалбата за преземените мерки.

Доколку министерот не одлучи и во дополнителниот рок од ставот 4 на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок го информира подносителот на жалбата за преземените мерки.

Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот 1 на овој член, подносителот на жалбата во рок од пет дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот

нема писарница, приговорот се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена од денот на приемот да го разгледа приговорот од ставот 6 на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на жалбата од ставот 1 на овој член или не поднесе пријава согласно со ставот 5 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција на инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во Министерството дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на жалбата за преземените мерки.

Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот 7 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на жалбата за преземените мерки.

Во случајот од ставот 8 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат веднатш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

Во случајот од ставот 9 на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на жалбата за преземените мерки.

Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот 7 од овој член, подносителот на жалбата може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

Доколку министерот не одлучи во рок од ставот 4 на овој член, подносителот на жалбата може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Постапката пред Управниот суд е итна.

Подзаконскиот акт од ставот 2 на овој член се донесува во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

По донесувањето на подзаконскиот акт истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на Министерството за труд и социјална политика.

Член 198-г

Министерот со општ акт ги пропишува начинот, потребната документација и обрасците на барањата во постапката за утврдување на исполнетост на условите за почеток со работа на установа за социјална заштита, впишување на здружение во регистарот на здруженија од областа на социјалната заштита и издавање на дозвола за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност од физичко лице.

член 198-д

Наодот, оцената и мислењето за потребата од помош и нега од друго лице, конзилијарното мислење и наод за додаток за слепило и мобилност и додаток за глувост, по случаен избор подлежат на ревизија.

Начинот на вршење на ревизија од став 1 на овој член ги пропишува министерот за здравство во соработка со министерот за труд и социјална политика.

Доколку по извршената ревизија се донесе мислење кое што е спротивно на наодот, оцената и мислењето за потребата од помош и нега од друго лице или конзилијарното мислење и наод за додаток за слепило и мобилност и додаток за глувост, центарот е должен да постапи по мислењето и да донесе решение за престанок на правото“.

Член 198-ѓ

Министерството за труд и социјална политика врши контрола на квалитетот на исхраната во установите за институционална социјална заштита, согласно нормативите и сезонските листи од членот 128-а од овој закон.

За констатираното отстапување или непочитување на нормативите и сезонските листи за исхраната во установата, службено лице од Министерството изготвува писмено укажување со препорака за надминување на констатираната состојба во определен рок.

Ако установата не постапи по даденото укажување, ќе се спроведе инспекциски надзор согласно со одредбите од овој закон.

2. Постапки што се водат во центарот за социјална работа согласно со други прописи

Член 199

Постапката за мирeње на брачните другари ја спроведува центарот кој е месно надлежен на подрачјето на општината, за која е месно надлежен судот пред кој се води постапката за развод на бракот по истиот предмет.

Член 200

Во постапката за мирeње, брачните другари се покануваат да присуствуваат лично, при што е исклучена јавноста и присуството на полномошник.

Член 201

Центарот е должен без одлагање да достави до надлежниот суд писмен извештај за исходот на постапката за мирeње.

Член 202

Во постапката за уредување на личните односи на дете со родител со кого не живее заедно, родителите се покануваат да присуствуваат лично, при што е исклучена јавноста и присуството на полномошник.

Член 203

Центарот врз основа на наод и мислење од стручен орган донесува решение за видот и степенот на попреченост и го евидентира лицето со пречки во развојот.

Постапката за утврдување на видот и степенот на попреченост се уредува со правилник за оцена на видот и степенот на попреченост на лицата во менталниот или телесниот развој, што со акт го определува министерот, во согласност со министерот за образование и наука и министерот за здравство.

Трошоците за постапката за добивање на наод и мислење за оцена на видот и степенот на попреченост паѓаат на товар на центарот за социјална работа, доколку не се на товар на Фондот за здравствено осигурување.

Со правилникот од ставот 2 на овој член се уредува стручниот профил на членовите на стручниот орган што дава наод и мислење за оцена на видот и степенот на попреченост и посебните потреби на лица со пречки во развојот, на првостепениот и на второстепениот орган, начинот и постапката за оценување на посебните потреби, водењето на евиденцијата за посебните потреби за овие лица и установите што формираат стручни органи кои даваат наод и мислење.

Ревизија на наодот и мислењето од првостепениот стручен орган врши комисија формирана од министерот, составена од три члена - доктори на медицина.

Ако при ревизијата на наодот и мислењето на првостепениот стручен орган се констатира дека истиот не е соодветен на утврдената фактичка здравствена состојба и медицинската документација врз основа на која истиот е издаден, комисијата од ставот 5 на

овој член, поднесува кривична пријава за сознанија за сторено кривично дело, барање за поведување прекршочна постапка или иницијатива за покренување на дисциплинска постапка пред надлежен орган.

Член 204

Во случаите кога полнолетно лице кое има имот или приход од имот, кој ја надминува висината на постојаната парична помош и поднело барање за остварување на право за сместување во установа за социјална заштита, центарот со лицето може да склучи договор за доживотно издржување согласно со закон, а по претходна согласност на Министерството.

На барање на лицето од ставот 1 на овој член центарот може повремено да го смести и во згрижувачко семејство.

Член 205

Центарот за социјална работа може да основа фондација со цел имотот стекнат врз основа на склучен договор за доживотно издржување или друга основа, да се користи за остварување на социјална заштита на граѓаните во општината и во градот Скопје, за чие подрачје е надлежен центарот за социјална работа.

Управниот одбор на фондацијата од ставот 1 на овој член го сочинуваат три члена од кои двајца претставници од центарот за социјална работа и еден претставник именуван од советот на општината и Советот на градот Скопје на чие подрачје е седиштето на центарот за социјална работа.

Основањето, раководењето, управувањето и постапката за надзор над работењето на фондацијата се уредуваат согласно со закон.

Член 206

Ако старо, немоќно, неспособно, инвалидно и малолетно лице има член на семејство кој не го издржува ова лице, а кој согласно со Законот за семејството е должен да го издржува, центарот на лицето ќе му обезбеди право од социјална заштита, доколку ги исполнува условите утврдени со овој закон.

Центарот поднесува тужба до судот за надоместок на трошоците за оствареното право од социјална заштита против членот на семејството од ставот 1 на овој член.

Член 207

Постапката во остварување право од социјална заштита, семејно-правната заштита и надлежноста утврдена со кривично-правните прописи, како и фактите и податоците утврдени во овие постапки кои можат да му наштетат на угледот, достоинството и интересите на граѓанинот и неговото семејство се заштитени со обврската на установата и на стручните работници во неа, да чуваат професионална и службена тајна, согласно со закон.

Член 208

Во поглед на постапките за преземање на мерки за заштита и згрижување на лица жртви на семејно насилство, на лица жртви на трговија со луѓе, центарот постапува согласно со овластувањата со другите прописи.

VII. Глава

ВРАЌАЊЕ НА НЕОСНОВАНО ПРИМЕНИ СРЕДСТВА И НАДОМЕСТОК НА ШТЕТА

Член 209

Корисникот, кој со решение на центарот остварил право на сместување во згрижувачко семејство, право од институционална заштита, право на постојана парична помош, право на социјална парична помош и право на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, право на додаток за слепило и мобилност и додаток за глувост и право на

надоместок на плата за скратено работно време поради неѓа на дете со телесни или ментални пречки во развојот, согласно со овој закон, е должен да ги врати примените средства и да ја надомести штетата, ако:

- врз основа на нецелосни или неточни податоци, за кои знаел или морал да знае дека се нецелосни или неточни, односно на друг противправен начин остварил право од социјална заштита на кое немал право според одредбите на овој закон или правото го остварил во повисок износ од износот што му следува за конкретното право согласно со закон,

- правото од социјална заштита го остварил поради тоа што без оправдани причини не пријавил промена која влијае на престанокот или висината на правото, односно на висината на учеството во трошоците за сместување во установа или згрижувачко семејство, а знаел или морал да знае за таа промена и

- со отуѓување на својот имот се довел во состојба да може да оствари право од социјална заштита или имотот го отуѓил за време на користењето на правото.

Член 210

Ако корисникот од членот 209 на овој закон умре, центарот има право на враќање на исплатените средства и правото на надоместок на штета од наследниците кои ќе го наследат имотот на корисникот на правата од социјална заштита, во висина на нивниот наследен дел ако таков имот има.

Центарот нема да бара враќање на примените средства и надоместок на штета за исплатените средства врз основа на права и услуги од социјална заштита, ако со исплатата на овие средства наследниците на корисникот на правата од социјална заштита и членовите на нивните потесни семејства би останале без минимум средства за егзистенција, пониски од висината на постојаната парична помош утврдена со овој закон.

Член 211

Барањето за враќање на износот на исплатените средства од членовите 209 и 210 на овој закон се однесува само на достасани исплатени побарувања во вкупен износ пресметан од денот на исплатата на средствата остварени на противправен начин согласно со членот 209 од овој закон, до денот на достасаноста на побарувањето, заедно со законски пресметана камата.

Член 212

Барањето за враќање на износот на исплатените средства и барањето за надоместок на штета застарува со истекот на роковите предвидени во Законот за облигационите односи.

Роковите на застареност за барање за враќање на износот на исплатените средства и за барањето за надоместок на штета согласно со овој закон почнуваат да течат:

- за случаите од членот 209 став 1 алинеи 1 и 2 на овој закон од денот кој е утврден со конечното решение дека корисникот го стекнал правото на социјална заштита на противправен начин,

- во случаите од членот 209 став 1 алинеја 3 на овој закон од денот кој е утврден со конечно решение дека корисникот на правото од социјална заштита го отуѓил имотот и

- во случаите од членот 210 став 1 на овој закон од денот на правосилноста на решението за прогласување на наследници на корисникот на правата од социјална заштита.

Член 213

Центарот кога ќе утврди дека корисникот остварил право од социјална заштита на начин утврден во членот 209 од овој закон, ќе донесе решение со кое на корисникот ќе му престане правото од социјална заштита.

Кога решението на центарот со кое на корисникот му престанува правото од социјална заштита ќе стане конечно, центарот ќе го повика корисникот на правото од

социјална заштита да се спогодат за износот, начинот и рокот за враќање на примените средства, како и за висината на причинетата штета која тој треба да ја надомести.

Ако корисникот на правото од социјална заштита и центарот не се спогодат, центарот ќе поднесе тужба до надлежниот суд за враќање на примените средства и правото на надоместок на штета.

Корисникот кој остварил право од социјална заштита на начин утврден во член 209 од овој закон, не може да го оствари одреденото право додека не ги врати неосновано примените парични средства.

VIII. Глава

ФИНАНСИРАЊЕ

Член 214

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат и од буџетот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, во согласност со одредбите на овој закон.

Член 215

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат и од учество на корисникот и лицата кои се должни да го издржуваат врз основа на други прописи, преку наплаќање на услуги, подароци, легати и други извори согласно со закон.

Средствата добиени врз основа на подарок и легат се водат на посебна сметка на даропримателот и легатарот, што се отвора согласно со закон.

Наплаќањето на услугите од корисникот и лицата од ставот 1 на овој член се врши во зависност од видот на услугите кои се користат и материјалните можности на корисникот и неговото семејство.

Видот и обемот на услугите кои се плаќаат од страна на корисниците и висината на учеството во трошоците на корисниците и лицата од ставот 1 на овој член ги утврдува министерот.

Со средствата од ставот 2 на овој член управува и располага даропримателот и легатарот.

член 215-а

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат и преку наплата за услуги во одделни постапки кои се водат во центарот согласно закон, на посебна сметка на министерството.

Корисниците на права на парична помош од социјалната заштита и заштитата на децата се ослободени од плаќање на услугите од ставот 1 на овој член.

Видот на услугите и цените на обрасците што ги издава центарот ги утврдува министерот, по претходна согласност на Владата на Република Македонија.

Член 216

Средствата од Буџетот на Република Македонија за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат врз основа на годишната програма за остварување на социјалната заштита од членот 4 став 2 на овој закон.

Член 217

Со средствата од членовите 214 став 1 и 216 на овој закон се финансираат:

- 1) правата од социјалната заштита утврдени со овој закон;
- 2) дејноста на установите за социјална заштита согласно со програмата за работа и
- 3) тековно одржување, изградба и опремување на објектите за социјална заштита.

Член 218

Во програмата за работа на установата за социјална заштита се утврдува видот, обемот, содржината и квалитетот на услугите кои им се даваат на корисниците, односно дејноста која се врши во установата при спроведувањето на социјалната заштита.

За извршувањето на програмата од ставот 1 на овој член, јавната установа за социјална заштита основана од Владата го утврдува обемот на потребните средства, и тоа за:

- правата од социјална заштита кои се остваруваат во установата за социјална заштита, во вид и обем утврдени со овој закон,
- платите врз основа на закон и колективен договор,
- амортизација согласно со закон,
- материјални трошоци,
- тековно одржување, изградба и опремување и
- со закон утврдени обврски на установата.

Министерот ги одобрува средствата на јавната установа за социјална заштита за остварување на програмата за работа од ставот 2 на овој член.

Член 219

Надлежниот центар за социјална работа е должен најдоцна до 5 во месецот да достави до Министерството извештај за користењето на средствата за последниот месец и барање за потребните средства за исплата на правата на парична помош од социјална заштита за тековниот месец со вкупниот број домаќинства, односно корисници за кои треба да се исплати помошта.

По истекот на секое шестмесечје од годината, центарот за социјална работа изготвува извештај за состојбите од извршениот увид кај домаќинствата во изминатото шестмесечје и го доставува до Министерството.

Член 220

Установата за социјална заштита може да остварува средства и врз основа на вршење и на други дејности за унапредување на дејноста на установата.

За користењето на средствата од ставот 1 на овој член се известува Министерството.

Член 221

Средствата за работа на јавната установа за социјална заштита која ја основа општината, градот Скопје и општините во градот Скопје ги обезбедува општината, градот Скопје и општините во градот Скопје.

Од сопствени средства и од други извори општината, градот Скопје и општините во градот Скопје можат самостојно да финансираат и програма за социјална заштита на граѓаните од нивното подрачје над нивото што го обезбедува Републиката.

Член 222

За начинот на користење на средствата за социјална заштита установата за социјална заштита основана од Владата е должна да поднесува тримесечен извештај до Министерството.

Установата од ставот 1 на овој член е должна да поднесува годишна сметка до Министерството.

Јавната установа за социјална заштита основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје поднесува тримесечен извештај и годишна сметка до основачот.

Министерството, секогаш кога ќе оцени дека постојат причини, ќе изврши непосредна контрола на начинот на користење на средствата за социјална заштита во

установата за социјална заштита за која обезбедува финансиски средства и ќе наложи мерки за отстранување на согледаните неправилности.

IX. Глава

НАДЗОР

Член 223

Надзорот над спроведувањето на одредбите на овој закон го врши Министерството.

Член 224

Во вршењето на надзорот над законитоста на работата, Министерството може да го запре од извршување општиот акт на установата за социјална заштита за кој смета дека не е во согласност со закон.

Член 225

Министерството по правото на надзор од членот 223 на овој закон може да укине конечно решение на центарот, ако утврди дека со него е повреден овој закон.

По укинувањето на решението од ставот 1 на овој член центарот е должен веднаш да го запре неговото извршување.

Член 226

Министерството има право и должност да им забрани на правно лице, физичко лице и на здружение кои вршат дејност од областа на социјалната заштита, вршење на дејноста од социјална заштита, ако врз основа на извршениот надзор утврди дека повеќе не се исполнети пропишаните услови за вршење на дејноста или дејноста се врши на штета на корисниците, а констатираните недостатоци правното, физичкото лице и здружението нема да ги отстрани во рокот определен од Министерството.

Врз основа на наод од извршениот надзор над давањето услуги од хуманитарни здруженија, здруженија, верски заедници и религиозни групи и нивни здруженија и други непрофитни организации, ќе се констатираат недостатоци во давањето на услугите од социјална заштита утврдени со овој закон, министерот ја одзема согласноста за давањето на услугите.

Против решението за забрана на вршење на дејноста може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 227

По конечноста на решението од членот 226 на овој закон, Министерството ќе и предложи на Владата да го одземе одобриението од членовите 87 став 1 и 88 став 1 на овој закон, а кога се работи за јавна установа основана од Владата, ќе и предложи донесување на одлука за престанок на јавната установа.

Член 228

Надзорот над работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје го врши Министерството во рамките на остварувањето на надзорот над спроведувањето на законите и прописите од областа на социјалната заштита.

При вршењето на надзорот над работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје од ставот 1 на овој член Министерството ги врши следниве работи:

- ја следи законитоста на работата, презема мерки и активности и поднесува

иницијативи за остварување на надлежностите на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје во согласност со овој закон,

- оценува дали органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје ги обезбедуваат надлежностите на општината, градот Скопје и на општините во градот Скопје, да се извршуваат согласно со стандардите и постапките утврдени со овој закон,

- им укажува на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје на пречекорувањето на нивните надлежности, утврдени со овој закон и им предлага соодветни мерки за надминување, а по потреба презема мерки од својата надлежност за надминување на таквите состојби,

- дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје во рамките на овој закон, на нивно барање,

- поднесува иницијативи и предлози до општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, доколку констатира неспроведување на овој закон поради судир на надлежности меѓу органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје,

- ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје ги донесува во решавањето на поединечните права, обврски и интереси на физичките и правните лица и презема мерки во согласност со овој закон,

- го следи остварувањето на претходниот надзор на прописите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје и

- навремено ги известува органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа и за преземените мерки при вршењето на надзорот.

Министерството може да ги одземе ингеренциите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје во случај кога ќе констатира неизвршување на законите и прописите од областа на социјалната заштита, при што определува и рок за отстранување на истите.

Х. Глава

ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Член 229

Министерството врши инспекциски надзор над спроведувањето и примената на законите и другите прописи во областа на социјалната заштита над установите за социјална заштита, другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита како професионална дејност.

Член 230

Инспекцискиот надзор опфаќа:

- надзор над применувањето и спроведувањето на овој и друг закон, како и општите и поединечните акти донесени врз основа на истите, со кои се уредени работите од областа на социјалната заштита,

- надзор над работи од значење за статусот на вршителот на дејноста на социјална заштита,

- надзор над исполнетоста на условите кои се однесуваат на простор, опрема и стручни кадри за вршење на дејност од социјална заштита,

- надзор над остварување на правата и исполнување на обврските на корисниците, утврдени со овој закон,

- надзор над исполнетоста на потребните услови за извршување на работи на стручен или друг работник во установа за социјална заштита, правно или физичко лице кои

вршат одредени работи од социјална заштита,

- изготвување на евиденција, документација и извештаи за работата на извршителите на социјалната заштита и
- надзор над спроведување на изречените мерки при претходно извршен инспекцискиот надзор.

Член 231

Инспекцискиот надзор го вршат инспектори и други државни службеници во Министерството, овластени за спроведување на инспекцискиот надзор.

Член 232

Инспектор може да биде лице кое:

- е државјанин на Република Македонија,
- е полнолетно,
- има општа здравствена способност,
- не му е изречена казна со правосилна судска пресуда за забрана на вршење на професија, дејност или должност,
- има стекнати најмалку 300 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен од областа на опшествените науки, што се докажува со уверение,
- има пет години работно искуство во областа на социјалната заштита,
- ги исполнува другите услови утврдени во актот за систематизација на работните места,
- поседува меѓународно признат сертификат за работа со компјутерски програми за канцелариско работење, и тоа еден од следниве:
  - 1.1) Certiport: IC3 GS4 Key Applications - положен;
  - 2.2) Microsoft: MOS Word или MOS Excell - положен или
  - 3.3) ECDL: Core - положен,
- има добиено позитивно мислење за соодветност за работното место преку полагање на психолошки тест и тест за интегритет, согласно со прописите кои се однесуваат на државните службеници и
- има лиценца за инспектор од областа на надлежноста на инспекциската служба.

Член 233

Министерот го назначува и овластува инспекторот во согласност со овој закон.

Член 234

Инспекторот поседува службена легитимација, како службена исправа со која го докажува службеното својство, идентитетот и овластувањето за преземање на работи од инспекцискиот надзор.

Министерот ја пропишува формата и содржината на образецот на легитимацијата од ставот 1 на овој член, начинот на нејзиното издавање, употреба, одземање и евиденција на издадените и одземените легитимации.

При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот е должен да ја покаже службената легитимација.

Член 235

Постапката на инспекцискиот надзор, инспекторот ја покренува и води по службена должност, според одредбите на овој закон, Законот за инспекцискиот надзор и Законот за општата управна постапка.

Член 236

Инспекцискиот надзор инспекторот го врши преку:

- редовен инспекциски надзор,
- контролен инспекциски надзор и
- вонреден инспекциски надзор.

Редовниот надзор се спроведува врз основа на годишна програма.

Вонредниот надзор се спроведува по службена должност, иницијатива на граѓанин, надлежен орган, други органи и организации и други правни лица, кога постои интерес на граѓанинот, интерес на трети лица или општ интерес.

Член 236-а

Министерот изготвува предлог на годишна програма за работа на инспекциската служба и истата ја доставува до Инспекцискиот совет најдоцна до 31 октомври во тековната година за следната година.

Министерот ја донесува годишната програма за работа од ставот 1 на овој член, во рок од седум дена од денот на приемот на согласноста, односно најдоцна до 10 декември во тековната година доколку Инспекцискиот совет не ја разгледа и не достави согласност.

Врз основа на донесената годишна програма министерот подготвува квартални планови за работа на секој инспектор кои збирно ги доставува на разгледување до Инспекцискиот совет најдоцна две недели пред почетокот на следниот календарски квартал и тоа до 15 декември за првиот квартал од следната година, до 15 март за вториот, до 15 јуни за третиот, односно до 15 септември за четвртиот квартал во тековната година.

Во кварталните планови за работа за секој инспектор министерот задолжително го внесува бројот на планирани надзори во следните три месеци, како и степенот на сложеност на секој од надзорите.

Врз основа на кварталните планови за секој инспектор министерот подготвува месечен план за работа, кој план содржи и распоред на надзори по датуми и по субјекти на надзор.

Министерот најдоцна две недели од почетокот на тековниот календарски квартал за претходниот до Инспекцискиот совет збирно доставува квартални извештаи за работата на секој инспектор и тоа до 15 јануари за четвртиот квартал од претходната година, до 15 април за првиот квартал, до 15 јули за вториот, односно до 15 октомври за третиот квартал во тековната година.

Министерот најдоцна до 1 март во тековната година до Инспекцискиот совет доставува годишен извештај за работата на инспекциската служба за претходната година.

Член 237

Вонредниот инспекциски надзор нема да се спроведе доколку од иницијативата се констатира дека:

- постапката не е правосилно завршена,
- претходно по истата работа е извршен инспекциски надзор,
- од приложената документација е очигледно дека постапката е водена во согласност со законските прописи и
- спроведувањето на инспекцискиот надзор е во надлежност на друг инспекциски орган.

Член 238

Пред да започне спроведувањето на вонредниот инспекциски надзор, инспекторот ги презема следниве активности:

- го повикува предлагачот на барањето, односно иницијативата да ги дополни со потребни документи или подетално да ги образложи и
- прави стручна процена и проверка на надлежноста, обврските и одговорностите на

установата, другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита.

Член 239

Инспекторот го известува раководното лице или друго овластено лице за своето доаѓање во установата за социјална заштита, односно другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита.

По исклучок од ставот 1 на овој член инспекторот во спроведување на инспекцискиот надзор има право во секое време, без најава и одобрение на раководното лице да влезе во просториите на установата за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита.

Член 240

При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот може да ги разгледа објектот и работните простории, деловните книги, регистрите, евиденцијата и документацијата, исправите и списите во предметите, да ги сослуша корисниците, вработените, како и други лица, да утврди идентитет на лице со увид во лична исправа, привремено да одземе документација, предмети и други списи, да го следи извршувањето на определените мерки за надминување на утврдените неправилности, како и да преземе други работи утврдени и во согласност со овој закон.

Инспекторот има обврска да постапува законито, навремено и во согласност со Етичкиот кодекс на државните службеници и Етичкиот кодекс на инспекциската служба и да ја чува тајноста на класифицираните податоци.

Раководното или друго овластено лице во установата за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита, се должни на инспекторот да му обезбедат непречено извршување на инспекцискиот надзор и да му обезбедат располагање и увид во сите средства и потребна документација.

Член 241

За извршениот инспекциски надзор, констатираната состојба и преземените, односно определените мерки и рокови за отстранување на утврдените неправилности, инспекторот составува записник.

Член 241-а

Доколку при вршење на инспекциски надзор овластениот инспектор утврди дека е сторена неправилност од членот 254 на овој закон, овластениот инспектор е должен да состави записник во кој ќе ја утврди сторената неправилност од стручен работник кој непосредно ги врши работите во спроведувањето и примената на законите и прописите во областа на социјалната заштита со укажување за отстранување на утврдената неправилност во рок од осум дена и со истовремено врчување покана за спроведување на едукација на работникот и на субјектот каде што е утврдена неправилноста.

Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведувањето на едукацијата ги пропишува министерот.

Едукацијата ја организира и спроведува инспекторот, односно и други државни службеници во Министерството, овластени за спроведување на инспекциски надзор, во рок не подолг од 15 дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.

Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности за еден или за повеќе стручни работници кои непосредно ги вршат работите и субјекти.

Доколку во закажаниот термин стручниот работникот или субјектот над кој се спроведува едукација не се јави на едукацијата, ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

Доколку стручниот работник или субјектот над кој се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши, ќе се смета дека е едуциран по однос на утврдената неправилност.

Доколку овластениот инспектор при спроведување на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот 1 на овој член, донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекциски надзор.

Доколку овластениот инспектор при спроведување на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот 1 на овој член, поднесува барање за поведување прекршочна постапка пред надлежен суд.

Инспекторот и друг државен службеник во Министерството, овластени за спроведување на инспекцискиот надзор води евиденција за спроведената едукација.

Министерот со акт ги пропишува содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот 9 на овој член.

Член 241-б

Министерството за извршената контрола од страна на инспекторите и спроведените едукации изготвува квартални извештаи, кои ги објавува на веб страницата на Министерството на унифициран квартален преглед.

Член 242

Во спроведување на инспекцискиот надзор, инспекторот е овластен со решение да ги определи следниве мерки:

- да нареди отстранување на констатираните недостатоци и неправилности во определен рок и

- да нареди доносителот на решението, истото да го преиспита и да донесе ново решение со кое ќе го замени претходното решение донесено во спротивност со закон или друг пропис.

Во решението со кое се определува мерката се утврдува и рокот за нејзиното извршување.

Во случај да претстои непосредна опасност за здравјето или животот на граѓаните, инспекторот ќе донесе усно решение и веднаш ќе наложи негово извршување. Уското решение се внесува во записникот од членот 241 на овој закон, а писмено решение се донесува во рок од осум дена од денот на изреченото усно решение.

Член 243

Инспекторот при спроведување на инспекцискиот надзор ги има следниве права и обврски:

- со решение да забрани установата за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита да спроведуваат мерки и преземаат работи кои се во спротивност со закон и друг пропис и

- да поднесе кривична пријава за сторено кривично дело, барање за поведување на прекршочна постапка или иницијатива за покренување на дисциплинска постапка, ако најде докази дека со повредата на прописите е сторено кривично дело, прекршок или потешка повреда на работната дисциплина, неизвршување, несовесно и ненавремено извршување на работите и работните задачи.

Органот на кого му е поднесено барањето или пријавата од ставот 1 алинеја 2 на овој член, е должен својата одлука да ја достави до инспекторот во рок од 15 дена по донесувањето на одлуката.

Член 244

По жалба против инспекциски акти одлучува Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

По исклучок, извршувањето на решението може да се одложи до конечната одлука по жалбата ако тоа природата на односите го дозволува, ако одлагањето не е спротивно на јавниот интерес и ако со извршувањето на решенијата би настапила штета на субјектот на надзорот или корисниците на неговите услуги.

Предлогот за одложување на извршувањето на решението се изјавува во жалбата.

Член 245

Ако при извршениот инспекциски надзор се утврди дека установите за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита не ги исполнуваат пропишаните услови за работа, прават груба повреда на закон или друг пропис или потешко ги повредуваат правата на корисниците, инспекторот без одлагање го известува министерот.

Ако се констатира дека установата за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита во определениот рок не ги отстраниле недостатоците утврдени со решението од членот 242 став 1 на овој закон, инспекторот е должен без одлагање да го известува министерот.

Член 246

Министерот врз основа на извештајот за извршениот инспекциски надзор ќе донесе решение за:

- забрана за работа на установа за социјална заштита и друго правно и физичко лице кое врши одредени работи од социјална заштита, ако не добиле одобрение за основање на установа од членот 90 на овој закон, односно решение за исполнетост на условите за почеток со работа од членот 92 на овој закон и решение за издавање на дозвола за вршење на одредени работи од социјална заштита од членот 169 став 3 на овој закон, како и доколку повеќе не ги исполнува условите во поглед на просторот, опремата и стручните кадри пропишани со овој закон и

- преземање на други мерки за кои е овластен со овој или друг закон.

Против решението од ставот 1 алинеја 1 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

XI. Глава

НАДЗОР НАД СТРУЧНАТА РАБОТА

Член 247

Надзорот над стручната работа на установата за социјална заштита и работниците во нив, како и над друго правно и физичко лице кое врши определени работи во социјалната заштита (во натамошниот текст: надзор над стручната работа) врши Заводот за социјални дејности.

Член 248

Во вршењето на надзорот над стручната работа учествуваат стручни работници од областите кои се застапени во дејноста на установата за социјална заштита во која се врши надзорот.

Стручните работници кои вршат надзор на стручната работа не можат да бидат со помал степен на стручна подготовка од степенот на стручната подготовка на работниците врз чија работа се врши надзорот.

Член 249

Надзорот над стручната работа се врши заради согледување, следење, контрола, увид и унапредување на начинот и квалитетот на стручната работа и ефикасноста во

остварувањето на функциите во установите за социјална заштита утврдени со овој закон и други прописи.

Со надзорот над стручната работа се дава стручна помош во работата на установата за социјална заштита и работниците во неа.

Член 250

Надзор над стручната работа се врши врз основа на Програма за работа на Заводот за социјални дејности и по барање на Министерството.

Член 251

Установите и лицата од членот 247 на овој закон се должни да овозможат увид во севкупната работа и документацијата при вршењето на надзорот над стручната работа.

Член 252

За извршениот надзор над стручната работа Заводот за социјални дејности составува извештај во кој определува мерки и рокови за отстранување на утврдените неправилности и недостатоци.

За извршениот надзор над стручната работа Заводот за социјални дејности извештајот од ставот 1 на овој член го доставува:

- до јавната установа,
- до приватната установа и установата што ја основала општината, градот Скопје и општините во градот Скопје и до основачот,
- до физичкото лице кое врши определени работи од социјалната заштита, како професионална дејност и
- до Министерството.

Извештајот од ставот 1 на овој член се доставува во рок од 15 дена.

Член 253

Установата за социјална заштита и лицето кое врши определени работи во социјалната заштита се должни да ги разгледаат наодите во извештајот за извршениот надзор над стручната работа, да преземат соодветни мерки за отстранување на утврдените неправилности и за тоа да ги известат Министерството и Заводот за социјални дејности

Глава XI-а

КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

член 253-а

Одговорното лице кај правното лице и стручниот работник кои ќе постапат спротивно на одредбите од член 79- а за противправно доделување на еднократна парична помош ќе одговараат за кривично дело и ќе бидат казнети со казна затвор до една година.

член 253-б

Одговорното лице кај правното лице и стручниот работник кои учествувале во постапката на утврдување на потребата за остварување на правото на паричен надоместок за неа од друго лице, додаток за слепило или мобилност и додаток за глувост во своето работење неосновано утврдило постоење на одредено право, ќе одговара за кривично дело и ќе бидат казнети со казна затвор до три години.

член 253-в

Кога доктор специјалист учествувал во донесувањето на наод, оценка и мислење или дал конзилијарно мислење за потребата за помош и неа од друго лице, постојана парична помош, додаток за слепило и мобилност и додаток за глувост кој содржи невестинити и неточни

податоци за здравствената состојба на лицето за остварување на одредено право ќе одговара за кривично дело и ќе биде казнет со казна затвор до три години.

ХII. Глава

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 254

Глоба во износ од 800 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на установата за социјална заштита или друго правно лице, ако:

- корисникот на социјална заштита го поставува во нееднаква положба (член 20),
- не достави писмена опомена до корисникот за последиците од одбиена понуда за вработување (член 54 став 2 од овој закон),
- не извести за престанок на работа на приватната установа (член 97),
- физичко лице не води евиденција за корисниците и дадените услуги (член 173 став 1 алинеја 3) и не извести за привремениот престанок за вршење на работите (член 178 став 2),
- не донесе решение (член 198 став 3),
- правното лице продолжи со давање на услуги на стари лица и возрасни лица со телесна попреченост спротивно на одредбите од овој закон, по донесеното решение за забрана за вршење на работите од социјалната заштита (член 266),
- не укаже социјална заштита на лице во положба од социјален ризик (член 135 став 1 алинеја 5),
- не води или неуредно ја води пропишаната евиденција и документација (член 113 став 1),
- не прими корисник на право од социјална заштита, а во установата има место или го отпушти пред да ги преземе потребните мерки (установите за социјална заштита од членовите 116 до 128),
- не ги спроведе мерките утврдени во членот 222 став 4 од овој закон,
- не постапи по решението за отстранување на констатираните недостатоци и неправилности во определениот рок (член 242 став 1 алинеи 1 и 2),
- не ја почитува забраната за спроведување на мерки и преземање работи кои се во спротивност со Законот и друг пропис, при вршење работи од социјална заштита (член 243 став 1 алинеја 1),
- оневозможи непречено извршување на инспекциски надзор (член 240 став 3) и
- во определениот рок не го извести инспекторот за преземените мерки (член 243 став 2).
- не ја почитува забраната за работа на установа за социјална заштита и друго правно или физичко лице кое врши одредени работи од социјална заштита и преземање на други мерки (член 246 став 1 алинеи 1 и 2),
- оневозможи вршење на надзор над стручната работа (член 251) и
- во определен рок не преземе мерки за отстранување на утврдените недостатоци од извршениот надзор над стручната работа (член 252).

Глоба во износ од 200 до 400 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на физичко лице кое врши определени работи од социјална заштита за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Глоба во износ од 150 до 300 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на одговорното лице во установата за социјална заштита и на работникот кој непосредно ги врши работите за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Глоба во износ од 150 до 300 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на раководителот на одделението во установата за социјална заштита за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 254-а

Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на директорот на установата доколку не постапува по задолжителните писмени инструкции донесени од министерот, а се однесуваат на унапредување и усовршување на работата на установата (член 105 став 3).

Член 255

Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на установата за социјална заштита и друго правно лице, ако:

- не поднесе извештај (членови 114, 135 став 1 алинеја 7 и 129 став 3)
- не го усогласи распоредот, почетокот и завршувањето на работното време (член 112).
- не постапи по известувањето за одземе на лиценца за работа на стручен работник (членови 110-и став 2 и 130-г став 2),

Глоба во износ од 150 до 300 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на одговорното лице во установата за социјална заштита и на лицето кое врши определени работи во социјалната заштита за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 256

Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на приватна установа и на јавна установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје која врши работи од социјална заштита, а одобрието е одземено (член 98).

Член 256-а

Глоба во износ од 2.000 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на:

- овластените претставници од членот 131-ѓ став 4 од овој закон, доколку за време на полагањето на испитот се задржуваат подолго од пет секунди во непосредна близина на кандидатот кој го полага испитот (член 131-е став 9) и
- на директорот на Заводот за социјални дејности, доколку не донесе решение во рок утврден со членот 131-ј став 9 од овој закон.

Член 256-б

Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече на овластената институција која го спроведува испитот од членот 131-г став 9 од овој закон, доколку не го прекине испитот согласно со членот 131-е ставови 5 и 6 од овој закон.

Член 257

Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции од членовите 254, 255 и 256 на овој закон е надлежениот суд.

Член 258

Пред поднесување на барање за прекршочна постапка, за прекршоците утврдени со овој закон, Министерството води постапка за порамнување, согласно со Законот за прекршоците.

XIII. Глава

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 259

Постапките за остварување на право од социјална заштита, започнати пред влегувањето во сила на овој закон, ќе се довршат според одредбите на прописите кои важеле до влегувањето во сила на овој закон, ако со овој закон одреденото право не е решено на поповолен начин за корисникот.

Член 260

Центарот е должен по службена должност да изврши преведување на лицата кои оствариле права според досегашните прописи од социјална заштита, согласно со одредбите на овој закон, во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на решението за преведување од ставот 1 на овој член, корисникот продолжува да го користи правото од социјална заштита во согласност со прописите што биле во сила до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 261

Постојните установи за социјална заштита ќе продолжат да работат како јавни установи за социјална заштита основани од Владата, согласно со утврдената мрежа на јавните установи за социјална заштита.

Член 262

Установите и другите правни лица што вршат дејност од областа на социјалната заштита, ќе ја усогласат својата работа, своите акти и составот на органите на управување со одредбите од овој закон во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 263

Постојните јавни установи се должни да ги исполнат предвидените услови за започнување со работа во членот 89 став 1 од овој закон во рок од три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 264

Владата со одлука може да ги пренесе основачките права и обврски за дневен центар кој работи како организационен дел на јавна установа за социјална заштита на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, на чие подрачје е седиштето на установата.

Со денот на преземањето на основачките права на дневниот центар од ставот 1 на овој член општината, градот Скопје и општините во градот Скопје ја преземаат обврската за обезбедување на средства за работа на дневниот центар.

Член 265

Со посебен договор склучен меѓу општината, градот Скопје и општините во градот Скопје се уредува начинот на давањето на услугите и финансирањето на установата за социјална заштита за стари лица од членот 123 на овој закон, дневните центри и центрите за дневно и привремено прифаќање од членовите 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146 и 147 на овој закон.

Член 266

Правно лице, чија регистрирана претежна дејност не е од областа на социјалната заштита, а во рамките на своето работење обезбедува услуги на стари и други возрасни инвалидизирани лица во вид на сместување, нега, исхрана, помош и нега, културно-забавни и рекреативни активности и им обезбедува вонинституционални облици на заштита во вид на домашна нега и помош и дневно згрижување, е должно во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон да се трансформира во установа за социјална заштита и да ги усогласи своите акти, организација и работење согласно со одредбите на овој закон.

Трансформацијата во установа за социјална заштита се врши без ликвидација на правното лице од ставот 1 на овој член.

Доколку правното лице од ставот 1 на овој член не изврши усогласување на своите акти, организацијата и работењето со одредбите од овој закон, министерот донесува решение за забрана на вршење на работите од областа на социјалната заштита.

Министерот по правото на надзор и мислење на Комисијата од членот 92 став 2 на овој закон донесува решение од ставот 3 на овој член.

Правното лице има право на жалба против решението од ставот 3 на овој член во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

По конечноста на решението од ставот 3 на овој член, решението се доставува до надлежни органи за преземање на соодветни мерки и дејствија.

Член 267

Комисијата за лиценцирање се формира во рок од шест месеца од денот влегувањето во сила на овој закон.

Член 268

Стручните работници во установите за социјална заштита продолжуваат да работат до добивање на лиценца за работа од Комисијата за лиценцирање, а најдоцна во рок од 12 месеца од основање на Комисијата.

Член 269

Социјалните и другите стручни работници со завршена виша школска подготовка и над 15 години работен стаж, кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се во работен однос во установите од социјална заштита, можат и натаму да ги извршуваат стручните работи од областа на социјалната заштита.

Член 270

Директорите на постојните установи за социјална заштита продолжуваат да ја извршуваат функцијата до истекот на мандатот за кој се избрани.

Член 271

Подзаконските акти предвидени со овој закон, министерот ќе ги донесе во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на подзаконските акти од ставот 1 на овој член продолжуваат да важат подзаконските акти донесени врз основа на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/97, 16/2000, 17/2003, 65/2004, 62/2005, 111/2005, 40/2007, 98/2008 и 161/2008).

Член 272

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/97, 16/2000, 17/2003, 65/2004, 62/2005, 111/2005, 40/2007, 98/2008 и 161/2008).

Член 273

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Член 274

(член 37 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр.36/11)

Правно лице, чија регистрирана претежна дејност не е од областа на социјалната заштита, а во рамките на своето работење обезбедува услуги на стари и други возрасни инвалидизирани лица во вид на сместување, нега, исхрана, помош и нега, културно-забавни и рекреативни активности и им обезбедува вонинституционални облици на заштита во вид на домашна нега и помош и дневно згрижување, е должно во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон да поведе постапка за трансформирање во установа за социјална заштита, да ги усогласи своите акти, организација и работење согласно со одредбите на овој закон. Министерството на барање на правното лице проверува дали се исполнети условите од членот 89 на овој закон.

Владата, на предлог на Министерството донесува одлука за одобрување за трансформацијата во установа за социјална заштита, без ликвидација на правното лице од ставот 1 на овој член.

Доколку правното лице од ставот 1 на овој член не изврши усогласување на своите акти, организацијата и работењето со одредбите од овој закон, министерот донесува решение за забрана на вршење на работите од областа на социјалната заштита.

Министерот по правото на надзор и мислење на Комисијата од членот 92 став 2 на овој закон донесува решение од ставот 3 на овој член.

Правното лице има право на жалба против решението од ставот 3 на овој член во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

По конечност на решението од ставот 3 на овој член, решението се доставува до надлежни органи за преземање на соодветни мерки и дејствија.

Член 275

(член 38 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр.36/11)

Во целиот текст на законот боровите „здружение на граѓани“ во било кој род и број се заменуваат со зборот „здружение“.

Член 276

(член 39 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр.36/11)

Подзаконските акти предвидени со овој закон, министерот ќе ги донесе во рок од петнаесет дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 277

(член 40 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр.36/11)

Одредбите од член 28 до член 33 од овој закон ќе се применуваат од денот на отпочнување на примената на Законот за инспекциски надзор.

Член 278

(член 41 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр.36/11)

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за социјалната заштита.

Член 279

(член 42 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр.36/11)

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во Службен весник на Република Македонија”, освен одредбите од членовите 5 и 17 кои ќе се применуваат од 1 јули 2012 година и одредбата од член 14 од овој закон која ќе се применува од 15 септември 2011 година.

Член 280

(член 5 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр.51/11)

Во целиот текст на законот зборовите: „Комисијата на Владата за решавање на управни работи во втор степен од областа на трудот, социјалната политика и здравството (во натамошниот текст: Комисија на Владата)“ и зборовите: „Комисија на Владата“ се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен“.

Член 281

(член 6 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр.51/11)

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во ”Службен весник на Република Македонија”, а ќе започне да се применува од 30 септември 2011 година, освен одредбите од членот 5 на овој закон кои ќе започнат да се применуваат со започнување на примената на Законот за основање на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 282

(член 5 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр.166/12)

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во ”Службен весник на Република Македонија”, освен одредбите од членовите 2 и 3 кои ќе се применуваат од 1 март 2013 година.

Член 283

(член 23 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 79/13)

Подзаконските акти предвидени со овој закон министерот ќе ги донесе во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 284

(член 24 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 79/13)

Комисиите од членот 84-а став 5 од овој закон се формираат во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 285

(член 25 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 79/13)

Јавните установи за социјална заштита статутот и актот за систематизација на работните места ќе ги усогласат со одредбите од овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила од овој закон.

Член 286

(член 26 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 79/13)

Вработените со високо образование, кое не е предвидено во членот 110 од Законот, а кои засновале работен однос во установите за социјална заштита до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се стекнат со лиценца за работа согласно со одредбите од овој закон.

Член 287

(член 8 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 164/13)

Подзаконските акти предвидени со овој закон се донесуваат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 288

(член 9 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 164/13)

Евиденцијата од единствениот електронски систем од членот 131-к од овој закон се воспоставува во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 289

(член 10 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 164/13)

Започнатите постапки за издавање и обновување на лиценца за работа на стручен работник во установа за социјална заштита до денот на започнувањето на примената на овој закон ќе завршат според одредбите на прописите по кои започнале.

Член 290

(член 12 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 164/13)

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а членовите 1 и 2 од овој закон ќе започнат да се применуваат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон, а членовите 3, 4, 5 и 6 ќе започнат да се применуваат од 1 мај 2014 година.

Член 291

(член 7 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 187/13)

Одредбите од членовите 47 став 3 и 61 став 2 од овој закон не се применуваат во период од 1 јануари до 31 декември 2014 година.

Во 2014 година висината на социјалната парична помош утврдена во членот 47 став 1 од овој закон и висината на постојаната парична помош утврдена во членот 61 став 1 алинеја 1 од овој закон се зголемува за 5%.

Зголемувањето од ставот 2 на овој член ќе се изврши од 1 март 2014 година.

Член 292

(член 8 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 187/13)

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, освен одредбите од членот 3 од овој закон кои ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2014 година.

Член 293

(член 17 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 38/14)

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 294

(член 28 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 44/14)

Подзаконските акти предвидени со овој закон, министерот ќе ги донесе во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 295

(член 29 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 44/14)

Статутите на јавните установи за социјална заштита ќе се усогласат со одредбите на овој закон во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 296

(член 30 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 44/14)

Директорот на јавна установа за социјална заштита, избран до денот на започнувањето на примената на членот 2 од овој закон продолжува да ја врши функцијата до истекот на мандатот за кој е избран.

Член 297

(член 31 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 44/14)

Одредбите од членот 2 од овој закон ќе започнат да се применуваат по една година од денот на влегувањето во сила на овој закон, освен одредбите кои се однесуваат на условот за познавање на странски јазик, кои ќе започнат да се применуваат по две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Одредбите од членовите 3 до 27 од овој закон ќе започнат да се применуваат со започнувањето на примената на Законот за административните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14) и Законот за вработените во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14).

Член 298

(член 18 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 116/14)

Корисниците на социјална парична помош кои што се невработени лица центарот ќе ги упати до месно надлежниот центар за вработување, во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 299

(член 19 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 116/14)

Правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, додаток за слепило или мобилност и додаток за глувост остварени пред влегување во сила на овој закон подлежат на ревизија.

Корисниците на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, додаток за слепило или мобилност и додаток за глувост ќе продолжат да го користат правото според одредбите на овој закон.

Член 300

(член 20 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 116/14)

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 301

(член 12 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 180/14)

Подзаконскиот акт предвиден со овој закон ќе се донесе во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 302

(член 13 од законот објавен во Службен весник на Република Македонија бр. 180/14)

Одредбите од членот 47 став 3 и членот 61 став 2 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 79/2009, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14 и 116/14) нема да се применуваат во период од 1 јануари до 31 декември 2015 година.

Висината на социјалната парична помош утврдена во членот 47 став 1 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 79/2009, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14 и 116/14) и висината на постојаната парична помош утврдена во членот 61 став 1 алинеја 1 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 79/2009, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14 и 116/14) се зголемува за 5%.

Зголемувањето од ставот 2 на овој член ќе се изврши отпочнувајќи со исплатата на социјалната парична помош и постојаната парична помош во месец јули 2015 година.